TEGN

NYE NORSKE TEGNESERIER

KULTURTIDSSKRIFT OM OG MED TEGNESERIER 3/95(37) KR:45.-

JASON
- SOSIALSURREALISTISK ALBUMDEBUT

LARSON
- SLUTT PÅ GALSKAPEN?

ENKI BILAL
- PÅ ANALYSEBENKEN

SERIEKONKEN-95

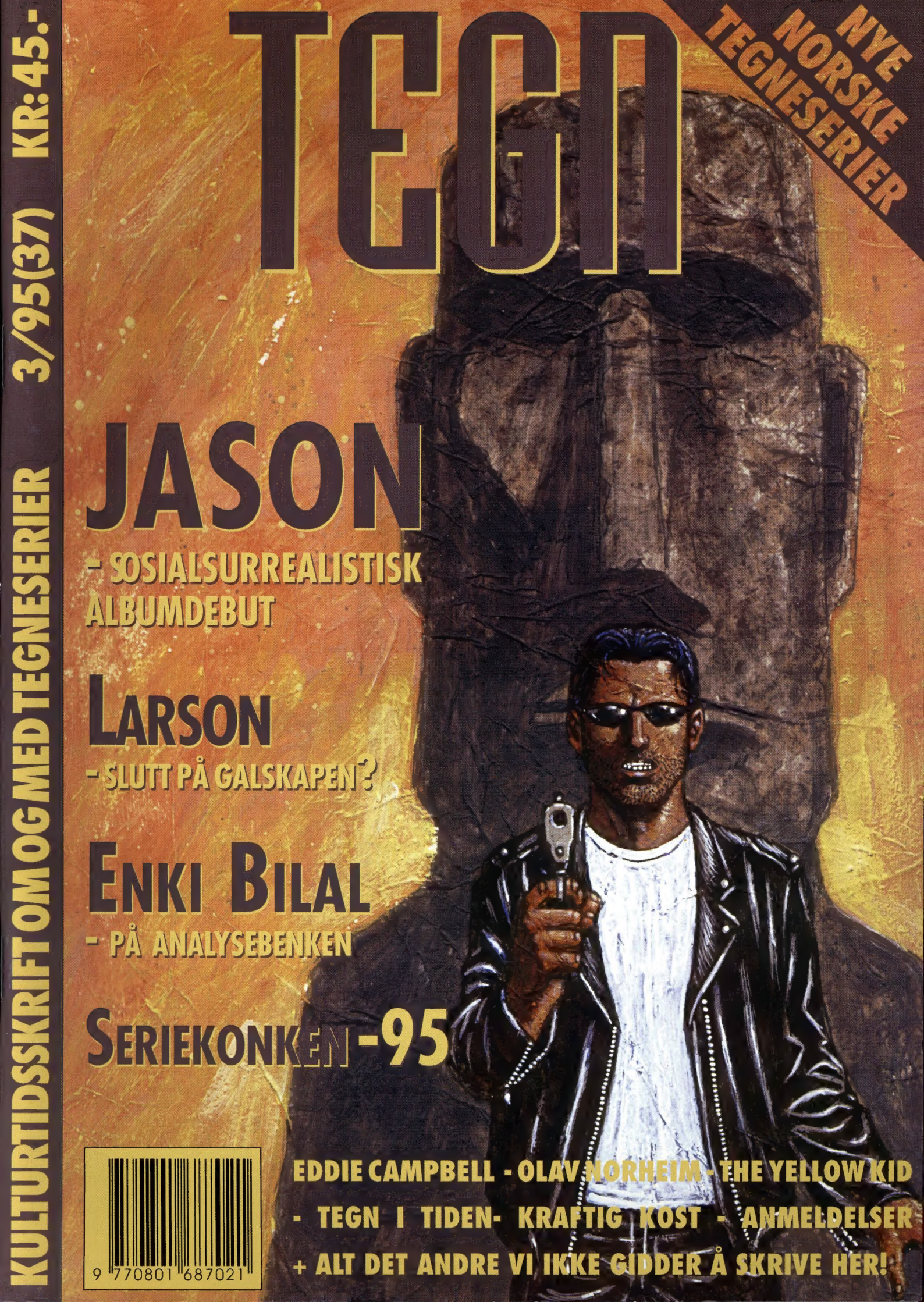

9 770801 687021

EDDIE CAMPBELL - OLAV NORHEIM - THE YELLOW KID
- TEGN I TIDEN- KRAFTIG KOST - ANMELDELSER
+ ALT DET ANDRE VI IKKE GIDDER Å SKRIVE HER!

TEGN

TEGN nr. 37 (3/95).
10. årgang

TEGN utgis av TEGN A/L,
Westye Egebergsgt. 8C

Redaksjonen:
Tor Sandberg (Ans. red.)
Tor Arne Hegna (Red. sekr.)
Erik Falk (Red. Kraftig Kost)
Per J. Olsen (Øko. ans.)
Avsluttet 8. august

Medarbeidere i dette nummeret:
Kurt Østergaard, Jon Gisle, Ruben Eliassen, Morten Harper, Øyvind Holen

Neste nummer:
Frist for innlevering av stoff: 30. 09
Utgivelse i uke 47

Layout:
TTV Media:
Tor Arne Hegna
35 95 96 30
35 95 96 31 (fax)

Trykk:
Bø Trykk A/S, Bø i T.
(35 95 14 00)

Post til TEGN:
TEGN A/L, Westye Egebergsgt. 8C, 0172 Oslo.

Telefon & fax:
22 36 07 70. (24 timer i døgnet!)

TEGN setter pris på å høre fra sine lesere, og mottar gjerne brev om ditt og datt. Det er mulig å bli TEGN-skribent, ta kontakt for ditt bidrag.

Annonsering:
Kontakt over telefon eller skriv til TEGNs kontoradresse (se over). TEGN er behjelpelig med utforming av annonse om ønskelig.

Abonnement på TEGN:
For kr 160,- mottar du fire nummer (ett år). Betales til TEGN A/L, Westye Egebergsgt. 8C, 0172 Oslo. Postgiro: 0814. 43 72108

TEGN utkommer kvartalsvis og utgis med støtte fra Norsk Kulturråd.
Opplag: 1500
ISSN 0801-6879.

INNHOLD

INTERVJUER OG REPORTASJER

Sosialrealistisk debut av Tor Sandberg 8
Vi har møtt en av årets mest spennende norske albumdebutanter - Jason.

Fremtiden er voksen av Kurt Østergaard 11
Tegneserieredaktør Sigurd Stabursvik hevder at fremtiden ligger i et voksent marked.

Full Rulle av Tor Sandberg 12
Møt Roald Amundsens høyre hånd - Rulle Steen!

Om Olabil og prestekone av Tor Arne Hegna 14
Olav Norheim, bladfyk og historiefrik takker for seg etter 3 år på Maihaugen.

ARTIKLER, OMTALER OG ANALYSER

Verdens gale Larson av Kurt Østergaard 16
Endelig finner vi rom og anledning til å presentere en av seriemediets yngste nypensjonister.

Yellow Kid 100 år av Tor Sandberg 21
En av de mest kjente pionerseriene gratuleres.

Vin, øl og Jack the Ripper av Øyvind Holen 22
Engelsk/skotske/australske Eddie Campbell blir endelig presentert for våre lesere!

Hieroglyffer fra fremtiden av Jon Gisle 28
Andre og siste del av analysen av Bilals Nikopol-trilogi.

FASTE SPALTER

LEDER 3

TEGN I TIDEN 4

KRAFTIG KOST 35

ANMELDELSER 42

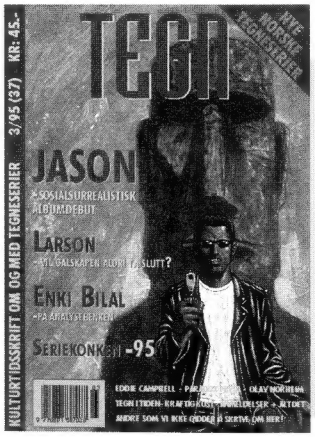

Omslagsillustrasjon: Jason

Copyrightliste:
side 3: ,s.4: DC Comics, C. Burns,Casterman, Semic/Bulls/KFS, s.5: Casterman, Norsk Strek,, Creators Syndicate/Europa-Press, Disney, Hewlett/Martin, s. 6: Marvel/Mongolia, Disney, s. 8-10: Jason (foto: T. Sandberg), s. 11: DC Comics, s. 12 - 13: Semic/Høiseth/Nærum, s. 15: Norsk Barneblad, s. 16 - 20: Universal Press, s. 21: KFS, s. 22-25: E. Campbell, s. 26: Moore/Campbell, s. 27: Moore/Campbell, DC Comics, E. Campbell, s.28 -34: Bilal/Dargaud/Humanoids, s. 35 - 42: J. K. Styve & H. Koistad, s. 44: Gro Vik, Atle Skorstad, s. 45: P. Bagge, UPS/Europa-Press, s. 46: DC Comics, s. 47: ?, Jeff Smith, s. 48 - 49: ?, s. 50: Moebius, s. 51: W. Eisner.
Med forbehold om feil og forglemmelser...

Forandring fryder

Seriemarkedet er ikke i full oppløsning; det er derimot i full forandring. Endringene er aller lettest å se innen de såkalte «spenningseriene». De tradisjonelle, fartsfylte heltehistoriene er sjanseløse mot elektroniske medier (spill/TV/video), som krever mindre innsats og gir større adrealinkick. Enkelt og greit. Men samtidig kjøper flere et blad som Conan.

Skriver redaktør Sigbjørn Stabursvik i Bladkompaniet i et meget tankevekkende brev stilet til TEGNs redaksjon.

Ublygt siterer TEGN videre fra brevet:

De aller fleste mennesker i Norge har vokst opp med tegneserier, og svært mange føler etter en tid at de vokser fra seriene. De bladene som gjør det bra i dag (som Conan, Tommy og Tigern, Larsons Gale Verden), har alle til felles at de stjeler tilbake voksne lesere, samtidig som de har preg av kultstatus blant ungdom.

Vi tror den moderne serieleser er en moderne, kulturelt interessert person: Erstatt opera, teater og litteratur med rock´n´roll, film og tegneserier, og bildet av leseren blir straks litt mindre diffust.

Magnum har de siste årene hatt en dreining mot mer krevende, moderne serier enn konkurrentene, og samtidig har vi beholdt et stabilt opplag i et sterkt fallende actionmarked. Vi tar det som et tegn på at vi er på riktig kurs, og mener tidspunktet nå er riktig for å gjøre omverdenen oppmerksom på hva vi «driver» med, fortsetter Stabursvik.

Og viser til hva han selv omtaler som «sommerens store tegneseriebegivenhet»: «Sandman» på norsk, som når dette skrives har kommet med to tjukke, fargerike, mye mediaomtalte utgivelser. Til en latterlig billig penge. Og mer av samme slag skal komme. Tunge, mørke, sære, vanskelig tilgjengelige, alt annet enn lettfattelige serier. Serier som krever noe av leseren. Både alder, seriekunnskap, tålmodighet og genuin interesse for tegneserier.

En dristig vei å gå? Ja! Helt soleklart. Og samtidig nei, heller kanskje den eneste veien å gå i et marked som domineres av utvaskede serie-pensjonister som ikke lenger makter å engasjere eller overraske, men som mest er der som del av en tradisjon, som en vane, som grantreet vi alle drar inn i stua like viljeløst hver 23. desember og lemper ut med like stor lettelse en dag eller ti ut på nyåret. Fantomet. Donald. Smørbukk. Et marked som holder på å kjede sine kjøpere til døde.

Magnum er ikke lenger helt synonymt med Dirty Harry, påpeker Stabursvik. Og når han kommer med den erklæringen er det å betrakte som et fødselsbudskap. Om barnet vil bli sterkt nok til å leve opp? Det er ikke spørsmålet. Spørsmålet er om det overhodet skal komme nye barn!

I en slik situasjon er ikke Bladkompaniets utgivelsespolitikk bare prisverdig, men helt nødvendig.

Tor Sandberg

NYTT KLASSISK ALBUM FRA TEGN A/L BUM
I SALG FRA 26. SEPTEMBER!!!

JASON:
«LOMMA FULL AV REGN»
- EN SOSIALSURREALISTISK HISTORIE

Seriesommer

Denne sommeren har vært en drøm for serielesere. Øsende, pøsende, plaskende serieleservær så og si hver eneste dag. TIT-redaksjonen anbefaler alt av Charles Burnes og Daniel Clowes. Etter å ha lest disse muntre herrenes serier våger du uansett ikke å gå ut.

Seriehelten Jon?

Det minner oss forresten om TEGNs planer i forbindelse med fem årsjubileet for mange (!) år siden. Da skulle det lages en serie om TEGN og TEGNs redaksjon. Til alt hell ble det ikke noe av. Tenk så vanskelig Jon Gisle hadde blitt å hanskes med hvis han i tillegg til å være en berømt forfatter og filmskaper også var en berømt seriehelt.

Drilloix

Fotball og tegneserier hører naturlig sammen. Derfor nøler vi ikke med å røpe at Egil Drillo Olsen gir stemme til Majestetix i den norske versjonen av Asterix-tegnefilmen «Asterix i Amerika», som hadde premiere i midten av juli. (Spørsmålet er om han gjør det bedre som Majestetix i Amerika enn hva han selv kan vise til derfra... Hva er ikke Majestetix med til Amerika? Hm, kanskje like bra det forresten...)

Kunst-Isachsen

Lurer du på hvor det ble av Haakon Isaachsen? Siste melding om ham oppdaget vi i Arbeiderbladet. Der blir han omtalt som daglig leder ved Galleri Aktuell Kunst i Oslo. Hva skjedde med jobben i Danmark?

Nye skribenter?

Fra en trofast TEGN-leser har vi mottatt følgende forslag på nye skribenter: Harald Abrahamsen, Geir Jahnsrud, Simen Josefsen. Tar dere utfordringen?

Morsomst

—Ingen er morsommere enn Pluto, sa en av PASIENTENE under feiringen av Plutos 65 års dag tidligere i år. Forvirret? Ikke når du får høre at feiringen fant sted på Rikshospitalets barneavdeling. Harald «Forviklingar/Solfrid Rørlien Saue» Mæle deltok i feringen og fortalte om skapelsen av Pluto-filmen, forteller Aftenposten.

Barbari

Trond E. Haveland har sendt TEGN bladet «Barbari», et 60 siders A5-formatet Conan-lignende eventyr, med manus og skisser av Haveland og tegninger av debutanten Sigbjørn Kronenberger. Resultatet er så visst lovende, selv om det blir for skisseaktig og lite gjennomarbeidet til helt å holde mål. Interesserte kan få tak i et eksemplar ved å skrive til Trond E. Haveland, Storhammeren 11, 5033 Fyllingsdalen.

Hundesavn

En av historiens mest poengløse serier (iallfall ifølge Erik Falk, om TIT-redaksjonen husker riktig) - Fant, ble (omsider) borte fra Aftenpostens spalter. Det fikk selvfølgelig noen til å miste all livslyst og til å kvesse leserbrev-blyanten. Som «Gitta»: En liten plass må det da være til lille, fine

Over: *Den virkelige og den TEGNede Kenneth Soames*

Kenneth til seriene

Kenneth Soames, den engelske historikeren og myteforskeren, som har hevdet at Fantomet virkelig har eksistert (Se omtale i tidligere utgivelser av TEGN) har gått til tegneseriene. Og hva er da mer naturlig enn Fantomet. Gjesteopptredenen fant sted i nummer 8-95 i historien «Anklaget for mord». Sel vom Kenneth i serien har briller på er statuetten han holder i hendene umiskjennelig.

Fant? Ta ikke fra meg - og sikkert mange andre - dette lyspunktet, ber hun i et tårevått innlegg. Trenger vi slike serielesere?

«Z»

Er det noen forresten som har lagt merke til at skurken i videoen til Scooters «Move Your Ass» går med drakta til «Z», skurke i Sprint-albumene? Ikke det! Eh, så det bare sånn helt tilfeldig, klart jeg ikke ser på slikt til vanlig...

Jubilé uten helt

Det er i år 20 år siden at Dany og Jean Van Hamme laget serien «Historie sans Héroes». På norsk ble den døpt til «Serie uten helt» og gikk i Tempo 16-23/1976, senere som reprise i Fantomet 14-15/1990. Den kom også som album i 1979 og het da «I dødens skygge». Dany og Jean Van Hamme markerer nå de tyve årene som har gått med å komme med fortsettelsen på historien: «Vingt ans aprés».

Ikke nok

Nå er det ikke nok med bare å selge serier, nå skal det også være en CD-Rom med! Casterman lanserte siste Sokal-album, «L'Amerzone» med CD-ROM. De har forøvrig også gitt MAUS på CD-ROM i fransk språkdrakt. Tidligere har Schuiten og Peteers gitt bok med «vanlig» CD i sin serie om hemmelighetsfulle byer - nå ryktes det at de også kommer til å gi ut CD-ROM. Se det, se det dyrt skal det være!

Ville West rykter

Fra Italia meldes det om at den for TIT-redaksjonen noe blas(s)erte western-serie Tex Willer skal gjennomgå en radikal nyendring ved forfatteren Claudo Nizzi og tegneren Fabio Civitelli . Nå er revolusjonen kun tenkt å vare i et eventyr, imidlertid vil det være en fortelling helt uten hester, med handling fra Boston og med en mer grafisk svart/hvit - teknikk. Nuvel.

Jacovetti-ur

Mer morsom vil nok Jacovetti-uret være. Det eneste vi vet om uret er at det kun er 500 av det, har cowboy-motiv og at det kan bestilles fra Jacovetti Club, Castella Postale 18287, 1-00164 ROMA

En belgisk Koss

Tintin er Belgias svar på Peer Gynt og Johan Olav Koss i en og samme person, hevder redaktør Thomas Algard i Semic overfor Arbeiderbladet. TIT-redaksjonen har på sin side alltid ment at Tomas Algard er forlagsbransjens svar på Tintin.

Fabelaktige forbilder

Mer Tintin. Georges Remi (Herge) oppfant den geniale professor Tournesol i Tintin med modell i den sveitsiske fysikeren Auguste Piccard - mannen som, igjen ifølge Arbeiderbladet, oppfant ubåten og var nær venn av Albert Einsten, den kjente dyrlegen.

Monsterassistanse

Alle fans av Jacques Tardi går og venter i sitrende spenning på mesterens siste verk, som tilfeldigvis er bind seks i Adele Blanc - Secs av og til vel forunderlige eventyr. Det begynner å bli noen år siden vi sist så den serien i kioskhyllene - men nå er den altså snart tilbake - selv om vi nok må satse på import for å få tak i den her i landet.

Selv om Tardi har tatt sin tid på dette albumet har han ikke vært alene. Opptil flere monstre i serien er faktisk tegnet av andre kjente serieskapere samt noen av Tardis familiemedlemmer. Vi nevner Pétillon, Mézieres, Boucq, F'Murr, Solé, Gotlib, Rochette, Vuillemin, Comes, Druillet, Bilal, Fred og Nicolet

Disney-Spiralis

Disney har siden sist sikret seg rettighetene til å lage tegnefilm av Franquins seriefigur Spiralis, som stadig kommer med album her i Norge.

Lagunytt

Lagunen (fast serie i Tommy og Tigern) kommer i bokform i oktober. På Bladkompaniet, selvfølgelig. I tillegg begynner serien i Aftenposten fra september.

En hai av en mann

Mannen bak Lagunen, Jim Toomey, besøkte Oslo i slutten av juni. Til Arbeiderbladet forteller Toomey at han nok er litt av en hai, for serien om Sherman (seriens hovedhai) er nok en smule biografisk, forteller Toomey, som legger til at han er nesten-vegetarianer.

4. generasjons ingeniør

Som far, så sønn, og i Jim Toomeys tilfelle også som farfar og oldefar. De var nemlig alle ingeniører, som Jim Toomey. Kjedsommeligheten ved å være maskiningeniør ble imidlertid overveldende og dermed ble Toomey politisk avistegner - helt fram til Lagunens start i 1991. I dag går serien i over 100 amerikanske aviser, ifølge Aftenposten.

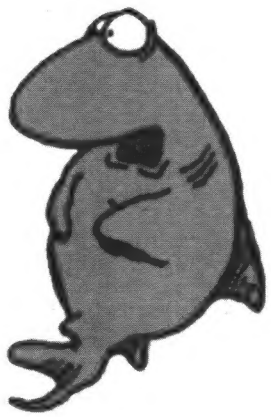

Fra venstre Ivar Nørve, Knut Risan, Anine Kruse og Helge Jordal.

Tale er sølv

Apropos stemmer: Norske skuespillere må virkelig gjøre en del kroner på tegnefilmdubbing. Kanskje det oppveier at Fjensynsteateret ble lagt ned. I «Mesterdetektiven Basil Mus» (ute på video fra Walt Disney) har et helt kobbel fått sagt sitt. Selveste «Greven av Monte Christo» Knut Risan er Basil. Ellers møter vi Henki Kolstad, Helge Jorrrrdal, Anders Hatlo, Frank «Dickie Dick» Robert og Anne Marit Jcobsen - for anledningen i tre roller. Taushet er gull? Neida.

Amanda på dypet

Filmbransjen feiret seg selv for en kort tid siden, og delte samtidig ut Amandapriser. Årets kortfilm, «Dypets ensomhet» er basert på Boucqs «Ensomhet på dypet» fra «Det menneskelige eventyrets pionerer». Så er det sagt.

Jodie som indianer

Å forsøke å gjenskape tegneserie-figuren Tank Girl på film (kinoaktuell nå) er en håpløs oppgave ifølge Arbeiderbladet (ja, nok en gang). Det er omtrent som å la en solariumsfarget Jodie Foster med indianermørke linser spille Månestråle i filmen om Sølvpilen, mener avisas journalist.

Sagt om Tank Girl

Jeg håper hun er representativ for 90-tallets kvinner: Drømmen er å se gjenger med jenter som terroriserer menn som meg på gata. Sitat Adam Ant.

"NYE" Pyton

Nye Pyton

Hva ligger bak navnet Nye Pyton foruten et redaktørskifte? — Vi undervurderer ikke lesernes intelligens i fullt så stor grad lenger, røper ny redaktør og favoritt-onkel Waldemar Hepstein til Arbeiderbladet.

Ny bolig

Ola A. Hegdal har kjøpt seg leilighet. På Grunerløkka i Oslo, selvfølgelig. Vi burde ha skjønt at salgstallene No Comprendo opererte med var alt for lave.

Steffen-sitater

Steffen Kristus Kverneland har igjen uttalt seg om dette og hint til Arbeiderbladet. Her følger en del sitater som du kan føre inn i fan-boka di: Det er forferdelig vanskelig å være morsom uten å gjøre narr av noen. Og: Neste prosjekt skal være politisk korrekt for egentlig er det det jeg vil. Og: Det er lettere å identifisere seg med skurkene, simpelthen fordi de lever etter en 90-tallsmoral, mens det andre paret lever etter svunne Hollywood-idealer (Om Et spill mellom fire).

To trøtte til filmen

Tegnefilmen om Christopher Nielsens To Trøtte Typer er i rute, kan Espen Schei fortelle, som selv arbeider på prosjektet sammen med den store mester. Den fem minutter lange filmen, som får navnet «Narverfeber» og som er basert på et originalmanuskript, har fått støtte blant annet fra Norsk Kulturråd.

Protestbrev

Kulturrådets støtte til Nielsen-filmen (for øvrig på 24.000 kroner) fikk en Skui-dame (vi vet hvem hun er og hvor hun bor) til å blir meget moralsk indignert. Hun skrev et rasende protestbrev til kulturrådets leder Jon Bing hvor hun påpekte at historiene om limsniffende, øldrikkende ungdom ikke passer for barn. I sitt utførlige svar påpeker Bing at serien slett ikke er laget for barn og at eventuell feilplassering i utsalgssteder nok skyldes liten kunnskap hos selgerne. I TIT-redaksjonen unnslår vi oss imidlertid ikke fra å glede oss som nettopp barn til den ferdige filmen.

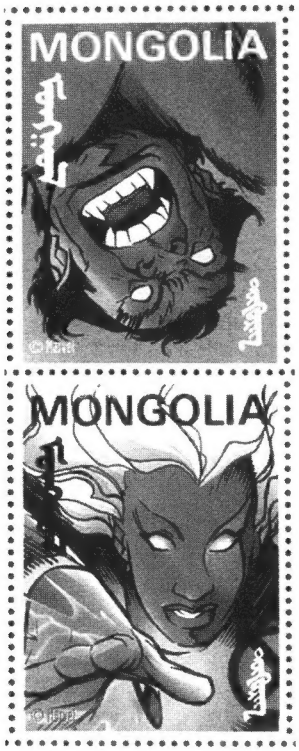

Frimerker

Noen seriesamlere samler også på frimerker. Det finnes et utall av forskjellige frimerker med Disney-motiver og frimerker med andre seriemotiver. I Sverige ga man i 1980 ut en serie med frimerker med motiver fra Bamse, 91 Karlsson, Kronblom, og Adamsson. Siste skudd på denne stammen er en serie frimerker ifra Mongolia med diverse motiver av X-men. Det er vel tvilsomt om det mongolianske folket kjenner X-men. Dette er nok bare et påskudd til å få utenlandske samlere til å legge litt penger i den Mongolske statskasse. Men frimerkene er ekte, og er du noengang i Mongolia så kan du bruke dem til å sende et kort hjem.

Det er snakk om 8 forskjellige frimerker: Wolverine, Cyclops, Storm, Professor X, Bishop, Beast, Rogue og Gambit, som kan bestilles på et samleark for $10,00 eller med førstedags stempel på spesial-konvolutter til $40,00

Krogh-sitatet

Endelig et Krogh-sitat igjen i vår faste (mer eller mindre) serie av slike velformulerte (mer eller mindre) Krogh-uttalelser, denne gang i forbindelse med et intervju i Arbeiderbladet om Donaldismens kår: Guffens fødselsdag må feires med smultringer! (To do, or donuts. Fritt etter gamle Will..., red. sek.)

Donald-brus etterlyses

I samme intervju kommer Krogh med en etterlysning: Hvor har det blitt av Donald-brusen? Svar sendes TIT-redaksjonen snarest.

Norsk and

Donald Duck er norskere enn julenissen, hevder Anders Johansen, professor i medie- og kulturhistorie, overfor Arbeiderbladet. Javisst, og han ble født på Andøya, er TIT-redaksjonens teori, ja, Donald altså, ikke julenissen.

Don Rosa-Index

Don Rosa blir stadig mer og mer populær. Denne Donald tegneren har nå inntatt en god annenplass i manges hjerter. I fanzine-Tegn har det stått et index over de historiene som har kommet på norsk. Nå har Geir J. Netland utgitt et eget index som omfatter både de amerikanske utgavene og de norske. I tillegg er det en oversikt over hvor du kan finne D.U.C.K. (Dedicated to Unca Carl from Keno). På ettersommeren 1995 kommer en oppdatert utgave som også vil inneholde en oversikt over motivene på Rosas covere. For mer info: Geir J. Netland, Kvassåsbakken 10, 4380 Hauge i Dalane, tlf. 51 47 70 21.

Humorpris

A-pressens tegner Herbjørn «Herb» Skogstad (tidligere presentert i TEGN) vant en av de tre prisene under Humorbiennalen i Fredrikstad tidlig i sommer. 55 tegnere fra land som Bulgaria, India, Iran, Kroatia, Ungarn, USA og Danmark deltok med til sammen 250 tegninger, melder NTB. Herbs vinnertegning «Kyststamveien» viser samferdelsminister Kjell Opseth stående på en sokkel langs veien som «tilfeldigvis»gjør en sving innom Opseths hjemkommune Førde. Prisen var på 5000 amerikanske dollar (?).

Flere priser

Under samme Humorbiennale gikk æresprisen på 1000 dollar til danske Jens Jacob Sabber Jensen. Cafe Oscars pris gikk til russiske Vladimir Uborevich-Borovskiy, som har tegnet for Krokodil i en årrekke, skriver Aftenposten.

Gratulasjoner

Gratulerer med Sproing-prisen for «Kongens mann», Siri Dokken og Bård Enoksen, selv om det nå begynner å bli lenge siden dere fikk den. På tide å tørke litt støv både av den og framtidige serieplaner, kanskje?

Til en forandring ble det i år faktisk utpekt en vinner av Kulturdepartementets tegneseriepris for 1994. Vinneren ble «I Ramnens skugge» av Westad/Mykle/Nilsen. Hvorfor er ikke den anmeldt i TEGN forresten? Kan noen ha glemt å sende den til oss?

140.000 T&T-bøker

Kan det virkelig stemme at Bladkompaniet trykte opp 140.000 eksemplarer av årets Tommy og Tigern-bok «Når villdyret våkner», eller snakker forlaget i en pressemelding om samlet opplag for de fire, fem bøkene som nå har kommet?

Hvem er denne dama?

Kanskje sier navnet «Pocahontas» deg mer? Vel det er navnet på Disneys nye storfilm, og lekkerbisken er hentet derfra.

Ellers ser det ut til at Disney-studioene kommer til å være opptatt i de neste årene. Av filmer som er under planleging kan vi nevne: Goofy the Movie, Hercules, The Hunchback of Notre Dame, Fantasia Continued, Svanesjøen og Aïda.

Apropos filmberter

Dark Horse har tidligere hatt suksess med sine filmproduksjoner «The Mask» og «Timecop», og sansynligvis vil deres neste filmproduksjon ikke stå tilbake for disse. Navnet er er «Barb Wire». Hovedrollen spilles av sjefsbabe Pamela Anderson.

Jason-obligatorisk

Vi slutter med å minne om hva du skal bruke iallfall en av hundrelappene dine til: Jasons albumdebut «Lomma full av regn». TIT-redaksjonens lynraske gjennomgang av originalene bærer bud om nok en klassiker fra TEGN A/L BUM i god tradisjon med tidligere utgivelse. God fornøyelse!

VI HAR SKIFTET ADRESSE OG FÅTT NYE TELEFONNUMMER!

Telemark
TEGNESERIEVERKSTED

Du treffer oss nå ved å ringe:
35 95 96 30, eller faxe
35 95 96 31, eller skrive til
TTV Media, Boks 52,
3800 Bø i Telemark.

Svein Inge får du tak på gjennom personsøker (med tekst) 96 52 09 32 og Tor Arne treffer du på internettadressen hegna@telepost.no

TTV MEDIA

HJELP!

Er det noen av våre lesere som kan tenke seg å være med på å lage Norges beste magasin om TEGNeserier? (At det er det eneste må da være urelevant!)

Vi trenger folk i de fleste ledd i prosessen: Anmeldere, artikkelforfattere, fotografer, illustratører, desktopere...

Send oss et brev (stillet til vårt assisterende redaksjonsmedlem Mock Duck) med eksempel på arbeid, der du forteller om deg selv og om hvorfor du gjerne vil jobbe med TEGN (eller noe sånt...).

Vi kan ikke love honorar, men masse erfaring, trivelige medarbeidere og gratis løpende abonnement.

ill.:Ruben Eliassen
DURABEL DESIGN

TEGN

Nordens mest tekstrike og omdiskuterte tidsskrift, om og med tegneserier! Et absolutt must for kultursnobber og tegneserie-friks!!!

Kr 45,- pr. løssalgsnr. og
kr 160,- i abonnement (4 nr. - ett år).

Norsk Tegneserieforum

Landsdekkende med eget medlemsblad. Lokalforeninger landet over! Mange rare og spennende aktiviteter. Be om velkomstpakke!

Junior kr 60,-, senior kr 100,-
og
støttemedlemmer kr 400,-

TEGN A/L Bum

Norske kvalitetstegneserier!
Nasjonalromantikk? Vold? Action? Kunst? og mer til i TEGN A/L Bums
Steffen Kverneland:
Jonas Fjeld - De knyttede never. Kun kr 98,-
Den Blonde Kjempe (T-skjorte). Kun kr 120,-
Jason:
Lomma full av regn
Kun kr 93,-

Landsforeningen Tegneserievennen

Bli medlem og få spesialtilbud på tegneserier, pins og mye annet. Støtt tegneseriene i Norge!
Kun kr 200,- for livsvarig medlemskap
Kun kr 20,- for vanlig medlemskap

Det Nasjonale Tegneseriearkiv

Komplett samling av norske tegneserier fra 1986. Stor samling av fagtidsskrifter, fagbøker, presseklipp m.m.
Vi mottar gjerne trykksaker, serier og bøker som gaver til arkivet.
Alt av interesse!

Norsk Tegneserieindex

Ny ajourført utgave på 340 sider. Katalog over alle norske tegneserieutgivelser siden 1912 og frem til i dag. En uunværlig kilde til kunnskap om den norske tegneseriekulturen.
Utgitt av NTI, Bodø
kr 200,-

FellesAntikvariatet

Bøker - tidsskrifter - tegneserier - salg - kjøp - bytte! Fører alle skandinaviske tegneserie-tidsskrifter. Spesialist på krimbøker, humor og norsk skjønnlitteratur.
Be om lister!

ALT SAMLET I WESTYE EGEBERGS GT. 8C
v/ TELTHUSBAKKEN, OSLO 1, TLF.: 22 36 07 70

❑ JA! Jeg vil bli medlem av Tegneserievennen
❑ JA! Jeg vil bli medlem av Norsk Tegneserieforum
❑ JA! Jeg vil abonnere på TEGN
❑ JA! Jeg vil motta albumet De knyttede never
❑ JA! Jeg vil motta albumet Lomma full av regn
❑ JA! Jeg vil motta T-skjorta Den blonde kjempe
❑ JA! Jeg vil ha bokliste fra Fellesantikariatet
❑ JA! Jeg vil ha tegneserieliste fra Fellesantikariatet
❑ JA! Jeg vil ha tegneserieindex fra NTI

Navn :_____
Adresse :_____
Postnr./Sted :_____

BREV

kan sendes ufrankert i Norge. Adressaten vil betale porto.

SVARSENDINGSAVTALE NR: 150260/19

ForeningsService, Fellesinvest
St. Hanshaugen postkontor
0131 OSLO

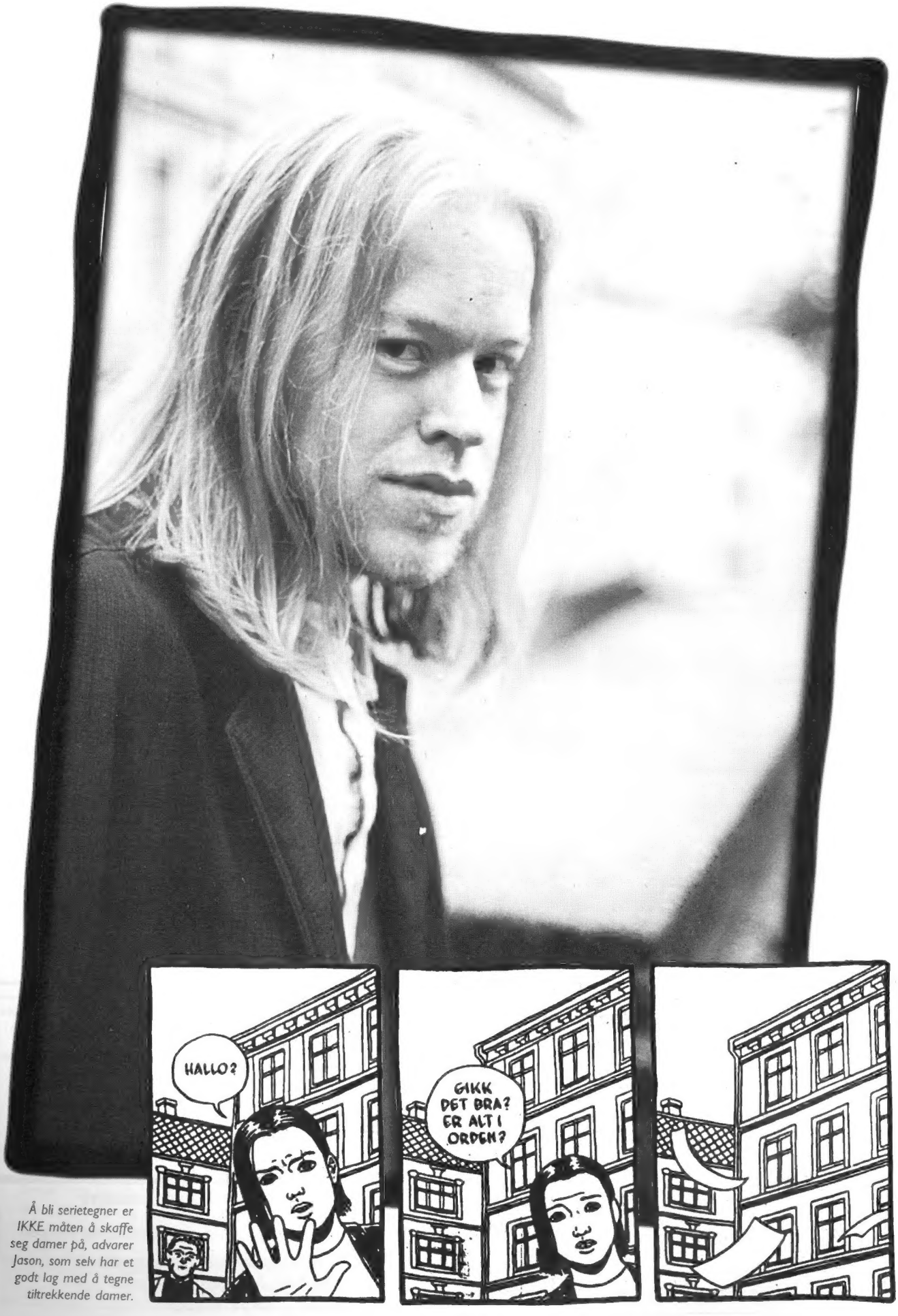

Å bli serietegner er IKKE måten å skaffe seg damer på, advarer Jason, som selv har et godt lag med å tegne tiltrekkende damer.

Sosialsurrealistisk debut

Etter først å ha introdusert «nasjonalkubismen» med Steffen Kvernelands bejublede album «De knyttede never», slår TEGN A/L Bum til på nytt. Denne gang med «sosialsurrealisme»

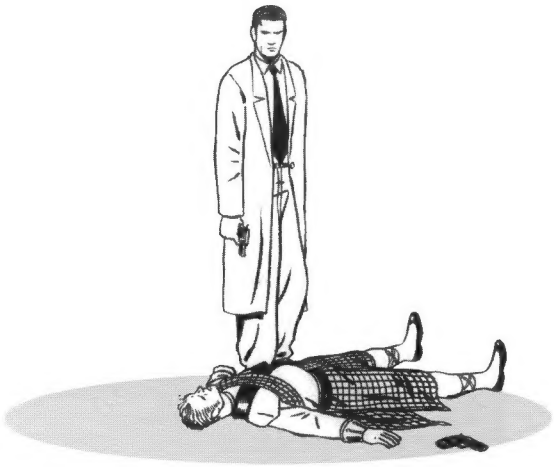

Mannen bak det nyskapende sosialsurrealistiske (det er bare å lære ordet først som sist) albumet «Lomma full av regn» er John Arne Sæterøy, som signerer med Jason for enkelthets skyld. I TEGNs dobbeltnummer 1-2 1994 ble Jason behørig presentert, blant annet med 12 oppsiktsvekkende sider basert på Stein Rivertons kriminalgrøsser «Jernvognen». I det tilhørende intervjuet fortalte Jason om sitt neste prosjekt, et album basert på eget manus. Det er dette verket TEGN A/L Bum nå med stolthet kan presentere.

Dyreliv på nært hold

Jason er født og oppvokst i Molde, men de sju siste årene har han bodd i Oslo. 30-åringen (han fylte rundt tall 16. august, TEGN sender sine forsinkede gratulasjoner) er utdannet illustratør fra Statens kunst- og håndverksskole. Den utdannelsen har allerede gitt ham bred plass i Cappelens ett-binds leksikon. Hvordan er det mulig? Jo, ved over 100 dyretegninger.

Dyr finnes det mange av også i albumdebuten, både ulver og ulvemennesker. Og en struts som kanskje er Jason selv?

— Mitt sosialsurrealistiske verk består av dels en kjærlighetshistorie, dels en krimparodi, noen eventyrelementer og så sper jeg med på med surrealistiske innslag. Surrealisme betyr frihet. Fantasien får fritt spillerom. Det fører til spenning, erklærer Jason, som erkjenner stor sans for blant annet Monty Python, Ragnar Hovland, Magritte og Lystad & Mjøen.

Egentlig Oslo

Handlingen i «Lomma full av regn» finner stort sett sted i en ikke navngitt storby, som egentlig er Oslo, innrømmer eksil-moldenseren.

— Men det klarer du ikke å se, for jeg har bevisst fjernet alle kjente bygninger, sier en noe ugrei Jason.

— Hele historien, som dreier seg om to hovedpersoner og forholdet mellom dem, er improvisert. Jeg hadde ikke den minste formening om hva som skulle skje da jeg påbegynte albumet for halvannet år siden, bortsett fra noen få ideer og replikkvekslinger. Men jeg gikk etter hvert bort fra disse ideene fordi de ikke passet inn. Det visuelle kom først. Replikkene kom ganske sent, en del av dem først etter tusjingen. Den som frykter at denne framgangsmåten har ført til et alt for personlig og innadvendt album tar feil. Historien bygger seg opp til en klimaks. Mer vil jeg ikke fortelle om det. Men ellers kan du si at jeg har prøvd å skildre personer som tilhører min generasjon. Albumet vil nok appellere til et voksent publikum som går på cafe, som er opptatt av film og tegneserier. Jeg håper også at albumet mitt vil bli lest av personer som har føler de har vokst fra tegneseriene, og at de finner noe av interesse i det.

Konk-generasjonen

Det er humorbladet Konk (som gikk konk i 1985) som får æren for at Jason arbeider med tegneserier i dag.

— Hadde jeg ikke opplevd spenningen og tilfredsstillelsen ved å komme på trykk i Konk og til og med få betalt for det, ville jeg ha jobbet med andre ting i dag. Det samme tror jeg gjelder for svært mange andre norske serietegnere. Men jeg frykter Konk-generasjonen kan bli den siste serie-generasjonen. De som kommer etter oss er jo bare opptatt av dataspill og video, sier Jason bekymret.

Siden Konk har Jasons klare, nøkternt spenstige strek vært å se i blader som Reporter, Fidus, Humorparaden, og Kraftig Kost, foruten TEGN. Alle steder med et høyst motvillig utgangspunkt, hevder Jason.

Assistent ønskes

— Egentlig har jeg verken tålmodighet eller ork til å være serietegner. Da jeg tegnet «Lomma full av regn» tok jeg for meg åtte, ti sider om gangen. Jeg begynte med alt det spennende. Alt vanskelig og kjedelig gjemte jeg helt til slutt. Som bakgrunnene. Egentlig burde jeg ha hatt en assistent til å tegne bakgrunnene, fleiper Jason.

— Men samtidig klarer jeg ikke å slutte å tegne serier for jeg har også et enormt behov for å fortelle historier, og tegneserier er den billigste måten å gjøre dette på. I forhold til film, for eksempel. Alt du trenger er penn og papir. Disse motstridende kreftene i meg gjør det virkelig til en kamp å fortsette. Jeg finner på alle mulige unnskyldinger for å unngå å tegne.

Når albumet kommer i salg i midten av september håper Jason på gode kritikker («Jeg lager jo ikke serier for meg selv»), godt salg og masse penger å sette i banken («Jeg må jo ha penger til husleie og mat»). Litt utopisk må jo en stakkars tegner få lov til å være.

Svensk versjon

— Og så blir det kanskje en svensk versjon. Et svensk forlag har allerede meldt sin interesse. Men håndteksting og oversettelse får de jammen ta seg av selv. Det er ikke noe for meg. Jeg er mer opptatt av barneboka jeg så vidt har påbegynt. Jeg synes det var en naturlig fortsettelse etter albumet. Når du forteller til barn er surrealisme tillatt.

Ellers lukter Jason litt på å gjøre danske av seg.

—Jeg har tenkt litt på København. Du har et større tegneseriemiljø der, men jeg vet ikke om det dermed blir noe lettere å få jobb. Sju år i Oslo kan vel være nok, uansett. Jeg tror jeg vil ha godt av å se andre steder.

TEGNs lesere som har utferdstrang, men likevel ikke vil flytte, anbefales «Lomma full av regn». Albumet tar deg med til storbyen, til en øde øy, til langt inn i fantasien, til Jasons merkelige, spennende og morsomme indre. Aner vi nok en Sproing-pris i det fjerne?

Over:
Jeg bruker meg selv som modell, ved hjelp av et speil, avslører Jason.

Under:
Alle tror at vegger er flate, men det er de ikke, poengterer Jason, som ber tvilere sjekke selv.

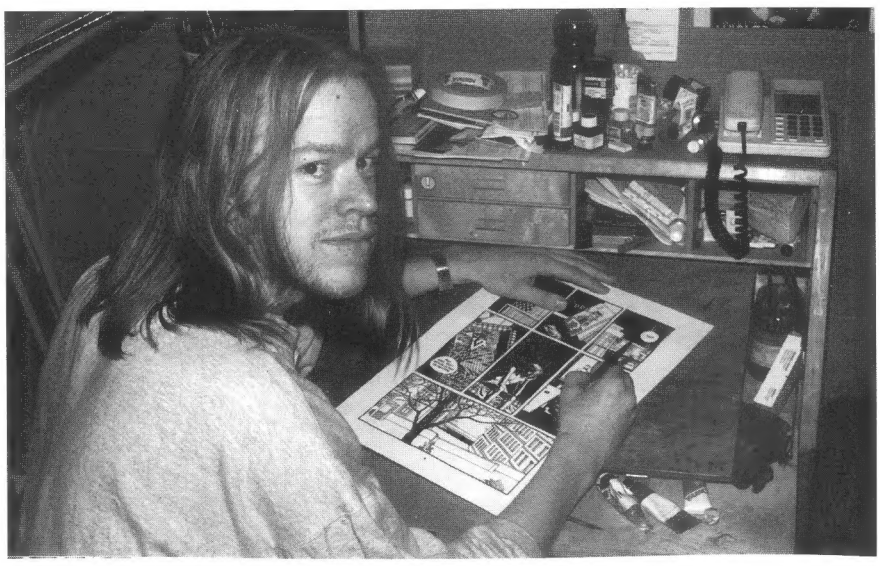

FRAMTIDEN ER VOKSEN

Det norske seriemarkedet er ikke i full oppløsning, men i full forandring, mener tegneserieredaktør Sigbjørn Stabursvik.

Stabursvik henviser til oppslag blant annet i Aftenposten hvor personer innen bransjen spår dommedag og død for det omstridte mediet.

- Tegneserien må riste av seg barne- og ungdomsfikseringen, og få øynene opp for den voksne leseren. Jeg tror at den moderne serieleseren er en oppmerksom og kulturelt interessert person godt over tyve år. Det er jo slik nå at er du under femti er du vokst opp med tegneserier - og er du over femogtyve har du sluttet å lese tegneserier igjen. For markedet har lite å tilby den voksne leseren. Men interessen for tegneserier er mulig å vekke til live igjen. Flere av våre utgivelser har holdt seg stabile eller økt fordi, tror jeg, at den voksne leseren har fått øye på dem.

- Den «nye» leseren, den voksne leseren, er en våken og aktiv person som er innstilt på å investere krefter i lesestoffet. En person for hvem tegneserien er et alternativt kulturelt uttrykk i forhold til medietilbudet ellers.

Sigbjørn Stabursvik er redaktør for blant annet serieheftene Larsons Gale Verden og Magnum som blir gitt ut av forlaget Bladkompaniet. Han mener at de tradisjonelle fartsfylte heltehistoriene er sjanseløse mot elektroniske medier som spill, video og tv, som krever mindre innsats og gir større adrenalinkick.

FAVORITTER

Serieheftet Magnum har den siste tiden inneholdt en del såkalte intellektuelle voksen-serier som «Death: Prisen for et liv» av Neil Gaiman og «Watchman» (Vokterne) av Alan Moore. Dessuten er Stabursvik redaktør for en helt fersk nyhet, nemlig Neil Gaimans kritikerroste serie om Sandman, drømmerikets hersker. Serien har i USA blitt begravd i priser og selger bra, sitt vanskelige stoff og krevende fortellerspråk til tross.

- Jeg har som redaktør for Magnum, de siste par årene bevisst dreid innholdet mot et mer voksent publikum, men om jeg har rett i mine antakelser om at framtidens målgruppe er å finne der, står ennå å se. Så langt ser det bra ut.

- Når det gjelder valget av serier som Watchman og Sandman, så er det mine helt personlige favoritter, som jeg, siden jeg startet på forlaget, har hatt et inderlig ønske om å få ut på norsk. Serier som jeg samtidig mener passer for det norske markedet slik det ser ut idag. Når det gjelder Sandman, så er det et prosjekt som jeg ærlig må innrømme at ikke alle i forlaget tror på. Det er ikke en prestisjesak, men heller en føler for å få en fornemmelse av markedet. Vi har blant annet diskutert om vi skulle gi ut bladet som et massemarkedsblad eller som et album i en mer holdbar og seriøs innpakning. Vi valgte det første, blant annet for å kunne holde prisen under tredve kroner. Men det forhindrer naturligvis ikke at vi, hvis salgstallene ser fornuftige ut, kan overveie mer luksuriøse utgivelser.

- *Er dommedagsstemningen grunnløs?*

- Det stemmer at det har vært en markant nedgang i markedet, innrømmer Sigbjørn Stabursvik, hvor actionhefter som Fantomet og Agent X-9 i løpet av de siste tre årene har halvert salgstallene. Og også et humorblad som Billy mister lesere. Men jeg tror at slike hefter har en viss levealder som det er vanskelig å forlenge. Mange av Semics hefter har kommet ut de siste tyve årene og er alene av den grunn ved å være slitt opp.

IKKE NOEN ORAKEL

- Jeg skal ikke skryte av at vi på Bladkompaniet har vært flinkere eller mer forutseende, for det tror jeg ikke stemmer, men vi er et nyere forlag med kun ti år på baken, som ikke har så alderstegne titler at leserne er blitt lei dem. Tommy og Tigern-heftet for eksempel har kun eksistert siden 1989 og har etter en tid med stagnasjon begynt å øke igjen. Det er et hefte som vi tror har mange voksne lesere.

- *Hvis vi ser framover, hva er tegneseriens rolle om ti år?*

- Vet ikke. Det er vanskelig å tenke særlig langt framover. Det er en oppgitt stemning på det amerikanske actionmarkedet, et marked som har gått helt i stå. Og samlermarkedet, av typen hvor det kjøpes to-tre serier for å gjemme, er også for nedadgående. Men samtidig er det mye spennende på gang fra forlag som Vertigo, Dark Horse og andre. At superheltseriene er brudt helt sammen, hilser jeg personlig velkommen. Det frigjør mange spennende serieskapere, som nå har mulighet for å lage andre typer og adskillig mer spennende og interessante serier.

- Det går ikke an å lage langtidsmålsetninger. Jeg foretrekker å følge markedet, å forsøke å og ha mageføelse for hva som har livskraft her og nå. Jeg er ikke noe orakel - dessverre.

FULL RULLE

MED RULLE STEEN, HØISETH OG NÆRUM

Knut Nærum (over) og Trygve Høiseth (til høyre) er mennene bak årets helteepos

Møt Rulle Steen: Ungdommens nye forbilde. Tintins etterfølger. Fritjof Nansens gode hjelper. Norges nye seriehelt!

For i år går (forhåpentligvis, hvis Semic bare ikke somler bort hele utgivelsen) teppet opp for Rulle Steens første eventyr - «Sydpol-mysteriet», forfattet av Knut Nærum og ført i strek av Trygve Høiseth. Begge har høye ambisjoner på «avkommets» vegne.

—Først skal vi få ut albumet, så forventer vi at noen skal kjøpe filmrettighetene, sier Nærum.

Roald Amundsen

Løsbarter, mystiske stråler, utenlandske spioner og et Oslo som fortsatt heter Kristiania - alt dette er viktige ingredienser i albumet som er tegnet i tidsmessig riktig sort/hvitt.

—Satt litt på spissen forteller vi om sammenhengen mellom Roald Amundsens polekspedisjon i 1911 og utbruddet av den første verdenskrig, sier Nærum mystisk.

—Det hele startet med at Trygve og jeg hadde lyst til å lage noe som var spesifikt norsk. Når du blar i historiebøkene oppdager du at det skjedde ganske mye her til lands før og rett opp under første verdenskrig. Det var flere store spionsaker med arrestasjoner av utenlandske spioner i Kristiania. Ja, politiet hadde til og med en egen spionavdeling, forteller Nærum og løfter litt på historiens støvete slør.

—Med vår helt Rulle Steen prøver vi å plassere oss ett eller annet sted mellom Tintin og Jonas Fjeld.

Litt av alt

Tegner Trygve Høiseth begynte arbeidet med albumet allerede høsten 1993. Dette skjedde etter at Høiseth hadde skrevet til Nærum og foreslått et samarbeide. Ideen fikk Høiseth etter å ha lest i TEGN at Nærum gjerne ville finne serie-partnere.

—Først ville Knut at jeg skulle tegne noe til et manus av ham til den nordiske antologien om kjærlighet. Men Semic mente jeg ikke passet til dette. Men Knut likte streken min og kom snart opp med manus til et album i stedet. Takket være Nærums gode kontakter og goodwill på Semic gikk det deretter veldig kjapt å komme igang, forteller Høiseth.

—Nå har forlaget lagt så mye penger i utgivelsen at det vel ikke lenger er noen vei utenom å få det utgitt. Egentlig skulle albumet ha vært ute allerede til påske i fjor.

Rulle Steen nærmest falt ut av blyanten til Høiseth.

—Grunnstreken kom fort. Jeg visste at Rulle var litt naiv, litt pen, litt kjekk og litt smart, forteller Høiseth — som betegner seg som verdens første serietegner fra Indre Vestfold. Svarstad for å være nøyaktig.

—Semic terpet veldig på at helten skulle være søt og uskyldig og at skurkene skulle ha buskete øyenbryn, smale øyne og store kropper. Amundsen er også med. Jeg prøvde å legge meg så tett opp til originalen som mulig, og jeg mener iallfall selv at portrettlikheten er relativt god. To politiskikkelser er også autentiske. Vi har ellers med en autentisk journalist fra Tidens Tegn, forteller Høiseth.

Små og store

—Jeg tror nok albumet vil kunne appellere til både barn og voksne. Knuts tekst kan leses på flere plan. Han har en tendens til å legge ting i teksten sin som kan oppfattes av voksne og kanskje ikke i samme grad av barn.

Sier Høiseth, trekker pusten og river beina vekk under den ferske helten sin.

—Men nå begynner jeg å bli ganske lei av Rulle. I tida framover ønsker jeg å arbeide med en-sidere ala Viggo og Arne And.

I motsetning til Knut Nærum, som er kjent for TEGNs lesere for flere seriealbum, programlederrolle i NRK, bidrag til radioens «Hallo i uken», redaktørstilling i Fidus og mer til, er Høiseth et relativt ubeskrevet blad så langt.

—Det er slett ikke rart. Jeg begynte ikke å lage serier før etter at jeg var ferdig med militæret, forteller 23-åringen.

—Albumet med Knut er nesten det eneste jeg har gjort, med unntak av noen vitsetegninger for Norsk Seriebyrå som har blitt trykket i Nå, Vi Menn og Norsk Mad, etter at jeg vant Norsk Tegneserieforums årlige konkurranse med en av de aller første seriene mine. Den handlet om en gammel mann som bodde alene og som hadde et lite spennende liv. Derfor brukte han i stedet fantasien sin og drømmene sine (Ja, og så er det serien «Milovans siste testamente»i TEGN nummer 4-92. Den gang presenterte Høiseth seg for øvrig som «en håpløs amatør». red.).

Og når Høiseth blir stor skal han bli sosiolog.

—Hvis jeg fikk velge, ville jeg velge tegneseriene, og jeg kommer helt sikkert til å fortsette å tegne serier, men det er ikke nok penger i dette til å kunne overleve, selv om jeg tror Rulle Steen har et stort potensiale, sier Høiseth.

Derfor er det med et visst håp at første «Sydpolmysteriet» får undertittelen «Rulle Steens opplevelser nummer 1»

OM OLABIL OG PRESTEKONER

- INTERVJU MED EIN HISTORIEFRIK

Valdres, jula 1956. femåringen Olav ligg ved juletreet og blar i eit julehefte om Smørbukk. Historia om Smørbukk og Olabilen hans bit seg fast i minnet til den vesle lyslugga guten. Korleis fekk Smørbukk tak i den bilen?

Olav og Fenris på tunet heime på Norderhov.

Snart førti år seinare sit Olav Norheim og fortel om denne opplevinga til TEGNs utsende. Me sit utafor hans blåmåla stue, rett nedanfor Norderhov prestegard ved Hønefoss. Norheim tillegg likevel ikkje opplevinga større verdi.

- Det er slik teikneserien fungerer.

Etter kva han kallar ei normal interesse for teikneseriar, det vil seie Smørbukk, Donald og Fantomet i barndommen, Knøttene og Asterix i ungdommen, fekk han interesse for dei nye undergrunnsseriane rundt 1970 og utover. Teikneseriar var no ein høgst obligatorisk del av den alternative rørsla, som Norheim følgde.

- Eg las «undergound», men som fersk journalist ønska eg å følgje opp ein annan viktig del av den norske teikneserie-historia. Eg var vel fyrst og fremst opptatt av at teikneserien hadde ei gløymd fortid. Eg vart kjend med Øyvind Dybvad då eg var sivilarbeidar i Noregs Ungdomslag. Saman med Bjarne Kristoffersen var Dybvad femtitallets radarpar, som drog i gang fleire seriar. Så eg intervjua dei for Nynorsk Pressekontor. Eg såg vel eit behov for å dokumentere den norske teikneserie-historia.

Lobbyvirksomhet

Denne trong for å dokumentere den norske teikneseriehistoria kan me i dag sjå utstilt på Lillehammer, og - for den saks skuld - i TEGN 2/95, den offisielle utstillingskatalogen til utstillinga på Maihaugen. Norheim jobba frilans med arkivering på Maihaugen ein periode rundt 1980, og vart kjend med kva den slags krevde. Når så foreininga «Smørbukks vener» drygt eit tiår seinare offisielt lanserer ideen om ei norsk teikneseriesamling, så er det nettopp Maihaugen Norheim tek kontakt med. Etter to år som prosjektleiar må han no kaste inn handkle og overlate styringa til andre. Sjølv om han meiner at prosjektet er i dei rette hendene, så er det ikkje med lett sinn han gjeng tilbake til jobben som Informasjonsmedarbeidar i Noregs Ungdomslag.

- Det er så mange spennande oppgåver som ligg føre, og som eg nok skulle likt å vere med på, seier han.

- Prosjektet har nyleg fått midlar til å gjere informasjonen som samlinga etterkvart sitt på, tilgjengeleg for eit større publikum. Kva som ligg i dette er enno ikkje heilt klart, kanskje blir det snakk om digital informasjon.

På spørsmål om ikkje Maihaugen ligg vel lang borte frå Oslo, og dermed den staden der bransjen held til, ristar han på hovudet.

- Teikneseriefriken og ekspertisen bur kvar som helst i landet, ikkje først og fremst i Oslo. Maihaugen har mange kvalitetar. Slik som eit stort besøkstall. 200 000 årleg og eit profesjonelt fagmiljø både når det gjeld tilrettelegging for publikum og arkivering. Det er viktig at ein tek vare på det faglege, og ikkje berre tenker besøkstall. Maihaugen har ein glimrande kombinasjon, og i dag finnast det ikkje alternativ.

Heilt rosenraudt er det likevel ikkje.

- Eg har inga garanti for at Maihaugen vil satse på samlinga den dagen prosjekttida er over. Det kostar pengar å halde arbeidet i gang, og ein skal slåss om pengane saman med dei andre avdelingane på Maihaugen. Mykje av arbeidet må konsentrerast om lobbyvirksomhet, medgjev han.

Modernisering

Norheim har likevel nådd langt i sitt arbeid med Norsk Tegneseriesamling. Noko få hadde trudd då prosjektet blei kjend. I dag er det vel ingen som tvilar på Norheims organisasjonstalent. Men så har han då og gått ein god skule gjennom fleire organisasjonar. Merkeleg nok er dei fleste knytt til målarbeid.

- Eigentleg er det reint tilfeldig. Det byrja med at eg var sivilarbeidar i Noregs Ungdomslag. Når eg så skulle ut i arbeidslivet var det naturleg å bruke kontaktane derfrå. Sidan har eg søkt på jobbar etterkvart som postar blei ledige.

Det vart journalistjobb i Nynorsk Pressekontor, og skriving i Dag og Tid, som på syttitalet var ein del av den nynorske alternative rørsla. Her skreiv han mellom anna artiklar om og omtale av seriar, i tillegg til dei før nemnte intervjua av pionerane i den nynorske serietradi-sjonen og andre serieskaparar. Hans kanskje mest vesentlege innsats for norske seriar før Norsk Tegneserie-samling var «moderniseringa» av den kanskje norskaste av alle norske seriar: Smørbukk.

- Då eg tok over som bladstyrar av Norsk Barneblad i 1983 var det ikkje det å modernisere Smørbukk som var målet, men å modernisere heile Norsk Barneblad og dermed Smørbukk. Det var ein ganske omfattande prosess, som ein måtte ta gradvis og over fleire år. Barn er kanskje meir konservative enn vaksne, og meir vare for forandringar.

Kanskje derfor at Smørbukk tross alt framleis har sin raude islender.

- Nyendringa når det gjaldt Smørbukk gjekk fyrst på at han fekk dongeribukse og joggesko. At islendaren seinare skulle bli eit moteplagg igjen, med Fredric Hauge og A-ha i spissen, var me ikkje klar over dengong.

Her fekk Norheim for fyrste gong prøve seg som serieskapar sjølv.

- Eg skreiv manus til Smørbukk i starten, men etterkvart saman med Håkon Aasnes. Etterkvart fikk serien bobler og vekslande sidelayout.

Dette gjaldt altså i Norsk Barneblad og ikkje julehefta. Forklaringa er enkel.

- Julehefter er som dei er. Dei er ein del av den norske juletradisjonen og ein skal ikkje «tukle» med den. Vel så viktig er det å være klar over at salet av julehefta, Smørbukk og Tuss og Troll, er det som held liv i Norsk Barneblad. Det er der Barnebladet har si viktigaste inntektskjelde, og så lenge salet er godt er det inga vits i å endre dei. «Never change a winning teame» heiter det visst.

- I eit blad kan ein vera meir «eksperimentell». Dessutan er Smørbukk så absolutt ein moderne serie som tek opp aktuelle tema, så me meinte at det var naturleg at Smørbukk og såg ut som ein moderne serie. Liksom Norsk Barneblad hadde me ein klar målsetting om at nett Smørbukk skulle væra moderne.

- Andre seriar har stagnert, medan Smørbukk heile tida vore ein gut av si tid.

Flinke og fantasifulle

Med tida tok Aasnes over det meste av arbeidet på Smørbukk, med unntak av julehefta, der brørne Espeland etterkvart har blitt dei faste forfattarane. Norheim konsentrerte seg om arbeidet som bladstyrar av Norsk Barneblad. Teikneseriar har hatt ein stor plass i Norsk Barneblad, og i Norheims tid som bladstyrar debuterte Inga Lill Røsberg som serieskapar med serien «Eldflygaren» i 1991. Samme år kom ein annan serie som ligg Norheims hjerte nær på trykk i Norsk Barneblad. «Annika» av Aasnes er kanskje den mest populære serien i Norsk Barneblad, men Norheim undrar seg over at den ikkje er blitt betre tatt i mot av seriemiljøet. Forlaga har ikkje ville satse på den som albumserie, og den har heller ikkje nådd opp i prisutdelingar.

- Det kan av og til verke som om det er ein hemsko for Aasnes at han arbeidar med seriar som ikkje er på bokmål eller er trykt i Pyton eller Fidus. Sjølv om han kanskje er den mest rutinerte norske serieskaparen så har han ikkje fått den respekten han fortener.

Urett eller ikkje, Annika av Aasnes er den serien som lesarane gjer mest tilbake-melding på, men i 1984 fekk lesarane være med på ein teikneseriekonkurranse. Ei heil spesialutgåve vart fylt av seriar, men berre eit fåtal av dei 650 (!) seriane som kom inn fekk komme på trykk. Naturleg nok. Som Norheim og peka på i leiaren i spesialutgåva er lesarane av Norsk Barneblad både flinke og fantasifulle. Kanskje er det og eit resultat av den klare satsinga på kvalitet. I Norsk Barneblad har ein lagt vekt på å halde eit høgt kvalitetsnivå, anten det er forfattarar, illustratørar eller serieskaparar.

Smørbukks vener

Smørbukksvener er truleg den einaste «fanklubb» for ein norsk seriefigur. Foreninga har omlag 40 medlemmer. Formål er å fremme «Smørbukk» og andre norske seriar.

Jobbar med mellom anna:

- Bauta/skulptur av «Smørbukk».
- Seriar på museum. No etablert på Maihaugen som Norsk Tegneseriesamling.
- Sikre dokumentasjon av den norske teikneserietradisjonen.
- Lobbyvirksomhet for teikneseriens sak.
- Stipend til Håkon Aasnes og Anders Kvåle Rue.
- Sal av klistremerke, skyggeluve og andre effekter.

«Smørbukks vener» kan kontaktast gjennom: *Smørbukks vener c/o Norsk Barneblad, Pilestredet 8, 0180 OSLO*

Historiefrik

På det meste var det fire personar som arbeide i lag med Norheim ved Norsk Barneblads kontor i Larvik. I 1991 var tida inne til å flytte på seg for Norsk Barneblad. I Oslo fann ein eit miljø omkring målorganisasjonane, men Norheim blei ikkje med som nissen på lasset. I staden blei han informasjons-medarbeidar hos Noregs Ungomslag. Han flytta til Hønefoss, der han framleis bur, og pendlar Oslo - Norderhov kvar dag.

Han trivast her på det historiske Ringerike. På prestegarden berre nokre hundre meter frå huset budde i si Anna Colbjørnsdatter Ramus, prestekona som narra den svenske oberst Løwen i bakhold under den store nordiske krigen i 1716. Løwen ble tatt til fange og Karl den 12. klarte aldri å ta Akershus festning.

- Eg er ein «historiefrik», avslører Norheim. Eg skulle lika å gjort noko på den historia ein gong, om eg fekk tid og treffer ein teiknar som kunne tenke seg å jobbe med materialet.

Så sjølv om Norheim no ikkje lenger arbeidar med teikneseriar, så kan det vel hende at me høyrer meir frå han.

VERDENS GALE Larson

En av Gary's tegninger fra barndommen. Pappa, hunden og lille Gary 'leker' i hagen. Gary Larson minnes at hunden ikke var så veldig glad i ham

Vi har gått inn i den **post-garylarsonske** tidsalder. Mannen hvis navn sies å være bedre kjent i **USA** enn navnet på landets president, mannen som åpnet våre øyne for amøbens seksualliv, mannen som målbevisst tråkker på folks ømme tær i sin søken etter humor, denne mannen har sluttet å tegne sine populære vitsetegninger - **for godt**.

Foul and evil spirits that have jammed this saxophone, Begone!
Faith Repairmen
Faith Repairers
Instrument healers
Appliance healers
Foul spirits of the duodenum, be gone!
Faith Surgeons
1986
Larson
I command the foul demons that have clogged this vacuum cleaner to come OUT!

Appliance healers

«Han vil snakke med deg». Med vantro i øynene rekker sekretæren røret fram.. Den middelsunge mannen (ca. 29 år) tar telefonrøret og en stemme i den andre enden spør: «Er du Gary Larson?» Han svarer bekreftende, og uten å nøle fortsetter stemmen: «Du er syk!» Det blir en pause hvor den larsonske magen omformer seg til en gigantisk knute, hvor på stemmen tilføyer: «Men jeg liker dem! De er praktfulle!»

Scenen er forværelset på San Francisco Cronicle, året er 1979. Stemmen tilhører redaktøren Stan Arnold som kort etter står ute i resepsjonen for å hilse på mannen bak de vanvittige vitsetegningene Arnold har hatt til gjennomsyn et par dager. Resultatet av møtet ble at Arnold skulle beholde tegningene og vise dem rundt til andre redaktører. Og resultatet av det er at Gary Larson, nå 16 år seinere, bærer på et av de mest kjente navn i USA, samt har en bankkonto som tillater ham å kvitte seg med vitsetegnejobben når den blir mer ork enn lyst.

Noe tyder på at dette tidspunktet har kommet. Hvert fall har Gary Larson kuttet ut vitsemakeriet, etter eget utsagn for å vie seg til gitarspilling.

DET ABSURDE DYRET

Den unge Larson, altså den helt unge Larson, drømte aldri om å bli tegner, uansett at han elsket å tegne og gjorde det mye. Derfor var det aldri snakk om å gå på kunstskole av noen art. Det han var opptatt av var derimot de vitenskapelige studiene. Især biologi, og, som han selv uttrykker det, mer spesifikt det å plassere to organismer i samme skål for å se hvilken som vil fortære den andre. Interessen resulterte også i at han på et tidspunkt var den stolte eier av en 70-kilos boaslange, en tarantella edderkopp, samt et større antall mindre slanger. Denne vitenskapelige nysgjerrigheten rundt det biologiske finner man igjen i uttallige av tegningene hans. Hvordan ser det ut når hvaler promper? Hvordan lokker en hund en katt inn i en vaskemaskin? Kysser dyr? Eller som mange sikkert har spurt seg selv: Hvordan oppfører dyrene seg når menneskene ikke ser dem - står kuene på bakbeina? - eller diskuterer de matematiske teorier

Over:
At det fantes et stort humoristisk potensiale i djevleutdrivere, håndspåleggere og predikanter var åpenlyst for Gary Larson. I denne sekvensen kan vi se hvordan han kreativt arbeider seg fram mot den versionen som fungerer optimalt.

"Harold! The dog's trying to blow up the house again! Catch him in the act or he'll never learn."

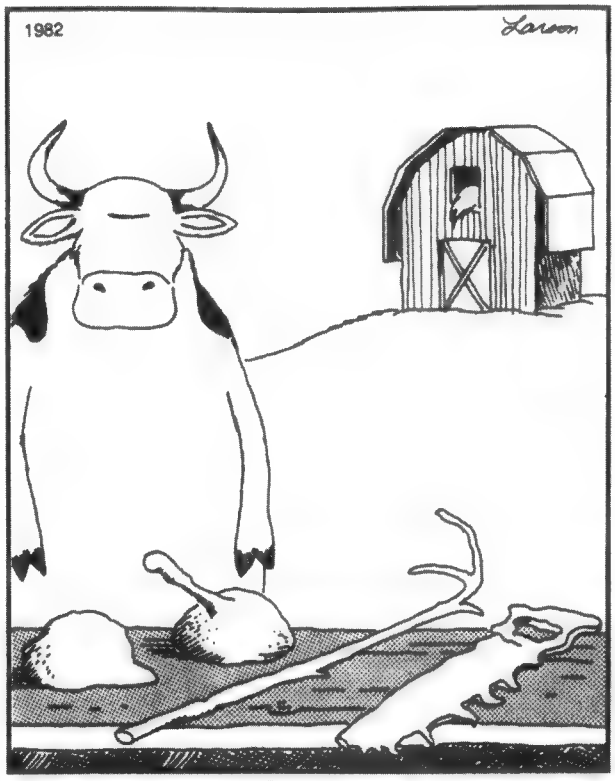

Cow tools

Til venstre: *En hver pedagog vil si seg hundre prosent enig med Larson i dette utsagn.*

Til høyre: *«Cow tools», vitsen som satte amerikanske hjerner på en hard prøve.*

med hønene? Kua har en stor plass i det larsonske hjerte. Han forklarer det slik: Jeg har alltid ansett kua for å være det absolutt mest absurde dyret som finnes. Det er som skapt til å plasseres i enda mer absurde situasjoner. Selv navnet «ku» (cow) har, for meg, en egen indre humoristisk verdi.

I 1982 laget Gary Larson en tegning, i hvis kjølvann hendelser fulgte som skulle få ham til å endre holdning, ikke bare til kuene, men til hele jobben sin. Kanskje til hele verden - i hvert fall den del av verden som leste hans «Far Side»-tegninger. Tegningen kalte han «Cow tools» - som kan oversettes til ku-verktøy. Bakgrunnen for tegningen forklarer han slik: En dag begynte jeg å tenke tilbake på en antropologi-forelesning jeg hadde på college og på hvordan vi lærte at mennesket tidligere ble definert som 'det eneste dyret som skapte og formet verktøy'. Uheldigvis hadde forskere oppdaget at visse primater og til og med visse fugler gjorde det samme - så definisjonen måtte utvides noe for å unngå den kinkige situasjonen at noen skulle hyre en gjeng med sjimpanser til å bygge om kjøkkenet. Uunngåelig begynte jeg å tenke på kuer. Hva om de også viste seg å være verktøysmakere. Hva ville de lage? Jeg satte meg ved tegnebrettet og forsøkte å konstruere deres verktøy. Primitive verktøy går jeg ut ifra ser primitive ut - og altså forekommer forholdsvis underlige og ubestemmelige for en lekmann.

TO FEIL

Ut ifra den holdningen tegnet Gary Larson en rekke verktøy som lå på en arbeidsbenk foran ei ku. Et av gjenstandene liknet på en rå utgave av en håndsag, resten var nærmest udefinerlige. Han mente selv at tegningen var morsom. Det var hans første feil. Den andre var sagen. Ved å la denne ene gjenstanden likne på noe kjent, lot han forvirrede lesere finne håp. De trodde at de kunne finne nøkelen til å forstå tegningen ved å dechiffrere hva de andre verktøyene skulle være og brukes til. Som han lakonisk kommenterer: De hadde ikke en sjanse i helvete! - Han visste jo ikke selv hva det var. Tegningen satte i gang en storm av frustrerte henvendelser fra lesere som hadde vridd sine stakkars hjerner i filler i forsøk på å 'tyde' meningen bak tegningen. Som en leser fra California uttrykker det: Vi gir opp. Som intelligente, hardt arbeidende menn, er det ikke ofte vi innrømmer dette, men innholdet i din tegning har vist seg å ligge utenfor vårt intellektuelle nivå. En avis hadde en periode en fast spalte, «Cow tools: Hva betyr det?» -hvor folk kunne sende inn forslag. Radiostasjoner diskuterte løsninger i seriøse programmer. Plutselig gikk det opp for Gary Larson at han ikke satt hjemme i sin krok og tegnet for seg selv. Ute i verden var det en stor og stadig voksende leserskare som hver dag tok ham til seg, gransket og vurderte ham, humret og lo av ham, og, ironisk nok, etter den uforståelige «Cow tools», elsket ham enda høyere. Så, for liksom å sette tingene på plass, tegnet Gary Larson en enda mer sprø tegning som slettes ingen forstod og som ikke var morsom i det hele tatt - og oppdaget til sin bestyrtelse at både oppmerksomheten og suksessen gikk rett mot skyene. Som han sier: Yeah - I like this country.

STRIGIPHILUS GARYLARSONI

Moren var sekretær, faren solgte biler. Alt lå til rette for en normal oppvekst for lille Gary. Man spør seg: Hva gikk galt? Eller kanskje er spørsmålet: Hva gikk bra? Hva fikk fram denne helt spesielle bisarre humoren? Moren har gjemt gamle

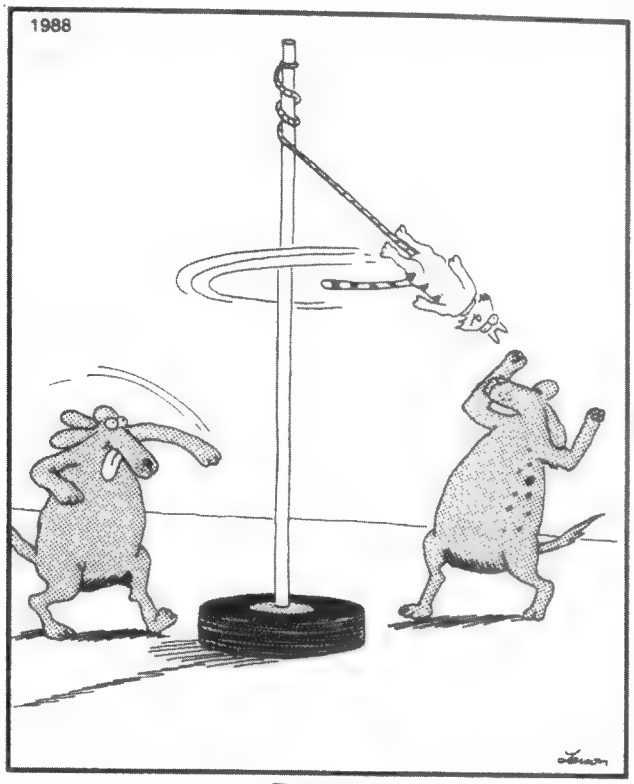

Tethercat

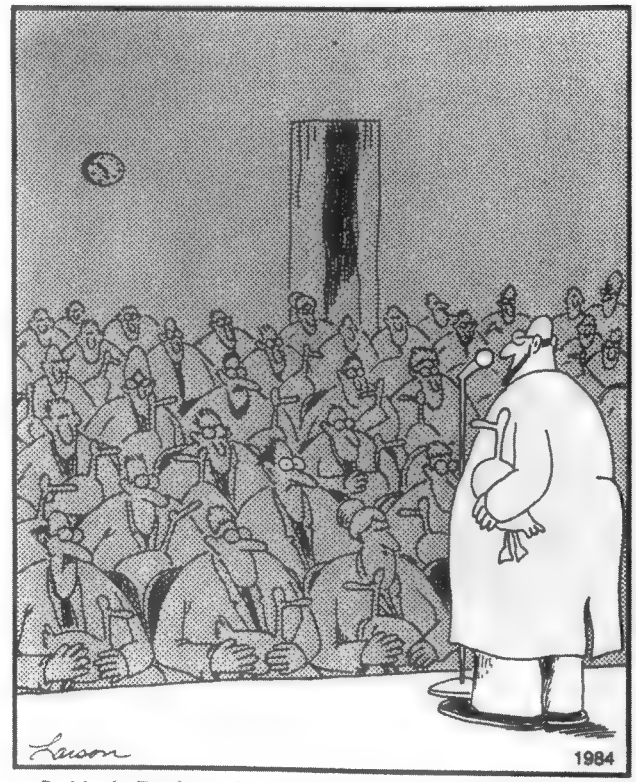

Suddenly, Professor Liebowitz realizes he has come to the seminar without his duck.

tegninger fra den gangen lille Gary gikk i barnehagen. Hvis man studerer disse tegningene danner det seg et bilde av en familie med en ikke helt vanlig sans for det groteske. På en tegning ser vi faren holde lille Gary ut over krokodillebasenget i zoo. Han likte å få de andre barna til å le, forklarer Gary Larson lakonisk. På en annen ser vi moren leke en gjemme-kaker-lek med lille Gary, hvor en av kakene er 'gjemt' ute på hovedveien. Storebror står ikke tilbake for foreldrene og lar lillebror Gary stå bundet til et tre, mens han svinger en brennende fakkel under nesen hans. Man lurer uvilkårlig: Er det et sannferdig bilde av Larson-familien eller har Garys sprelske fantasi slått seg løs i veldig tidlig alder? Man får nesten håpe det siste. Ellers burde kanskje det lokale Barnevernet fått seg et tupp i baken. Humor ble det i hvert fall, både bisarr, absurd, overraskende, teit, intelligent og surrealistisk - om hverandre. Som denne:

En edderkopp sitter i godstolen og snakker i telefon: «Barbara, du MÅ komme inn om og se mine nye egg. Adressen er: Doris Griswold, en meter og toogseksti, 79 kilo, brune øyne - jeg er i håret.»

Mange av Larsons vitser har amøber, insekter og annet småkryp i hovedrollen. Gang på gang skinner hans interesse for biologi igjennom. Denne interessen ga i 1989 utslag i en ytterst overraskende æresbevisning. Komiteen for utviklingsbiologi ved Chicago universitet bestemte seg for å navngi et nyoppdaget insekt etter Gary Larson. Strigiphilus garylarsoni er en parasittart som kun lever på ugler og formann Dale H. Clayton forklarer det som 'en heder til Gary Larson for den enorme støtten han, gjennom sine tegninger, har vært for biologien'. Smithsonian Natural History Museum ville ikke stå tilbake for folkene i Chicago og navnga nylig en nyoppdaget bille «Garylarsonus».

YEEEEEEEEEEHA!

Gary Larson er en pedant med sine vitser, både når det gjelder tegningene og teksten. Ofte blir både to og tre varianter skrotet innen 'den sitter'. Han smaker på ordene og skriver lister over synonymer for å finne det ordet som fungerer best. Han kan legge bort vitser i måneder til han plutselig vet hva som skal til (eller er tom for ideer og må levere noe uansett). Når humoren finpusses slik må noe nødvendigvis gå tapt i en oversettelse. Delvis fordi ord eller dobbeltbetydninger kan være uoversettelige, men også fordi en oversetters lønn (eller deadline) ikke er slik at han/hun kan sitte å jobbe like lenge med å finne det helt riktige ordet. Dessuten må vi se i øynene at ikke alle oversettere er like store humorister, og for å oversette Larson må man unektelig ha et sinn som er åpent, fordomsfritt og ikke minst kreativt, for at det skal gi et bra resultat. Stort sett vil jeg si at de norske oversettelsene er greie, men det er ingen tvil om at originalene er å foretrekke. Det skulle for øvrig bare mangle.

Også redaktører kan være et hinder som humoren må slippe helskinnet forbi. I en tegning fra 1982 ser vi to vesener fra det ytre rommet som i deres romskip suser i maxifart hen over hodene på en stor menneskemengde som flykter til alle sider. Det ene vesen har åpen munn og et erkefornøyd uttrykk i fjeset. Under tegningen stor det: «Yeeeeeeeeeeha!» I avisen så Gary Larson til sin forferdelse at de siste to bokstavene var sløyfet. Resultatet var blitt «Yeeeeeeeeee!»

Til høyre: *Gary Larson tar her fatt i den universelle frykten vi alle har for å gjøre noe total teit, for å gjøre oss til latter eller skape forargelse. Det blir litt som de drømmer hvor vi plutselig finner oss selv på bussen på vei til jobben i bare undertøy. Men å glemme sin and, ja, så har du virkelig driti deg ut.*

Til venstre: *«Tethercat» skapte veldig oppstyr og forargelse i den amerikanske andedammen, hvilket Gary Larson finner interessant.*

Redaktøren kunne ikke se at det gjorde noe større forskjell, da Larson påpekte feilen. Men ved nøyere vurdering skjønner man at i det siste tilfelle er det ikke romvesenet som roper i overbegeistring, men folkene på bakken i redsel. Hvilket unektelig fjerner et viktig poeng. Det tok tid for Larson å få redaktøren til å innse det.

ØMME TÆR

Når man tegner en gutt som har funnet et menneskehode på stranden og skal vise det fram på skolen, eller fugler som forer en baby med mark - fordi man synes det er morsomt, må man uunngåelig tråkke på ømme tær nå og da. Forargede brev har det da også blitt i haugevis. Men tegningen som for alvor satte sinnene i kok hadde overraskende nok (eller kanskje ikke) en katt og ikke et menneske i hovedrollen. To hunder står fornøyde og spiller det vi i min barndom kalte stangtennis, med en katt som ball.

'Jeg er sjokkert og såret over dagens Larson, som gjorde seg morsom ved hjelp av et grusomt og umenneskelig misbruk av et lite dyr.'- skrev en leser i New York og gav stort sett uttrykk for innholdet i de mange andre brev som kom i samme anledning. Gary Larson finner oppstyret interessant, fordi, som han sier, han kunne forstå det hvis et par barn hadde misbrukt katten. Men katt og hund har alltid vært brukt som symboler for det å være fiender, og han finner sitt eget bruk ganske harmløst i forhold til hva man ofte ser i tegnefilm. Kanskje det er formen som gjør forskjellen, lurer han. I filmen ser vi at katten, kort etter at den ble sprengt av dynamitt, er på farten igjen. I en enkel tegning, som jeg normalt lager dem, kan man gå bort fra hundene og katten, og komme tilbake igjen en time seinere, og hundene står stadig og misbruker det stakkars krypet. En del mennesker ville sikkert satt pris på om jeg hadde føyd til under hele vitsen: «Obs! Få minutter seinere slapp katten fri, vendte tilbake med en bazooka og sprengte hundene i filler.»

En tegning fra 1987: - To aper sitter i et tre. Hunnen, med de obligatoriske sommerfuglebriller som hunnkjønnet alltid har hos Larson, piller et hår av skulderen til hannen og sier: Ser man det - enda et blond hår...Igjen vært på 'research' sammen med henne rakkefanten Jane Goodall? Få dager seinere mottar redaktøren et indignert brev fra The Jane Goodall Institute. Man mener at Larson har gått over streken.

Gary Larson er for en gang skyld rystet og bekymret for hva han har gjort. Ikke så mye over muligheten for å bli saksøkt, men mer på grunn av hans dype respekt for Jane Goodall og hennes arbeide. Å fornærme denne damen var det siste av alt han ønsket å gjøre. Gjennom National Geographic, som ønsket å trykke vitsen, ble saken dog oppklart. Jane Goodall likte absolutt vitsen og var fullstendig uvitende om alt ståket som var satt i gang på hennes vegne. Noen har helst ømme tær på vegne av andre.

IKKE TYVE ÅR TIL

Gary Larson er en sky og sjenert mann som sjelden lar seg intervjue og praktisk talt aldri fotografere. Kun få vet hvordan han ser ut (den nysgjerrige kan leie videofilmen «Trouble in Mind» fra 1985, hvor Gary Larson har en liten statistrolle som gitarist). At suksessen førte med seg beleiringstilstander, hvor fans holdt øye med huset og tok bilder av ham og familien hver gang de stakk hodet ut av døren, ble snart en plage for Larson. I 1988 medførte alt oppstusset, samt en generell trøtthet i forhold til jobben, at Gary Larson tok seg en fjorten måneders pause. Han slappet av med familien og jazz-gitaren og kom frisk og velopplagt tilbake til annonsert tid. Og man merket på de nye produktene hans at ferien hadde gjort ham godt.

Men tiden har gått og vitsemakeren har igjen brent seg ut og ønsker nå å stoppe igjen. Denne gangen har Gary Larson ikke annonsert noen tilbakekomst og vi må se i øynene at vi for framtiden må leve på de ca firetusenseks-hundredeogåtti vitsetegninger som Gary Larson har gitt verden.

I et intervju i 1987 ga han uttrykk for sin skepsis for å fortsette serien i det uendelige: Jeg er bekymret for å skulle gjøre dette de neste tyve årene. Jeg synes det ville være fint bare å bli husket, når man ikke lenger tegner...altså, å slutte i tide så folk vil si 'Hey, husker du Larsons Gale Verden? Det var en flott serie.' Jeg mener, det er andre ting her i verden. Som å spille gitar for eksempel.

NORMALT Å VÆRE SYK?

En kylling sitter i sengen med en tallerken foran seg. Ved siden av sengen står hønemor og formaner: Slutt å klage!...For det første, kyllingsuppe er godt mot forkjølelsen - og for det andre, det er ikke noen vi kjenner.

- Det er naturlig å spørre seg om hvorvidt redaktøren Stan Arnold hadde rett i sitt utsagn om at Gary Larson var syk. Hvert fall er det fort gjort å tenke 'syk humor' når Larson dytter rundt på grensene for hva som er akseptabel humor. Men det blir da like naturlig å spørre videre: Hva er da alle vi millioner av lesere, som hver dag leser hans produkter i aviser, hefter, magasiner, bøker, på kalendere og plakater - og og ler!!!

Etter Gary Larson er en omdefinering av begreper som normal, syk - og humor, absolutt på sin plass å vurdere.

Larsons skandinaviske aner kommer stadig vekk tilsyne i hans arbeid, her i en parodi på Munchs «Skrik».

YELLOW KID ER 100 ÅR

I år fyller Yellow Kid 100 år - av mange betraktet som verdens første virkelige seriehelt.

WHY IS DE COLORED SUPPLEMENT OF DE SUNDAY JOURNAL LIKE DE YALLER KID'S BEST GAL? - CAUSE ITS A PEACH - AN DAT GOES SEE!
DE PHONOGRAF KNOWS HER SEE

«The Yellow Kid», en av de viktigste forløperne til den moderne tegneserien

Det var først da denne lille, glisende guttungen i sin gule fotside skjorte inntok avisene at tegneseriene begynte å utvikle seg fra kuriositeter til populære pengemaskiner. For Yellow Kids del kom dette til uttrykk ved at det ble produsert alt fra såpe til whisky i guttungens navn, i tillegg til mer innlysende produkter som dukker, mekaniske leker og nålemerker med glisende, storørede ansikter. Og uansett hva som ble laget forlangte publikum mer. Richard Felton Outcault, «the kids» far, ble en rik mann.

I The World Encyclopedia of Comics fastsetter Maurice Horn debuten til 5. mai 1895, med to vitsetegninger i søndagsutgaven for New York World under tittelen «Hogan´s Alley». Richard D. Olson er ikke enig i dette. I Collectors Showcase for april/mai i år hevder han at Yellow Kid dukket opp allerede 17. februar 1895 i samme avis. Og premieren ble til og med markert med en reprise. For «Fourth Ward Brownies» var nemlig opptrykk fra humorbladet «Truth», ifølge Olson.

Til å begynne med gikk det måneder mellom hver gang Hogan´s Alley og den egentlige bifiguren Yellow Kid dukket opp på trykk, men på grunn av den stadig stigende popularitet økte frekvensen etter hvert til flere ganger i uka.

Først i januar 1896 fikk Yellow Kid gulfarge på skjorta si, og det var også først da at folk begynte å merke seg denne merkelige karakteren i serien. Men selv om folk i New York etter hvert begeistret samtalte om den gule guttungen, brukte verken avisa New York World eller Outcault selv betegnelsen Yellow Kid på ham så lenge Outcault arbeidet i avisa, som ble eid av Joseph Pulitzer.

Den voldsomme interessen for Yellow Kid gikk ikke ubemerket hen hos den andre store avispersonligheten i New York. Da William Randolph Hearst la en anseelig bunke penger på bordet, nølte ikke Outcault med å melde overgang til The New York Journal. Dermed oppsto en rettighetsstrid som endte opp med at begge avisene fortsatte å ha serier med Yellow Kid. George B. Luks overtok for Outcault i New York World.

Outcault videreutviklet Yellow Kid i Journal. Blant annet tok han etter hvert i bruk snakkebobler, og den første virkelige moderne tegneserien var komplett. Det skulle imidlertid vise seg at Yellow Kid skulle få et kortvarig liv - selv om det ble levd i to aviser. I 1898 var det slutt. Outcault fortsatte med andre serier som også ble svært populære, ikke minst Buster Brown. Produksjonen av Yellow Kid-gjenstander opphørte også ganske umiddelbart. Det har ført til ganske så astronomiske priser på en del av de sjeldneste gjenstandene i dag. Priser opp til 50.000 dollar for en Yellow Kid-leke i god stand skal ikke være noen sjeldenhet.

Om vin, øl og Jack the Ripper

Eddie Campbell

- en sann serieoriginal

DEATHWISH, DEATHWISH II, DEATH IN VENICE, DEATHMASK, DEATHSHEAD, DEADWEIGHT, GRATEFUL DEAD, WALKING DEAD, DEADLINE, DEADFACE, DEAD SEA SCROLLS, DEAD MAN'S HANDLE, DEAD MAN'S CHEST, PAH!! — HERE'S TO LIFE

In all the world I do think
There are five good reasons why we drink
Good friends, good wine, lest we be dry
And any other reason why
-Henry Aldrich

Bare et av mange sitat serietegneren Eddie Campbell strør om seg med i sine høyst personlige og alkoholrike tegneserier Deadface og Alec.

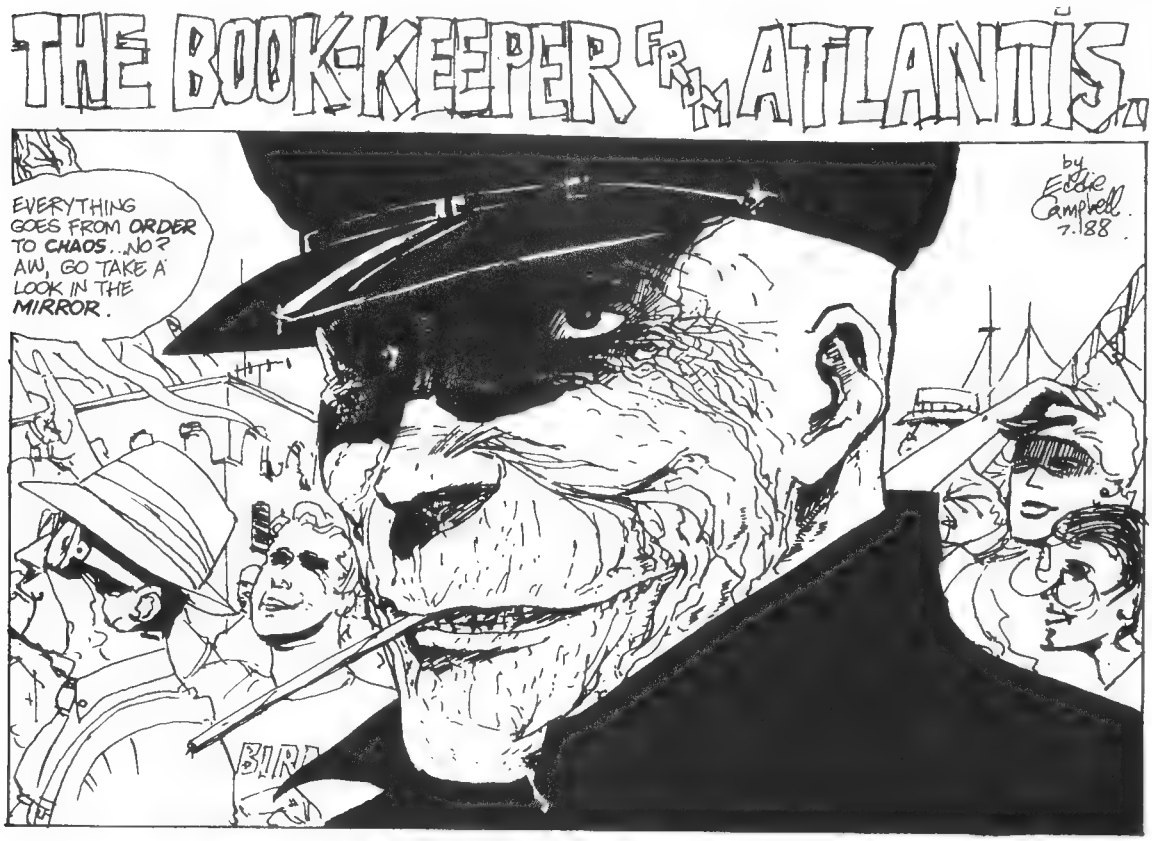
THE BOOK-KEEPER FROM ATLANTIS
EVERYTHING GOES FROM ORDER TO CHAOS...NO? AW, GO TAKE A LOOK IN THE MIRROR.
by Eddie Campbell 7.88
BIRD

Øverst:
Vinens gud har levd et hardt liv, og det er nans noe slitne asyn som har gitt opphavet til navnet Deadface.)

Nederst:
Bacchus slik Campbell tegnet han første gang i 1986. I nyutgaven av serien har Campbell tegnet om alle tegningene av Bacchus.)

Deadface er en oppdatering av gresk mytologi hvor vi møter vinguden Bacchus samt noen få andre gjenlevende greske guder i dagens virkelighet. Alec er selvbiografiske serier fortalt gjennom bruk av Campbells alter ego Alec MacGarry. Deadface er i hovedsak en feiring av god vin, gode historier og mektige superhelter, mens Alec handler om kameratskap, kjærlighet, puber og hverdagsliv.

Eddie Campbell er fra Glasgow, 39 år gammel, og siden 1986 bosatt i Australia. Egentlig ville han bli maler. -Da jeg var 14-15 vandret jeg rundt og malte landskaper og slikt i massevis, jeg malte vel rundt 200 malerier i den perioden, forteller Campbell i et intervju i Comics Journal #145.

-Jeg ville bli en impresjonist, jeg ville sitte sammen med Monet og Renoir ved Seinens bredder.

I stedet ble det serietegner av unge Campbell. Han var involvert i britiske seriemiljøer, spesielt de mindre kjente mini-serie og undergrunnsseriene i Storbritannia på slutten av 70-tallet og begynnelsen av 80-tallet. I 1975 ga Campbell ut sin første serie; en førti-siders sak som het «The Tale of Beem Gotelump». Etter dette kom en pause på seks år hvor Campbell ikke ga ut noe, men tegnet en rekke serier som han ikke hadde store håp om å få utgitt. I 1978 startet han sine selvbiografiske serier, som han stadig skaper under tittelen Alec. En tidlig utgave ac Alec er samlet i «In The Days of the Ace Rock'n'Roll Club» hvor Campbells alter ego den gang het Bill Knight.

ØL

Det er vel Alan Moore som beskrev Campbells selvbiografiske Alec best: «Jeg liker den fordi den forteller hva som kunne ha skjedd med Jack Kerouac og Neal Cassady hvis de hadde byttet inn sin Lincoln for en Ford Transit og flyttet til Southend-On-Sea. On The Pier i motsetning til On The Road».

I Alec møter vi bokormen Alec MacGarry som jobber på et lager hvor han møter Danny Grey. De to blir gode venner på puben, og Danny ender opp med å glemme bort Alec sovende i en veiskrent. Dette er starten på Alecs eventyr sammen med Danny Grey. Skjønt eventyr... Det eneste som skjer er drikking, pubbesøk, romanser og kjærlighetssorg. I motsetning til en rekke amerikanske selvbiografiske serietegnere er Campbells serier på langt nær like selvopptatte, karikerte og nevrotiske. Alec svever gjennom livet forsiktig og tilsynelatende tilfreds, om ikke lykkelig. Han blir aldri for personlig, og er en bedre observatør enn sine amerikanske frender. Det er Danny som er den mest vitale og som driver historien framover, mye som Neal Cassady i On The Road.

ALEC MacGARRY WAS A MAMMOTH IN THE ICE.
-GIRLS—I HAD AN ON-OFF THING WITH A TALL BLONDE GIRL THAT DIDN'T HAVE MANY DAYS AS PLEASANT AS THIS CHRISTMAS
I'D VISIT ONE NIGHT A LARGE LADY, WITH TWO BOTTLES OF RED WINE, AND HAVE ALL THE PAINT SCRAPED OFF MY BACK-
..KISS HER GOODBYE IN THE MORNING LIKE SHE'S MY WIFEY AND GO TO WORK OBLIVIOUS OF THE RAIN-
SEND A REFUGEE-AIRLIFT OR THE VALKYRIE OR SOMETHING
UM. YEP
..GET LITTLE LEAPS OF PLEASURE EVERY TIME I BUMP INTO HER AGAIN.. BUY HER A DRINK.
YEAH, I'LL AMOUNT TO SOMETHING -
I'M SHARPENING MY CLAWS
BOTTLEOPEN HIM
NEW YEAR'S EVE. MY BROTHER AND I ARE STUCK 30 MILES NORTH OF BIRMINGHAM HEADED BACK TO LONDON WHEN THE SNOW START

Typiske eksempler på Campbells utradisjonelle fortellerstil i Alec.

Det var de mer såpeopera-pregede episodene av serier som Terry and the Pirates og Steve Canyon som fikk meg til å tenke på at tegneserier kunne beskrive det virkelige livet, forteller Campbell.

- Det var en tid da jeg ikke leste tegneserier i det hele tatt, men kun leste bøker. Jeg leste Kerouac og Henry Miller, og jeg ser klare likheter mellom Alec og «On The Road». Jeg ser på Danny Grey i det samme «hellige lyset» som Kerouac lyste over Neal Cassady. Du finner også deler av teksten som virker veldig kerouacansk som f.eks.: «Penny Moore, Hockley Wood, riding faced, midnight wink eyelashes, the sun all caught up in her head - and there must have been squirrels in brown glass bottle branches up behind the bar.» Det minner om Kerouacs spontane prosa. For å løse våre kreative problemer søker vi etter løsninger hos de som har hatt suksess før oss. Det er naturlig.

Alt som skjer i Alec har mer eller mindre skjedd med Campbell i virkeligheten.

-Jeg prøver ikke å få dagligliv til å virke interessant, det er interessant. Jeg regnet aldri med at noen skulle hevde at det var mer interessant enn livet, faktisk fortalte en leser meg hva moren hans hadde sagt: «Hvem er det som gidder å lese om denne kjedelige mannens liv?»

VIN

Den første gangen jeg snublet over av en av Eddie Campbells serier var i et tidlig nummer av antologien Dark Horse Presents. En gammel gubbe i seilerlue og en mørk frakk satt ved et vindu og henvendte seg direkte til meg. Mannen hadde en sneip i den ene hånda, et vinglass i den andre og et mildt sagt slitent ansikt. Mannen var den greske vinguden Bacchus (viste det seg, han satt i en sliten taverna på den greske øya Mykonos, hans følgesvenn var en liten bebrillet herre ved navn Simpson. Han snakket om uansett hvor i verden du drar så møter man alltid en full skotte. Og ganske riktig; Bacchus møter en herre ved navn Tam O'Shanter; Simpson siterer Robert Burns dikt «Tam O'Shanter» fra 1790 og han fortsetter med det ut serien, mens de tre drar fra tavernaen og møter en rekke monstre på stranda. Jeg likte ikke serien noe videre, men etterhvert som nye Bacchus-episoder dukket opp i DHP så steg interessen for figuren og Campbells pågående oppdatering av gresk mytologi, og den er er like opptatt av gode viner som Alec er neddynket i øl- og pubkultur. Hovedpersonen i serien, Bacchus, foretrekker å pusse tennene med en god Riesling, for vann rører han aldri.

- Som alle vise menn har jeg unngått unødvendig kontakt med vann, det har brakt unødvendig død til utallige mennesker, sier Bacchus i historien «A God and his Dog».

- All slags motbydelige parasitter lurer i det: Malaria, kolera og tyfus. Det får metall til å ruste, det får tre til å råtne. Det kan ikke lagres, ha det på et fat og du får slim og jord som resultat. Bacchus er navnet romerne brukte på den greske guden for vindruer, vin og fruktbarhet, Dionysos. Bacchus festet seg rundt i det gamle Hellas med et følge av mainader og satyrer. Festene samlet kentaurer og nymfer, vinen flommet og det gikk vilt for seg. Bacchus giftet seg med Ariadne som han kom over på øya Naxos, der den troløse Tesevs hadde forlatt henne. Campbells serie begynner med at Bacchus endelig har bestemt seg for å la Tesevs få unngjelde for at han dumpet Ariadne, noe som sparker i gang historien i Deadface. I Campbells univers trodde gudene de var udødelige, mens de faktisk

bare var usedvanlig seiglivete. Alderen begynner først å sette sine spor i 3.000-års-alderen, og Bacchus har i dag rukket å bli 4.000 år gammel. Et langt liv med mye vin, røyk og festing har satt sine synlige spor, og Bacchus er i dag en gammel, svak gud som bruker sine dager på å reise rundt, fortelle historier og anekdoter, treffe gamle venner og drikke vin. Med seg på sine reiser har Bacchus med seg Simpson, en gammel litteraturprofessor og vinkjenner som strør om seg med litterære sitater.

Bacchus prøver å holde seg mest mulig i ro, noe som ikke kan sies om de andre gjenlevende gudene, Tesevs, Hermes og The Eyeball Kid er den yngste og sprekeste av gudene, og den 10. konge av Aten. Tesevs var sønn av Poseidon, og han fulgte tidlig i Herakles' fotspor med å vandre gjennom landet, drepe skurker og utføre allmenne heltedåder. I følge gresk mytologi ble Tesevs tatt av dage da han ble puffet utfor en skrent på øya Skyros, men Campbell viser at Tesevs overlevde. De senere årene har han brukt sine krefter og talenter til å slå seg fram i underverdenen i USA, og er en suksessfull gangsterboss når vi møter ham først.

Den mindre kjente The Eyeball Kid, sønnesønn av Argus med de hundre øynene, endte etter en lengre historie opp med Zeus' krefter for deretter å ta livet av Zeus og massakrere de aller fleste gudene på Olympus. The Eyeball Kid ønsker å finne Ungdomskilden siden han og begynner å trekke på årene. Han fikk navnet sitt da han ranet banker i det ville vesten, kan skyte lyn med fingrene og har ti sett med øyne. Hermes på sin side har funnet sin livsoppgave i å gjenfinne og slakte sjeler som stakk unna Dødsriket under et opprør der for noen år tilbake; Simpson er en av disse sjelene. Han ønsker også å hevne Zeus og Olympus med å ta kverken på The Eyeball Kid. Cambell er ikke i tvil om hva Deadface er; en tegneserie om superhelter.

-Den handler om skapninger med utrolige krefter, som er ute etter å skade hverandre. Det er en av konvensjonene med super-serier: Det er en ting folk med superkrefter gjør; og det er å banke livsskiten ut av hverandre.

Det er en klar innflytelse fra Jack Kirby, noe som kommer tydelig fram i Hermes vs The Eyeball Kid. Campbell sier også at The Mighty Thor er en viktig kilde.

Det var faktisk Thor som vekket interessen min for mytologi, jeg var bare åtte år gammel da Thor startet. Deadface har «mayhem and destruction, blood and guts», helter og skurker. Da Eyeball Kid stjal Zeus' krefter, tenkte jeg på historien da Dr. Doom stjal kreftene til Silver Surfer.

Nå er riktignok ikke Deadface noen tradisjonell superserie på noe vis. Serien består av god vin, gode historier og gode dialoger samt konspirasjoner, maktkamp, forræderi og kataklysmiske slosskamper. Det springer fra historier om hvordan Dom Perignon oppfant champagnen, hyldningsdikt til greske genier, såpeoperaer fra Olympus, maktkamp mellom

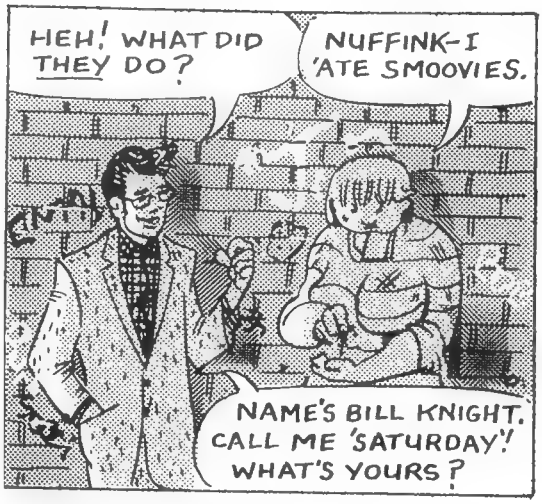

Over:
Campbell angrer i dag på at han ga The Kid så mange øyne, siden han blir dritt lei av å tegne ti par øyne hver gang.

Over:
Fra In The Days of the Ace Rock'n'Roll Club, Campbells første store forsøk på selvbiografi. Her opererer forfatteren under pseudonymet Bill Knight. Serien foregår i rock'n'roll-miljøet i London i 1976 (og da snakker vi om 50-talls rock'n'roll).

Under:
Campbell fortsetter sin Alec-serie i korte episoder hvor han forteller løsrevne episoder fra familielivet i Australia. Episodene dukker sporadisk opp, men det er i dag Deadface og From Hell som opptar det meste av tida hans

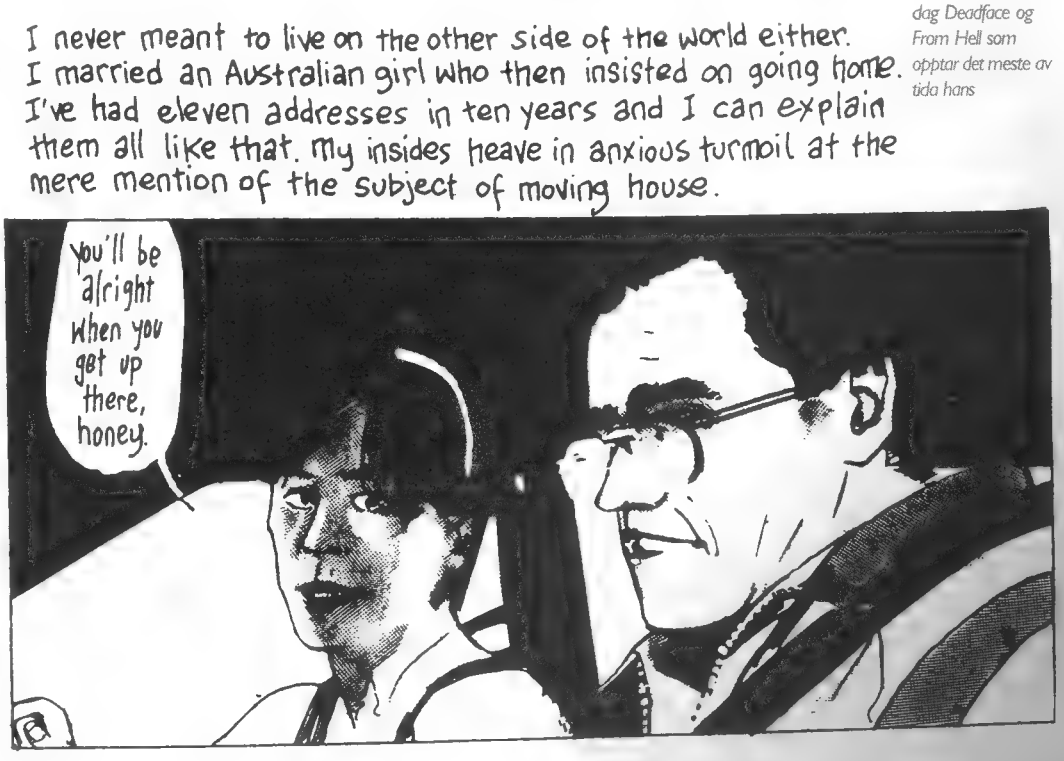
I never meant to live on the other side of the world either. I married an Australian girl who then insisted on going home. I've had eleven addresses in ten years and I can explain them all like that. My insides heave in anxious turmoil at the mere mention of the subject of moving house.
you'll be alright when you get up there, honey.

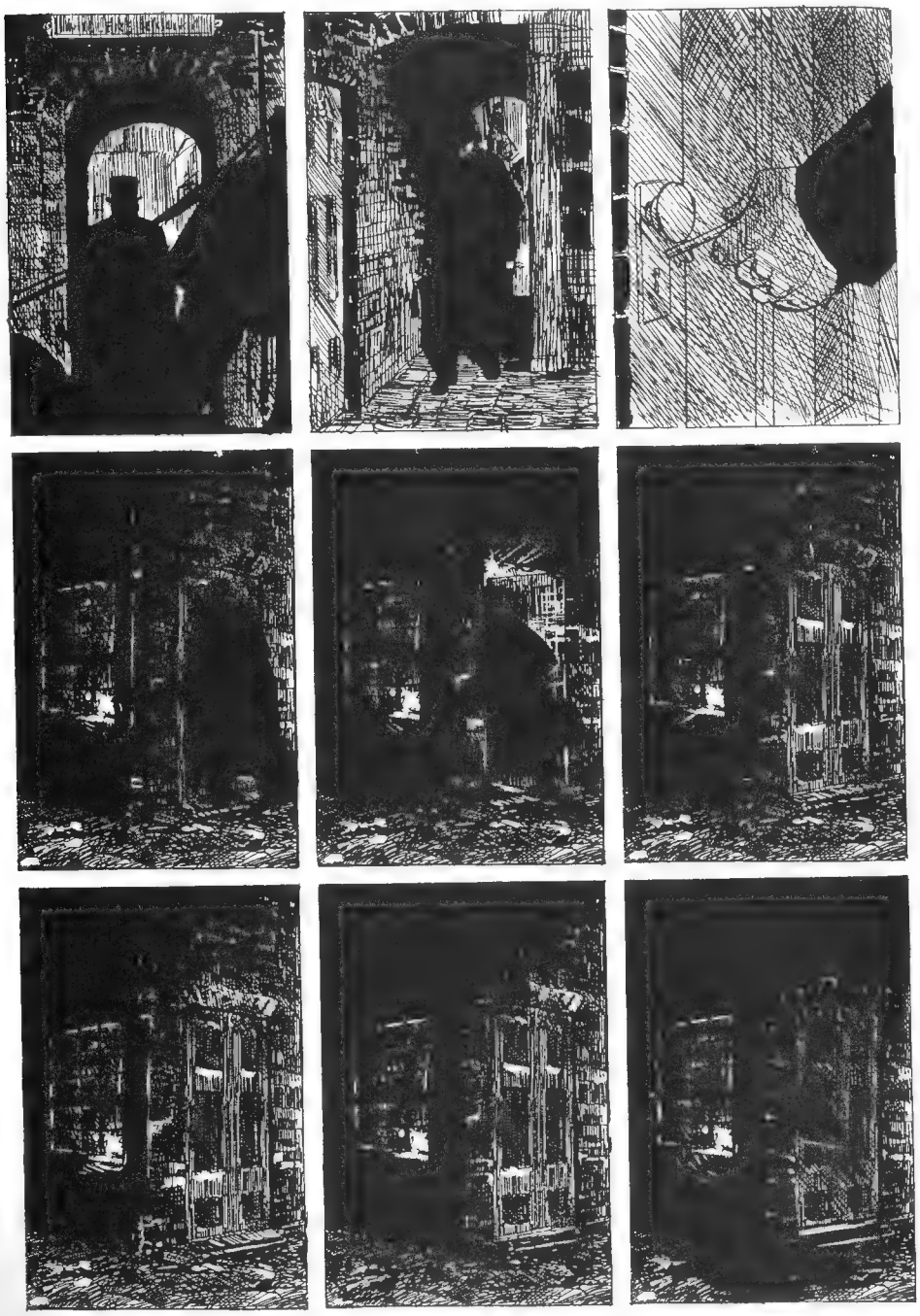

sicilianske mafiosi og voldsomme slåsskamper mellom folk med superkrefter.

Bacchus' største verk var plantingen av vinstokken som lærte menneskene vinen, gudegaven, å kjenne. I «Mid pleasure and palaces though we may roam» er Bacchus trygt på sin favorittøy i Hellas, Naxos, og han forteller om hvordan han kom over vinstokken først.

På vei til Naxos sies det at jeg kom over en liten plante som vekket min interesse. Jeg graver den opp, og fordi det er varmt skjuler jeg den i et uthult fuglebein. Planten fortsetter å vokse, og jeg finner et løvebein. Planten sitter fast i fuglebeinet, så jeg putter både beinet og planten inn i løvebeinet. Nå fortsetter planten å vokse, så jeg ser meg om etter en enda større blomsterpotte, og finner beinet til et esel.

-Så ankommer jeg Naxos med alle disse beinene inne i hverandre, og planter hele røra ved en bakke. Det vokser druer på planten, folk lager vin og drikker det for første gang. Først synger de som fugler, de drikker mer og blir modige som en løve, og etter at de har fått i seg enda mer, blir de dumme som et esel.

Eddie Campbell har i år revet seg løs fra Dark Horse og startet sitt eget serieforlag; Eddie Campbell's Comics. Her gir han ut det månedlige bladet Bacchus som både trykker opp igjen den første Deadface-serien, i tillegg til det nyeste kapittelet i sagaen om vinens gud; King Bacchus. Historien forteller om en

Over: *Skumle ting foregår i Whitechapel om natten.*

Til høyre: *I From Hell er det dronning Victorias hofflege sir William Gull som Alan Moore peker ut som Jack the ripper.*

My name's Alexander and I'm nearly fourteen.
Tell me, do you think the man who's killing these ladies is doing something MAGIC ?

liten pub i England som river seg løs fra kongeriket og erklærer seg uavhengig med Bacchus som konge.

FRA HELVETE

Campbells tredje store verk er samarbeidet med Alan Moore om den svært ambisiøse From Hell-serien, en historisk saga i 16 deler om omstendigheten rundt mordene i Whitechapel, London i 1888, hendelser som skapte den moderne tids første beryktede mystiske massemorder, Jack the Ripper. Campbell er kun tegner her, men med Alan Moores ekstremt nøyaktige og innholdsrike manus er dette ingen søndagsjobb.

-I dette tilfellet er jeg kun et redskap for Alan Moore, jeg føler det slik, men er også fornøyd med det.

I stil har Campbell her hentet inspirasjon fra engelske illustratører fra forrige århundre, en kombinasjon mellom gammel treskjæring hvor illustratørene måtte samarbeide med treskjærere og de første tusjtegningene som ble mulig på grunn av fotografiske reproduksjonsmetoder.

I det siste har Campbell gjort sitt første inntog i mer kommersielle serier med en historie for DCs «Hellblazer», en søt liten historie om spøkelset til Sir Francis Dashwood, grunnleggeren av The Hellfire Club. Historien starter på typisk Campbellsk vis med at spøkelset gjør sin entré sippende til gudenes nektar, vin, samtidig som han siterer Shakespeare. Forøvrig hater Campbell tegneserier. Jeg vil heller dø enn å bli sett lesende tegneserier. Jeg samlet tegneserier som barn, men vokste fra dem. Jeg leser ikke mange tegneserier, jeg leser bøker om druer og vin. Jeg kunne har vært en stor kunstner, men nå kan jeg bare bli en stor seriekunstner.

Til venstre:
From Hell blir hele tida krydret med samtidige personligheter. Her møter vi en ung Aleister Crowley.

Under:
Eddie Campbells søte lille historie om privatdetektiven med det noe uparte klientellet: John Constantine - Hellblazer.

I'VE KNOWN SAM A LONG TIME. SHE HELPED ME OUT WITH A TRICK SEANCE I USED TO PULL TO MAKE A DISHONEST CRUST.
DISHONESTY HAS A WAY OF TANGLING PEOPLE UP, SO I RUN TO HELP.
THANK GOD YOU COULD MAKE IT, JOHN.
ARTHUR'S NOT FEELING TOO CLEVER THEN?
JOHN, ARTHUR'S A PASSENGER IN HIS OWN BODY. SOMEBODY ELSE IS DRIVING. BEEN THAT WAY FOR YEARS

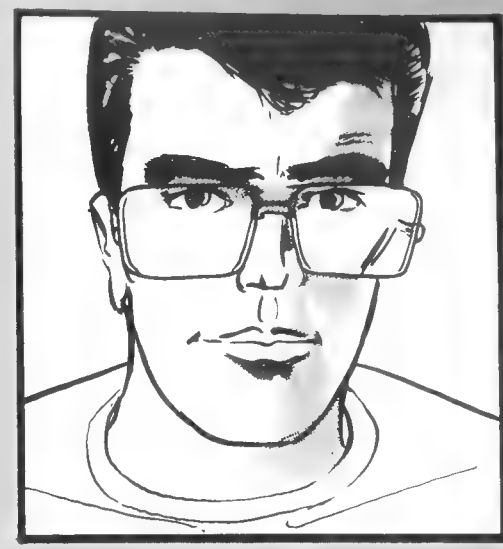

Selektiv bibliografi:

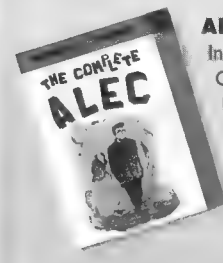

ALEC

In The Days of the Ace Rock'n'Roll Club (Samler diverse mini-serier, Fantagraphics 1993)
The Complete Alec (Samler Alec #1-4, Acme Press/Eclipse 1990)
The Dance of Lifey Death (Samler småhistorier fra DHP og A1, Dark Horse 1994)

DEADFACE

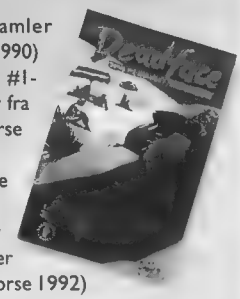

Immortality Isn't Forever (Samler «Deadface» #1-8, Dark Horse 1990)
Doing The Islands With Bacchus #1-3 (Samler Bacchus #1-2, historier fra DHP, A1 og Trident, Dark Horse 1991)
Afterdeath (i DHP #52, Dark Horse 1991)
The Eyeball Kid: One-Man Show #1-3 (Tegnet av Ed Hillyer, samler historien fra Cheval Noir, Dark Horse 1992)
Bullshit (i DHP #71, Dark Horse 1993)
Earth, Water, Air, Fire #1-4 (Dark Horse 1992)
The 1,001 Nights of Bacchus (Dark Horse 1993)
Hermes vs The Eyeball Kid (i DHP #76-84, Dark Horse 1993-94)
Bacchus Color Special: The Ghost In The Glass (Tegnet av Teddy Kristiansen, Dark Horse 1995)
The Picture of Doreen Grey (i DHP #94-99, Dark Horse 1995)
Eddie Campbell's Bacchus #1- (trykker opp igjen Immortality Isn't Forever, King Bacchus begynner i #2, Eddie Campbell's Comics 1995)

ANNET

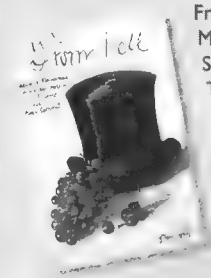

From Hell #1-7 (Skrevet av Alan Moore, Mad Love/Tundra/Kitchen Sink 1991-95)
The Dead Muse (Fantagraphics 1990)
Little Italy (Fantagraphics 1991)
The Cheque, Mate (Fantagraphics 1992)
Lucifer #1-3 (Tegnet av Phil Elliott og Paul Grist, Trident 1990)
Hellblazer #85-88 (Tegnet av Sean Phillips, DC1995)

OG LA OSS, ÆRVERDIGE VENNER, GUDER BLANT GUDENE, MEKTIGE BLANT DE MEKTIGE, ISTEDET GÅ TIL DET PROBLEM SOM TVINGER OSS TIL Å BLI OVER DENNE BE-SVÆRLIGE BY,,,
VI VET ALLEREDE AT DETTE LATTERLIGE MENNESKET CHOUBLANC IKKE GIR OSS EN DRÅPE AV SITT DRIVSTOFF HVIS VI FORTSETTER Å AVSLÅ HANS YNKELIGE HANDEL.
DET ER DET JEG FRYKTER ,,,

HIEROGLYFFER FRA FREMTIDEN

Om Enki Bilals Nikopol-trilogi - 2

Første del av denne artikkelen dreide seg om to av temaene i Nikopol-trilogien. Det ene er politisk og/eller moralsk, alt etter hvordan man ser det: Bilal ser en fremtid preget av etniske motsetninger på to plan. For det første ser han en rekke absurde konflikter mellom ulike etniske grupper. For det andre ser han den typen etniske motsetninger som er skapt av fascistiske diktaturer, hvor en gruppering definerer seg selv som «herrefolk» og resten av befolkningen som «mindreverdig», samtidig som «herrefolket» delvis baserer sin makt på at de «mindreverdige» fører den første typen konflikter seg imellom.

LÅTTE
IMME-
NS ILD
RAMME
HAM!
LA OSS GANSKE ENKELT AVVENTE VALGRESULTATENE... HVIS HAN BLIR SLÅTT, FORHANDLER VI LETTERE MED DEN NYE... MENS VI VENTER, HOLDER VI FAST PÅ VÅRE KRAV...

Vi så også at det andre temaet er menneskets utilstrekkelighet overfor egne ambisjoner. Alle menneskene på Bilals rolleliste (gudene kommer jeg tilbake til om litt) streber etter noe. Målet for deres bestrebelser kan være mer eller mindre aktverdig. Det er lite aktverdig at mennesker streber etter makt, slik for eksempel diktatoren Jean-Ferdinand Choublanc gjør. Og de som streber etter berømmelse, blir nærmest latterliggjort, som pave Theodul 1, Choublancs posør av en bror. Det fins også mennesker som prøver å nå høyest mulig score på en eller annen skala som gjør ting målbare, slik vi kjenner det fra idretten. Også denne form for streben er lite aktverdig i Bilals øyne. Men det fins også personer i trilogien som streber etter noe positivt, det være seg kjærlighet, skjønnhet eller kunnskap. Blant disse er hovedpersonen selv, Alcide Nikopol, hans sønn og dobbeltgjenger Niko og de to kvinnelige hovedpersonene Jill Bioskop og Yelena Prokoshtotobi.

Det er et problem for menneskene at livet er for kort til å nå de mål de har satt seg. Det ser ut til at dette problemet oppleves som størst av dem som har de minst aktverdige målene. Choublanc har derfor udødelighet som et ekstra mål. Dette stiller menneskene i kontrast til de egyptiske gudene, som utgjør den andre gruppen hovedpersoner, og som faktisk er udødelige. (Og ikke bare det: De er også i stand til å skjenke mennesker udødelighet, men gjør det nødig.) I denne artikkelen skal vi se nærmere på Horus, Anubis, Bastet og de andre gudene.

Guder med menneskelige moralnormer

Gudene kommer til jorden i en flygende pyramide. I siste bind av trilogien, «Frost ved Ekvator», snakker de om å «reaktivere Keopspyramiden». Dette tyder på at de har vært på Jorden før, kanskje i det gamle egyptiske rikets storhetstid. Dette er neppe uttrykk for noen planlagt inspeksjon av menneskenes verden med jevne mellomrom. Det ser mer ut som om tilfeldigheter fra tid til annen bringer dem i nærheten av Jorden og menneskene. Om hvordan de samme gudene ble oppfattet i Egypt for mer enn 3000 år siden, se faktaruten.

Bilal skildrer dem i stor grad i overensstemmelse med hvordan guder gjerne oppfattes i polyteistiske religioner. De er udødelige, men i motsetning til for

Til venstre: Gudene rådslår i Udødelighetens pris.

Til høyre: Fra slutten av Lokkeduen: Horus står på toppen av Kheopspyramiden og ser den flygende pyramiden nærme seg.

eksempel den kristne gud er de ikke allmektige. Det viser seg med ekstra tydelighet i «Udødelighetens pris», hvor de er avhengige av drivstofftilførsel fra menneskene for å få pyramiden til å fly. Gudene har flere manifestasjonsformer. Horus kan for eksempel både se ut som et menneske med falkekropp, som en falk, som en uklar, gjennomsiktig skikkelse og som det mennesket han velger å bruke som kropp. Det siste viser at også mystikken - det at det oppstår en enhet mellom gud og menneske - spiller en rolle.

Men mystikken er problematisk. I «Lokkeduen» gjør Horus flere mislykkede forsøk på å bruke et menneske som ham, men det er bare Nikopol som egner seg rent fysisk. Mystikk er altså for de få og utvalgte, slik det alltid har vært i religionshistorien. Og mystikk har både en positiv og negativ side. Den positive er nærheten til den gode guddom. Den negative er det å bli besatt av en demon - en ond guddom. Nikopols forhold til Horus har begge disse sidene, men mest den siste. Horus er på mange måter en ond gud som tvinger Nikopol til å gjøre forferdelige ting, og Nikopol opplever samlivet med Horus først og fremst som noe negativt. De andre gudene holder seg borte fra mystikken, med unntak av den korte stunden Anubis befinner seg i Nikos kropp. De gode gudene vil holde distanse til menneskene, mens den onde guden vil bruke dem.

Gudene er menneskenes motsetninger. Forskjellen mellom guder og mennesker kommer fram nettopp ved at gudene ikke ser ut som vanlige mennesker. Det er ett unntak fra dette, nemlig Bes, gudenes tjener. Den guden som ligner mest på et menneske, er altså underordnet de andre. Klarere kan det neppe sies at gudene er menneskene overlegne. På ett punkt er skillet mellom det guddommelige og det jordiske større hos Bilal enn det pleier å være i polyteistiske mytologier. For mens den egyptiske og andre religioner av lignende type omfattet flere guder med klar tilknytning til Jorden, til jordbruk, vann, fruktbarhet og til og med til konkrete steder, er Bilals guder bare på besøk. De kommer alle fra himmelen og har i utgangspunktet ingen tilknytning til det jordiske. (Men de har tilknytning til været, se nedenfor.)

Som sine kolleger i en rekke religioner refser gudene menneskene og framstår som moralske forkynnere. De står for rettferdighet, ro, orden, opprettholdelse av status quo og fred. Når man lever blant udødelige, er jo ikke krig og vold brukbare problemløsningsmetoder. Man må - i motsetning til menneskene - finne andre måter å løse konflikter på enn å prøve å ta livet av motparten. Gudene har visse moralske grunnregler som man ikke skal sette seg ut over, og det er fusk å bryte med disse grunnreglene. Som Anubis sier en gang Horus har begått drap: «Horus jukset! Man skal ikke drepe sin neste. Det går ikke an. Det er ikke bra.» Selv Horus kommer etter hvert - i den sentrale monologen som danner vendepunktet i «Frost ved Ekvator» - fram til at menneskenes voldsbruk er forkastelig. Han velger å undertrykke sin egen voldsomhet og foretrekker gudenes moral framfor den moralske oppløsning han ser blant menneskene.

Samtidig er gudene også litt menneskelige, og også det er i overensstemmelse med gudsoppfatningen i flere mytologier. De minner litt om våre forfedres guder. Odin og Tor var nok guddommelige, men mytene om dem viser at de kunne ha menneskelige svakheter. Slik var det også i den gamle egyptiske religionen, og slik er også Bilals guder tvetydige. Første gang vi møter dem, spiller de monopol, som de har fått av Choublanc. Men de får dårlig samvittighet: «Ved å ta imot dette dumme spillet har vi gått bort fra vår uforsonlighet overfor menneskene» sier den strenge Thot. «Denne Jean-Ferdinanc Choublanc søker å forderve oss!» Bastet supplerer: «Jeg tror vi fornekter vår rang ved å synke ned til en menneskelig adferd».

På noen punkter «moderniserer» Bilal gudene i forhold til den gammelegyptiske versjonen. Mennesker har alltid i noen grad skapt guder i sitt bilde, og derfor skaper Bilal dem i det moderne menneskets bilde. De har blant annet tatt opp en menneskelig organisasjonsform, nemlig demokratiet. De menneskelige samfunn Bilal skildrer, ser ut til å ha avskaffet det de måtte ha hatt av demokrati. Gudene holder derimot avstemninger når noe skal avgjøres. Vel er Anubis gudenes leder, men han må rette seg etter flertallet. Gudene praktiserer også rettssikkerhet, noe som viser seg i den prosessen de starter mot Horus på slutten av trilogien, hvor han gis rett til forsvarer. Rettssikkerhet fins derimot ikke i for eksempel Choublancs Paris. Faktisk er mange av de verdiene gudene står for,

DÅRLIGE NYHETER: HORUS HAR STUKKET AV FOR EN EVIGHETSBRØKDEL SIDEN ,,, SANNSYNLIGVIS UNDER EN KOLLISJON I ET METEORITT-FELT,,,
VI FORANDRER ALTSÅ KURS?
JA, ANUBAST, VI SETTER KURS MOT JORDEN!

Forrige side: *Mystikk: Horus/ Nikopol og Anubis/Niko.*

Denne siden: *Selv de evige guder kan få barn i et svakt øyeblikk. (Fra Lokkeduen.)*

som fred, demokrati, ikke-vold, trygghet og rettssikkerhet, menneskelige idealer som Bilal projiserer inn i gudeverdenen. Det ser ut til at i den grad menneskene har skapt verdier som er moralsk høyverdige, tillegger Bilal gudene disse verdiene mer enn menneskene.

Sanselighetens fravær

Gudene sanser ikke på samme måte som vi. For Horus er det derfor noe nytt når han opplever sanseinntrykk gjennom Nikopol. Gudene føler heller ikke som menneskene. Når gudene viser sterke følelser, er det gjerne under kontroll og i tilknytning til ønsket om å bevare verdensordenen, og følelsene er alltid kontrollert. Det viser seg i kroppsholdning, ansiktsuttrykk og replikker. I motsetning til menneskene er gudene sjelden søkende; de blir sjelden tiltrukket av noe fremmed, til tross for at de ikke er allvitende. Når de for en gangs skyld lar seg rive med, som under monopol-spillet, tar de seg i det og brenner spillet.

Kjærlighet er ikke en framtredende følelse blant gudene. Anubis og Bastet har riktignok et forhold, og de får til og med barn sammen, men de tiltaler hverandre nøkternt og forretningsmessig. Og lille Anubast er nok et unntak. Forplantning har jo strengt tatt ikke noen funksjon blant udødelige. Likevel kan det være kjærligheten som har gjort Horus til opprører. Han har nemlig hatt en fortid som han ikke liker å bli minnet om - sammen med Bastet. Det fins antydninger i «Lokkeduen» om at det er sjalusi som driver Horus. Han er ikke bare ute etter herskermakt, men også etter hevn over sin rival Anubis.

Det mest fremtredende ved gudene - ved siden av deres sterke forsvar for fred og rettferdighet - er at de mangler ambisjoner. De ser rett og slett ingen grunn til å ha ambisjoner, i motsetning til menneskene, som bruker sine korte liv på en heseblesende jakt på ett eller annet. Som nevnt er det et problem for menneskene at livet er for kort til at de kan nå alle de mål de setter seg. Gudene har derimot all den tid de trenger, men de setter seg ingen mål. Kan det være at menneskene setter seg mål fordi livet er kort? Eller kan det være at gudene har så stor makt at det ikke er noen mål igjen?

I monologen i «Frost ved Ekvator» setter Horus menneskenes dårskap i sammenheng med deres korte liv. Menneskene lever ikke lenge nok «til å vite, forstå og gripe de sanne verdier i livet.» Fordi gudene har all den tid de trenger, har de også tid til å komme til en dypere forståelse enn menneskene av hva som er viktig og uviktig.

Horus - den falne engel

Gudene refser ikke bare menneskene, men også hverandre hvis en av dem bryter med den guddommelige orden. Anubis blir rent bibelsk når han fordømmer den falne gud Horus etter at han gikk til drap for å gjøre Nikopol til verdensmester i sjakkboksing: «Man skal ikke drepe sin neste.» Forestillingen om en gud som bryter med den guddommelige orden, er eldgammel. Det er også forestillingen om en gud som er ond, men som samtidig er en del av gudeverdenen og den kosmiske orden. I den gammelegyptiske religionen var det ikke Horus, men hans onkel Set, Osiris' bror, som hadde denne rollen. Ellers er det nok å minne om våre forfedres Loke og om den falne engel Lucifer. Horus forlater de andre gudene og stiger ned til jorden hvor han menger seg med menneskene. Og han bruker vold. En guds krefter er enorme. Når et masseødeleggelsesvåpen kommer i hendene på et galt menneske, kan det skje de verste katastrofer. Horus er selv et levende masseødeleggelsesvåpen, og dessuten gal. Når et slikt vesen havner i en menneskeverden hvor vold er akseptert, får man en illustrasjon på hva uhemmet maktbrunst kan føre til i kombinasjon med ubegrensede maktmidler. Derfor må gudene opptre kontrollert, og derfor må de fordømme den falne.

Horus' historie viser at menneskenes idealer - gode eller dårlige - har en slik tiltrekningskraft at en gud kan svikte sine idealer. I

Over: *Den mest menneskelignende guden er gudenes tjener Bes. Her i Udødelighetens pris sammen med Anubis, som Bilal gjør til gudenes overhode*

likhet med menneskene søker han hevn. Og i likhet med de onde menneskene i trilogien søker han makt. Mens de andre gudene er tilfreds med bevisstheten om den makt de har, vil Horus være hersker over gudene: «...dype uoverensstemmelser, voldsomme ambisjoner og et grusomt hat mot mine likemenn har fått meg til å bryte med mine røtter... Fra nå av arbeider jeg for mitt eget beste, i strid med universets orden og den hellige enighet...» Men han tiltrekkes også etter hvert av andre sider ved jordelivet, som sanseinntrykk og skjønnhet.

En uhellig allianse

Horus og Nikopol er to personer i samme kropp, og de skal dele makten: Nikopol skal herske over menneskene, mens Horus skal ta det endelige oppgjøret med gudene. En høyst uvanlig - man kunne nesten si uhellig - allianse mellom den av gudene som har brutt med gudenes idealer, og den av menneskene som står menneskene fjernest. For Nikopol er jo ikke som andre mennesker i det 21. århundre. Han er en militærnekter fra vårt århundre, født i 1953 (bare to år yngre enn Bilal...). Og med sin sans for ikke-vold, skjønnhet og poesi representerer han verdier som har stått sterkt i vårt århundre, men som er sårbare verdier.

Horus og Nikopol er avhengige av hverandre samtidig som de er hverandres motsetninger. Når Horus oppholder seg i Nikopols kropp i «Udødelighetens pris», tvinger han ham til å drepe. Nikopol stritter imot; han er jo pasifist! Og han er ikke nådig i sin karakteristikk av Horus: «...du er verre enn Hitler, Mussolini, Stalin og Choublanc tilsammen. Du er en totalitær, strebersk, paranoid, blodtørstig og umenneskelig eksentriker...» I sitt svar identifiserer Horus seg med diktaturet og blodtørstigheten.

Samspillet mellom det pasifistiske mennesket og den blodtørstige guden gir imidlertid enkelte gunstige resultater sett fra Nikopols og Anubis' side. Andre gang Nikopol og Horus inngår en allianse - mot slutten av «Lokkeduen» stiller nemlig Nikopol som betingelse at Horus skal avstå fra vold. Stilt overfor det faktum at Nikopol er det eneste menneske som har en kropp som er i stand til å huse ham, aksepterer Horus. Samlivet med Nikopol bringer ham altså et skritt tilbake i retning av gudenes idealer. Det ligger mye symbolikk i at bare pasifistens kropp kan være bolig for en gud, og i at pasifisten derfor kan tvinge guden til ikke-vold. Men bare inntil et visst punkt, for Horus slutter ikke for godt med blodsutgytelse når han befinner seg i Nikopols kropp. Det er nok å nevne den massakren han steller i stand på sykehuspersonalet der Jill Bioskop føder sitt og Horus/Nikopols barn.

Vi er i ferd med å sirkle inn det tredje temaet i trilogien, nemlig møtet mellom de motsetninger som gudene og menneskene representerer, mellom det statiske og det dynamiske, det evige og det flyktige, mellom ambisjoner og ro, mellom vold og ikke-vold. Den som særlig merker disse motsetningene, er Horus i de årene han «bor» i Nikopols kropp. En sentral replikk er som nevnt Horus' avskjedsmonolog til Nikopol i Frost ved Ekvator, etter at han har gått ut og inn av Nikopols kropp i 11 år. Denne monologen inneholder både en flengende kritikk av menneskene og en hyllest til det jordiske, og ikke minst en hyllest til sanseinntrykkene: «Jeg skal huske de lukter, lyder og sansninger jeg har erfart gjennom deg».

Motsetningene er så sterke at det guddommelige og det menneskelige ikke kan forenes. Horus må treffe et valg, og det er det han gjør den natten i Ekvator City når han og Nikopol sitter på hotellets balkong og nærmest snør ned mens pingvinene vagger rundt dem og Anubis' sjakalskrik går gjennom marg og bein. Horus velger å vende tilbake til gudeverdenen. Det er der han hører hjemme, og det er noen sider ved det menneskelige som han forakter for sterkt til å bli på Jorden (se monologen). Men møtet med menneskene har satt sitt preg på Horus, på samme måte som møtet med Horus forandrer Nikopols liv: Han blir det eneste udødelige menneske.

Isslottet ved Ekvator

Det er vanskelig å skrive om Nikopol-trilogien uten å streife det sentrale symbolet i siste bind: Kulden.

Ekvator City, hvor handlingen foregår, er en oppdiktet by som ligger nøyaktig på ekvatorlinjen i Afrika, men som er rammet av sterk kulde. Mens området rundt har beholdt sitt tropiske klima, har temperaturen i selve byen stabilisert seg på 21 kuldegrader året rundt. Havnen (i Lake Edward) er islagt,

Over: *Er det Satans barn som ligger i den sorte vuggen?*

og det forekommer hyppige lokale snøstormer. Tallrike pingviner spaserer rundt i byen, og isbjørner er også en del av faunaen.

Kulden og snøen danner rammen rundt den avgjørende scenen i tredje bind, der Horus og Anubis skriker til hverandre gjennom vinternatten mens stormen raser, det snør tett og temperaturen faller til minus 49. Det er den natten Horus fatter sin beslutning om å vende tilbake til gudenes verden. Når samtalen er slutt og beslutningen er truffet, stilner været av, og Horus tar farvel med Nikopol.

Snøen kommer fra Herakonopolis, sies det i teksten, og dette er navnet på pyramiden der gudene holder til. Igjen møter vi et trekk av tradisjonell gudsoppfatning: Gudene er herrer over voldsomme naturkrefter. Men dette er faktisk det eneste stedet i trilogien hvor gudene settes i forbindelse med naturfenomener. Det henger sammen med at gudene framstilles som typiske himmelguder, og da er det først og fremst vær og vind de assosieres med, og ikke andre sider ved naturen.

Stormen og kulden danner da også en storslagen ramme rundt handlingen. Men kulden er mer enn staffasje og religionshistorisk rutine. Den har også symbolsk betydning. For her møter vi igjen motsetningen mellom det guddommelige og det jordiske. Kulden kommer fra gudene. Det naturlige jordiske klimaet ved Ekvator er derimot meget varmt. I selve tittelen «Frost ved Ekvator» ligger motsetningen «guder blant menneskene». (Originalen heter «Froid Équateur», «Kald Ekvator» - Kald = Guddommelig, Ekvator = Menneskeverdenen). Fenomenet frost ved Ekvator kan altså sees som et symbol på motsetningen mellom ytterpunktene gud og menneske.

Siden kulda kommer fra gudene, kan den også sees som et symbol på det de representerer. Gudene er jo forholdsvis «kjølige» vesener i den forstand at de er preget av følelseskulde og ro. Dessuten kan kulda oppfattes som symbol på det Ekvator City står for. De offisielle verdinormer i byen er som kjent ganske «kalde», idet alt måles på skalaer, og følelser og selvstendige vurderinger undertrykkes.

Guds sønn eller Rosemarys baby?

Horus forlater ikke Jorden uten å ha satt spor etter seg. Han etterlater seg et barn, og dette barnets historie ligger under mye av handlingen i «Frost ved Ekvator». Det ryktes i vitenskapelige kretser at det er skjedd en merkelig fødsel i Ekvator City, og det er ønsket om å skaffe seg kunnskap om denne fødselen som bringer genetikeren Yelena Prokoshtotobi inn i handlingen. Også Nikopol interesserer seg for barnet; han betrakter seg jo som faren, siden Horus brukte hans kropp under unnfangelsen. Også Niko, Nikopols sønn, er interessert i barnet fordi han er interessert i å kartlegge farens historie.

Litt etter hvert får vi brokker av barnets dramatiske historie. Det ble født på et sykehus i Ekvator City etter et vanskelig svangerskap. Umiddelbart etter fødselen bryter Horus - forhammet som Nikopol - seg inn og røver Jill og barnet ut av klinikken. Hvorfor? For å gjemme barnet? Ta det med til gudeverdenen? Fordi han skammer seg over at en gud har gått til forplantning? (Som han sier til Nikopol et annet sted: «Overlat kjærlighet og forplantning til de dødelige!») Og ikke nok med det: Han dreper dem som var vitne til fødselen. Kanskje fordi han vil holde saken hemmelig? Det klarer han i noen grad, godt hjulpet av sykehuset, som gjerne vil dysse saken ned. Det er derfor det går flere år før Yelena kommer på sporet av den.

Vi møter barnet selv to ganger i «Frost ved Ekvator». Første gang er eneste gangen han snakker. Replikken er: «Ets ham vekk!» Jill er

Horus' monolog i «Frost ved Ekvator»

«Takket være deg, Nikopol, har jeg opplevd vidunderlige ting, jordiske og jordnære ting. Elleve år er bare et øyeblikk for meg, men jeg skal huske de lukter, lyder og sansninger jeg har erfart gjennom deg, selv om jeg ikke forstår meg på kjærlighet. Du har vært en god ham for meg, og vi har reist på kryss og tvers. Kanskje for mye, for jeg har sett nok til å gjøre enhver normal gud kvalm. Dere styrer kloden med ekstrem inkompetanse, og dreper alt dere rører ved. Jeg ville nærme meg menneskene, men de er små. De vil aldri kunne heve seg over sin småskårne nasjonalisme. Sine hyklerske religioner. Sin manglende evne til makt. Sin begrensede tid! Der er jeg heldig — for dere lever ikke lenge nok til å vite, forstå og gripe de sanne verdier i livet. Mea culpa! Vi, gudene, har sviktet dere. Grusomt som det er, jeg er nødt til å si det. Men nå, Nikopol, vil jeg gi deg de egenskaper som trengs. Du skal puste halvparten så raskt, litt etter litt skal du lære å leve på halv fart. Hjertet ditt skal slå en halv gang i minuttet. Jeg vet ikke hva slags mann du blir om du får lov til å leve langsommere, men nå må våre veier skilles. Mitt opprør er slutt, jeg vender tilbake og mottar mine likemenns dom. Jeg tar nok fri fra evigheten litt senere, men først må vi ordne opp i kaos og gjenopprette harmonien. Med andre ord erstatte menneskene med noe bedre! Orden, Nikopol! Orden, system og likevekt er det nye bildet jeg vil skape for meg selv. I morgen kveld skjenker jeg deg VM-tittelen. Deretter skilles vi. Du blir igjen herre over din skjebne og får udødelighet som belønning. Jeg skal få deg til å glemme meg, glemme fortiden, glemme Jill Bioskop —»

Jills barn, halvt fugl og halvt menneske.

i tvil om hun skal ta en pille som får henne til å glemme Nikopol. Barnet gir henne altså det rådet å ta pillen, hvilket hun gjør. Samtidig sørger for øvrig Horus for at Nikopol også glemmer Jill. Det er altså viktig for guden og hans sønn at sønnens kjødelige foreldre glemmer hverandre. De må ikke finne tilbake til hevrandre, kanskje fordi det da kunne bli født et gudebarn til.

Siste gang vi møter barnet, ser vi ham på bymuren i Dembi Dolo, der Jill holder på med å redigere sammen en film om sitt liv. (Pussig, forresten, at hun klarer det enda hun har glemt Nikopol.) Barnet er en uklar skikkelse, dels synlig og dels usynlig, dels menneske og dels fugl som Horus. Han står og ser etter de egyptiske gudene, deriblant faren, som fjerner seg på himmelen. Jill forteller litt om ham. Han har ikke lyst til å treffe mennesker. Han kommer til å forlate moren sammen med den telepatiske katten Gogol og «leve et liv jeg heldigvis ikke aner noe om.» I motsetning til andre barn har ikke foreldrene gitt ham navn, og det navnet han har, har han ikke fortalt til moren.

Man skal ikke ha mye fantasi for å trekke paralleller til en meget velkjent historie om en gutt som ble unnfanget ved Den hellige ånd og født av en jordisk kvinne. Men er dette et Jesusbarn som bringer håp til menneskeheten, eller er det en Rosemarys baby, barn av Satan? Å svare på dette spørsmålet er like vanskelig som å beskrive barnets guddommelige far, Horus. Fordi Horus er en så sammensatt person, er det ikke bare å si at hvis Horus er en god gud, er barnet godt, og hvis Horus er ond, er barnet ondt. Noen spor gir likevel Bilal oss. Før Jill «etser vekk» Nikopol, forteller hun Niko at faren er besatt, et uttrykk man neppe ville brukt om en god gud, og hun har åpenbart ikke noe godt bilde av Horus. Men enda tydeligere er slutten på «Udødelighetens pris». Etter å ha avsluttet sin første periode med Horus fordi denne er blitt innhentet av de andre gudene, blir Nikopol gal og lagt inn på sykehus. Her siterer han Baudelaires påkalling av Satan:

«, du den skjønneste og klokeste blant engler,
gud forrådt av skjebnen og berøvet enhver hyllest,
Å, Satan, se i medynk til meg i min lange ulykke!
Du som vet alt, store konge over alt underjordisk,
velkjente lege for menneskenes angst...
Å, Satan, se i medynk til meg i min lange ulykke...»

Er det egentlig Horus Nikopol her påkaller? Er det Satans sønn Horus etterlater seg på Jorden blant de menneskene han ønsker å utslette? Eller ender Horus på slutten av trilogien som den gammeltestamentlige, straffende, strenge, men rettferdige Gud, som etterlater sin milde, forsonende sønn på Jorden for å ta på seg menneskenes synder?

Allusjonene står i kø i Nikopol-trilogien, og det samme gjør tolkningsmulighetene.

Litt om egyptisk religion

Faraonenes rike har røtter tilbake til omkring år 3000 f.Kr., da kong Menes skal ha samlet Egypt til én stat. Man regner med tre viktige perioder i det gamle Egypts historie, og disse periodene kalles vanligvis for «Det gamle riket» (ca. 2700-2200 f.Kr.), «Mellomriket» (1991-1786 f.Kr.) og «Det nye riket» (1567-1085 f.Kr.). I disse periodene var Egypt en sterk og sentralisert stat. Mellomperiodene og tiden etter Det nye riket var derimot preget av splittelse, oppløsning av staten og invasjoner fra øst. Kildematerialet til Egypts historie og religionshistorie er et svært rikt arkeologisk materiale, og det blir stadig funnet nye ting. Mye av materialet består av innskrifter. Det er også bevart en mengde bilder statuer og statuetter som forteller hvordan egypterne forestilte seg sine guder. Noen av gudene, som Osiris, framstilles som mennesker, andre, som Horus og Anubis, ble først oppfattet som dyr og framstilles senere som vesener med menneskekropp og dyrehode. Med ett unntak (Bes) har Bilal holdt seg til den sistnevnte varianten.

En viktig gud i den eldste tiden var en som Bilal ikke nevner, nemlig Re eller Ra, som var en solgud, og som etter hvert ble identifisert med stormguden Amon til Amon-Re. Re ble en mektig gud allerede under Det gamle riket, og under Mellomriket var han dominerende. Bilal har heller ikke med den trolig mest populære egyptiske guden, nemlig Osiris. Osiris var knyttet til jorden og til dødsriket, og kulten av ham varte ved gjennom hele den gammelegyptiske historien. Ifølge legenden ble Osiris drept av sin bror Set, men hans søster og hustru Isis fikk vekket ham til live igjen. Imidlertid måtte han leve i underverdenen, der han hersker som konge.

Osiris hadde en sønn som het Horus. Horus tok en fryktelig hevn over Set og hans medsammensvorne. Bilals beskrivelse av Horus som den hevngjerrige guden har altså religionshistorisk belegg, og det forhold Horus har til menneskelivet kan i noen grad ses på bakgrunn av myten om hans far. Osiris hadde opprinnelig vært en konge som hadde levd som menneske med menneskelige følelser. Han hadde opplevd hvor kort livet er, og han opplevde døden. Men så ble han gud og udødelig. Når Bilals Horus i perioder lever i og med et menneske, vender han tilbake til sin fars opprinnelige tilværelse.

Religionshistorikerne mener at Horus var Egypts første statsgud. Horus med falkehodet var en himmelgud, og solen var hans øye. Etter hvert ble han solen og identifisert med Re. Han var kongehusets gud, og de eldste kongene ble betraktet som inkarnasjoner av Horus.

Anubis, som hos Bilal framstilles som gudenes leder, er en sjakal. Han var en meget gammel gud knyttet til dødsriket. Under Osiris' ledelse var han de dødes vokter og veileder. Ifølge en myte skal Anubis ha balsamert Osiris da han var død, og det var Anubis' prester som hadde ansvaret for balsameringen av lik. Anubis deltar i den «rettssaken» som blir ført mot alle døde med Osiris som dommer. Anubis er sønn av Osiris og er altså Horus' bror.

Bast eller Bastet, som Bilal gjør til Anubis' partner og Horus' tidligere partner, var den egyptiske kattegudinnen. Hun kalles også Bubastis etter den byen der hun særlig ble dyrket, og der egypterne begravet sine hellige katter. Bast var gledens, dansens og musikkens gudinne. Hun skal også ha vært knyttet til himmelen.

Thoth var en ibis, nærmere bestemt en helligibis, en storkefugl som ble regnet som hellig i det gamle Egypt. Han var månens gud, hieroglyffenes oppfinner og kjent for sin klokskap. Derfor var Thoth også vitenskapens og kunnskapens gud. I Res glanstid under Mellomriket er han Res minister, mens han i Osiris-myten opptrer som megler mellom Horus og Set. I det egyptiske billedmaterialet opptrer han som gudenes skriver når de døde føres fram for dommeren Osiris, som skal avgjøre om de er verdige til å få et evig liv etter døden. I «Frost ved Ekvator» møter vi Thoth i en lignende scene, men da er det han selv som er dommeren - i rettssaken mot Horus.

Sebek, som spiller en så beskjeden rolle hos Bilal at han ikke en gang nevnes ved navn, var en krokodille. Under Mellomriket ble han identifisert med Re til Sebek-Re.

En annen av de mer anonyme gudene hos Bilal er en bukk. Dyrkningen av bukker hadde lange tradisjoner i Egypt, og av en eller annen grunn ble bukkene identifisert med Nilens vann. Mest kjent av bukkegudene er Khnum, som var herre over elvestrømningene, men som også i en kosmogoni opptrer som verdens skaper, som formet menneskene på sin pottemakerskive.

Bilal har også med en slangegudinne. Det fantes flere slike i det gamle Egypt. I én variant av det egyptiske pantheon er det fire slangegudinner med tilknytning til Thoth, som i denne varianten er den øverste guden.

En av Bilals guder er en skarabé, dvs. en hellig bille. «Bille» og «eksistens» var samme ord på egyptisk. Derfor ble skarabeen et hellig symbol på at livet går videre.

Dverggguden Bes var populær under Det nye rike. Han var en folkelig gud av den typen menigmann vendte seg til fordi den statlige kulten av Amon-Re sto dem for fjernt.

Musikalske ruter.

Norsk Tegneserieforum har også i år arrangert tegneseriekonkurranse. Temaet var musikk og til sammen kom det inn 27 bidrag. En jury bestående av Ivan Andreassen, Anne Fløtaker, Arild Midthun og undertegnede har vurdert seriene og funnet fram til verdige vinnere. Alt i alt var det mange godbiter og lovende talenter, og her i TEGN har vi valgt å trykke nummer en og to i seniorklassen, Jens K Styve og Harald Kolstad.

Vinner ble altså Jens K Styve, og juryen mente at bidraget hans var både «finttolende og poetisk». Harald Kolstad er ikke fullt så velkjent. Han er fra Lesja og er et talent vi nok vil se mer til framover. Juryen merket seg god og effektiv fortellerteknikk.

De som ønsker å sjekke ut mer av bidragene fra konkurransen bør sjekke ut NTF-medlemsblekke fanzine TEGN som kommer med en fyldigere presentasjon i løpet av høsten blant annet med vinner i jumorklassen Lauritz Alnes.

Eirik Falk

Eg var ein middelmådig musikar til eg møtte henne. Etter det er kvar einaste tone ein lovsong

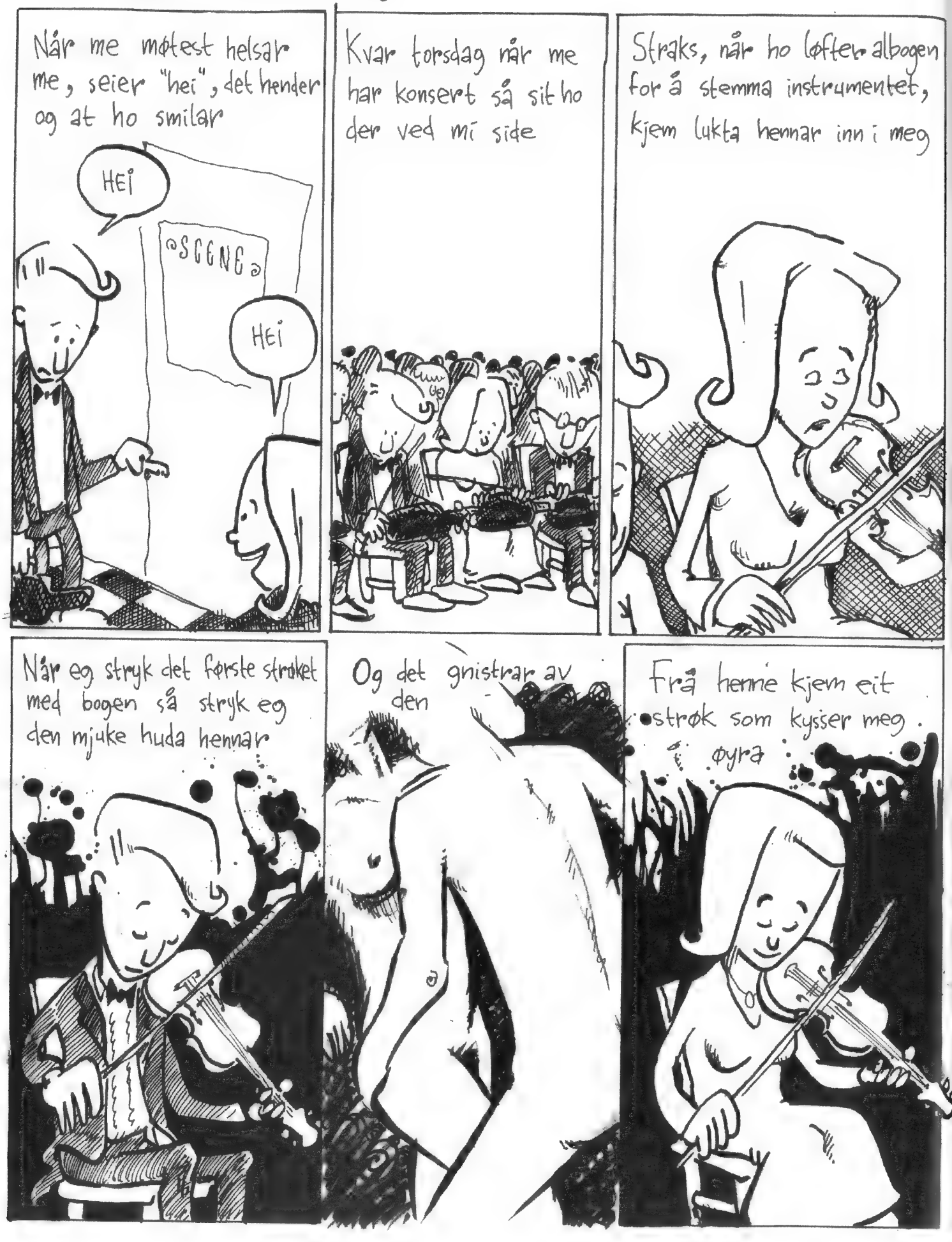
Når me møtest helsar me, seier "hei", det hender og at ho smilar
HEI
SCENE
HEI
Kvar torsdag når me har konsert så sit ho der ved mi side
Straks, når ho løfter albogen for å stemma instrumentet, kjem lukta hennar inn i meg
Når eg stryk det første strøket med bogen så stryk eg den mjuke huda hennar
Og det gnistrar av den
Frå henne kjem eit strøk som kysser meg . i øyra

Heile konserten er det slik — som om me drikk kvarandre av små glas

Når me går så helsar me, seier hadet
HADET
HADET
NEI

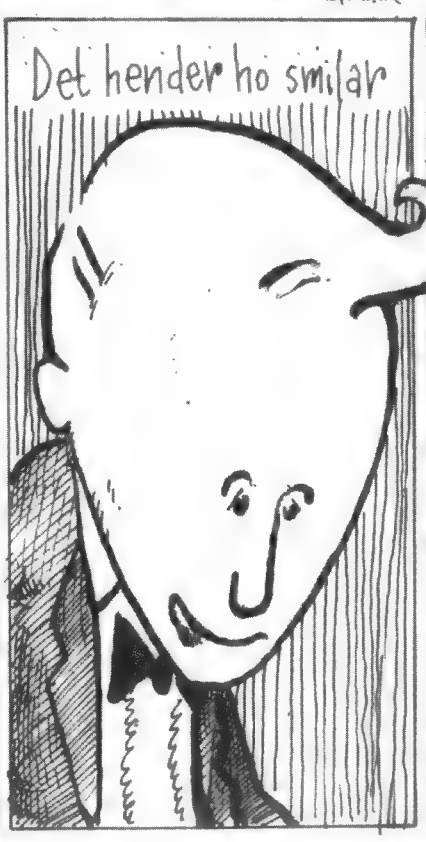
Det hender ho smilar

Det gjer meg glad
TIL CHRISTINE!
Jens 95

FØR I TIDEN VAR DET ALDRI NOE PROBLEM: NÅR ET LITE BARN IKKE FIKK SOVE SÅ KOM JON BLUND. JON BLUND BA BARE BARNA OM Å SOVNE..
NATTEN KOMMER SNART, LISTENDE PÅ TÅ. SOV UMIDDELBART NÅR JEG SIER SÅ.
GJESP!

.. SÅ SOVNET DE.
ZZZZZZZ

"REDD BARNA" & "SIKKERHETSPOLITIET" TM
PRESENTERER:
JON BLUND
i
"Voggesang"
AV KOL

DEN GANGEN VAR BARNA SNILLE OG LYDIGE.
JB

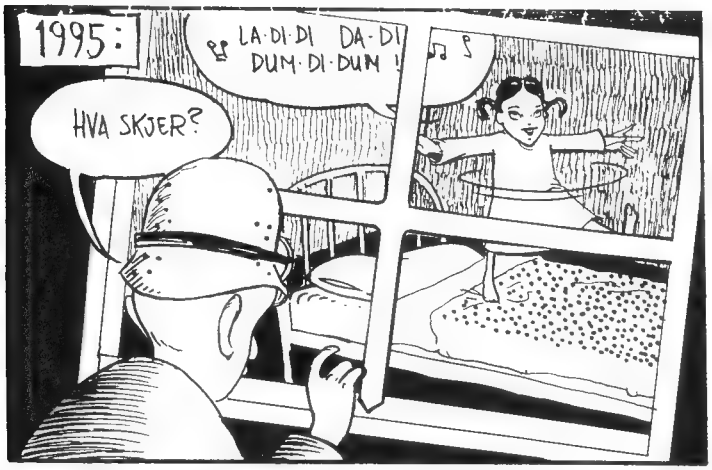
1995:
LA-DI-DI DA-DI DUM-DI-DUM!
HVA SKJER?

HVORFOR SOVER DU IKKE? I FØLGE BLUND-TRAKTATEN SKAL SMÅ BARN SOVE PÅ DENNE TIDEN!
HALLO, JON BLUND! JEG VIL IKKE SOVE!
JB

HODET MITT ER FULLT AV MUSIKK OG RYTME SOM JEG MÅ HA UT FØR JEG SOVNER. DU HAR SELV SAGT AT ALLE BARN HAR RETT TIL FRI UTFOLDELSE AV KUNSTNERISKE EVNER!
DET GJELDS IKKE SÅ SENT PÅ KVELDEN.

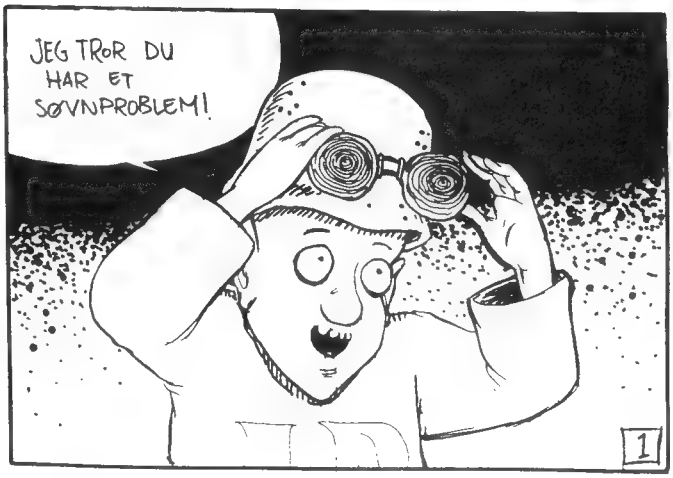
JEG TROR DU HAR ET SØVNPROBLEM!
1

TA DET ROLIG! JEG SKAL FÅ DEG TIL Å SOVNE.
KUTT UT! JEG VIL IKKE SOVE SIER JEG. DET ER IKKE NOE PROBLEM. HVORFOR HAR DU SÅ RARE ØYNE FORRESTEN?
DET ER FORDI JEG FÅR SÅ LITE SØVN.
HVORFOR HAR DU SÅ STYGGE TENNER?
DET ER FORDI JEG DRIKKER SÅ MYE COLA FOR IKKE Å SOVNE.
OK!
JEG TROR DU KAN HA GODT AV ET OPPHOLD PÅ BLUND-INSTITUTTET I SVEITS. DER BEHANDLER DE SØVNPROBLEMER.
HEI, HEI LILLE PIKE!
VELKOMMEN TIL BLUND-INSTITUTTET. HÅPER DU VIL TRIVES HER!
BLUND INS
JEG MÅ HA SOVET LENGE!
JEG HETER DR. KAKTUS.
JEG ER DR. BARIUS
GULP!

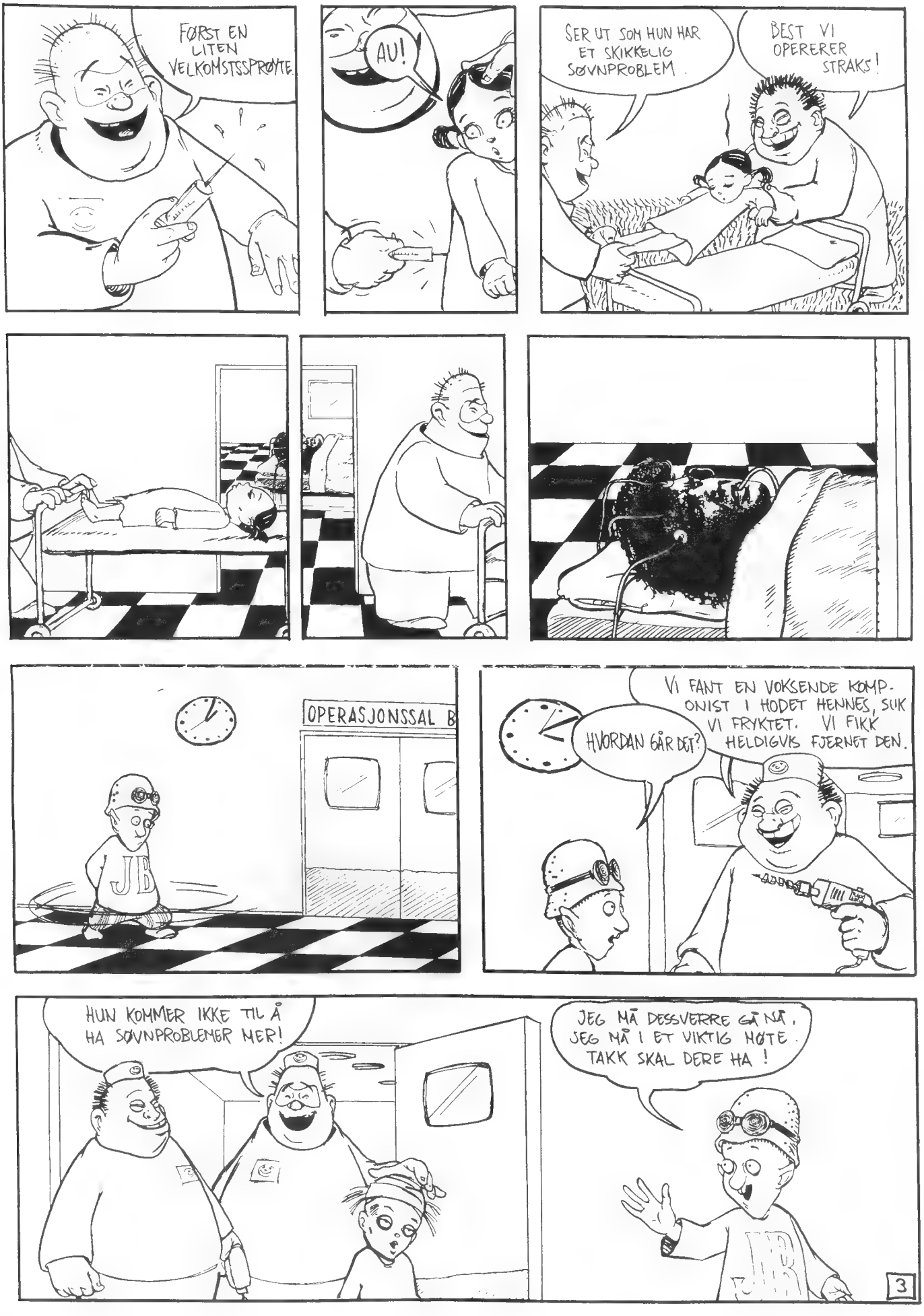
FØRST EN LITEN VELKOMSTSSPRØYTE
AU!
SER UT SOM HUN HAR ET SKIKKELIG SØVNPROBLEM.
BEST VI OPERERER STRAKS!
OPERASJONSSAL B
JB
HVORDAN GÅR DET?
VI FANT EN VOKSENDE KOMPONIST I HODET HENNES, SUK VI FRYKTET. VI FIKK HELDIGVIS FJERNET DEN.
HUN KOMMER IKKE TIL Å HA SØVNPROBLEMER MER!
JEG MÅ DESSVERRE GÅ NÅ, JEG MÅ I ET VIKTIG MØTE. TAKK SKAL DERE HA!
JB
3

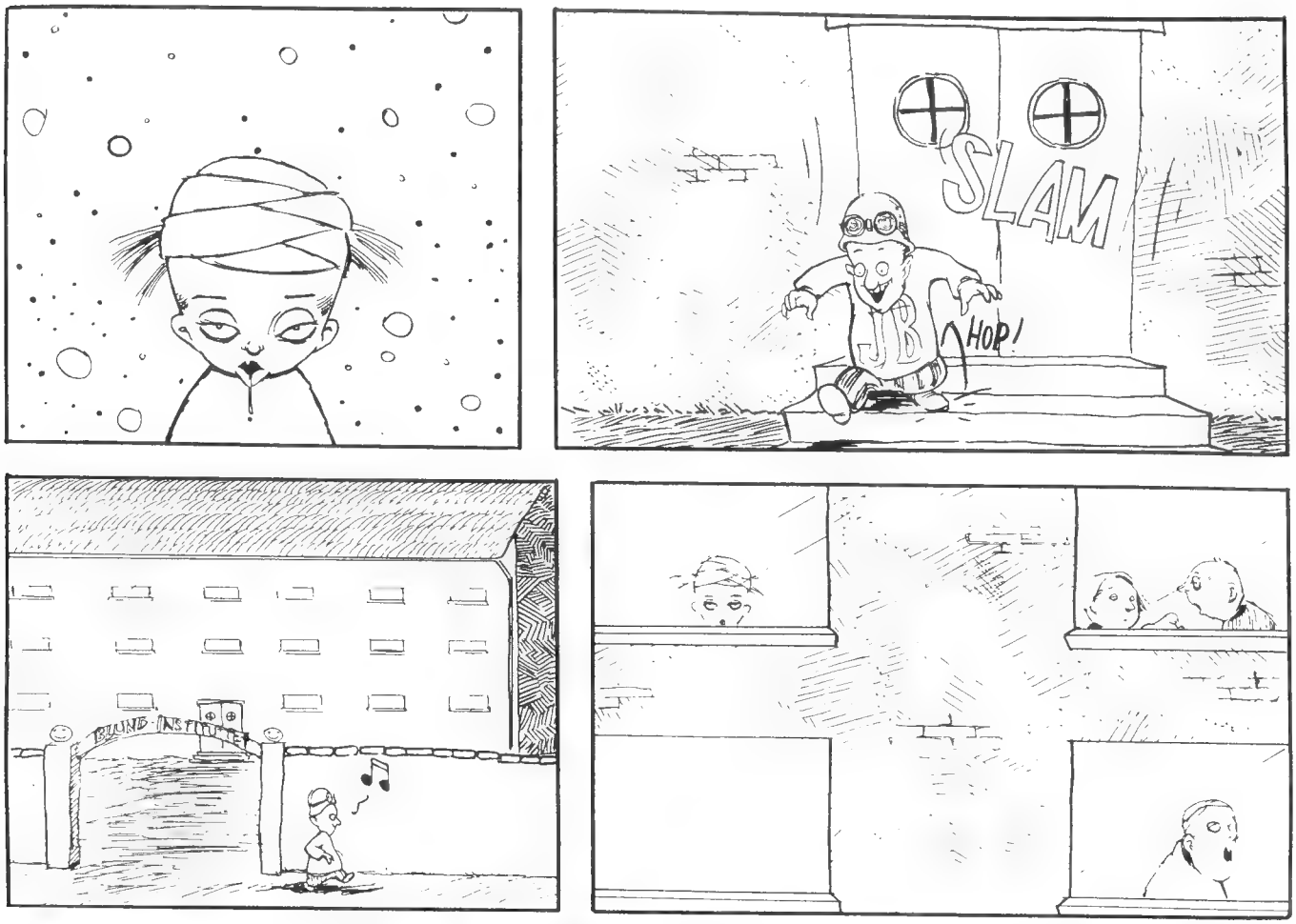
SLAM
HOP!
BLUND-INSTITUTTET
OPPDRAGET ER UTFØRT.
GODT.
JEG HÅPER DU FORSTÅR PROBLEMET VÅRT. DU VET AT DET SNART ER SLUTT PÅ MELODIENE?
JA.
ALLE KOMBINASJONER AV RYTME OG TONER ER SNART PRØVD. VI KAN IKKE GODTA AT NOEN ANDRE ENN OSS SKAL FINNE DE SISTE LÅTENE.
JEG FORSTÅR
TAKK FOR SAMARBEIDET, HERR BLUND!
SONY RECORDS
SLUTT, KOI 95

Ikke fullt så Pyton.
«nye» Pyton
Bladkompaniet AS

TegneserieNorge ristet litt i grunnvollene og fru Hitler roterte et par ganger i badekaret da nyheten om at vår alles favorittonkel og tidligere Fidusredaktør Waldemar Hepstein , skulle ta over redaktørstolen i Pyton. Intensjonene var å «fornye» humoren. Pr. i dag har det kommet tre utgaver av «nye» Pyton. Utseendet er ikke nevneverdig forskjellig fra tidligere. Det er tydelig at det skal være en glidende overgang i profilendringen. Tanken er også at de gamle pytontegnerne skal prøve å fornye seg..

Den største forskjellen for en serieentusiast er at Peter Bagge har inntatt bladet og det fortjener selvfølgelig flerfoldige hurra. Litt overraskende er det kanskje at det faktisk glir godt inn i konseptet. Seriene er fra Neat Stuff-perioden, og er kompetent oversatt og pent teksta.

Av andre nyheter i bladet kan nevnes spaltistene Per Inge Torkelsen, Arvid Schanke-Knutsen og Knut Hamsun. Strengt tatt er ingen av disse tingene tegneserier, men jeg tar meg likevel den frihet å mene noe om det her; Jeg synes det var morsomt nok. Derimot synes jeg ikke Leif Helgelands poetiske eskapader er spesielt morsomme. Ellers har Fidus-tegnerne foreløpig ikke fått slippe særlig til, bortsett fra noen enkelttegninger av Siri Dokken, Ola Hegdal og Steffen Kverneland.

Tore Olsen må også nevnes. Han har vært med i Pyton før, men har utviklet seg i en meget positiv retning. Både tekst og tegning vitner om et navn for framtida.

Av øvrig goodies i blekka nevnes Robert Crumb(!!), Tom Carbone, Mårdøn Smet og Jacovitti. Bortsett fra det er det den sedvanlige blandingen av blødmer og morsomheter. Helliter'n og Halvliter'n er fortsatt med og står ikke i overhengende fare for å bli sofistikerte. Av ting som foreløpig uteblir i «nye» Pyton er Hunt Emerson (hvilket er tragisk) og Pervo Kris (ikke er fullt så tragisk). Ryktene vil imidlertid ha det til at Hunt Emerson dukker opp igjen, og kanskje til og med med norske manus.

Konklusjonen må bli at det på ingen måte ser ut som det er snakk om noen totalhelomvending av kursen, men om noen nummer vil kanskje forskjellene tre tydeligere fram. Dette er uansett langt fra det verste du kan dra med deg fra bladhylla på RIMI, og dessuten en positiv fornying. Forøvrig er ikke fornyingen blitt like godt mottatt alle steder. Flere sure brev og en drapstrussel står å lese i Pyton nr. 8. Vi håper likevel at Hepstein fortsetter kampen.

Erik Falk

SMITTSOMT GJESP
Smittsomt Gjesp
Jippi forlag

Endelig! Her har vi hva nasjonen trenger: Et nytt norsk undergrunnshefte. Det er årevis siden sist noe lignende kom ut i Norge. Undregrunnsheftene har nemlig syntes å være en utdøende rase her i landet. Der andre alternative norske utgivelser dovner hen i pretensiøs nonsens og kjedelige kopier, holder Smittsomt Gjesp like til Kapp Horn. Her gnistrer det nemlig av autensitet og selvdestruktiv livslyst. Ansvarlig for dette her er et knippe bergensere som kaller seg Bergen Serieteiknarlaug.

Heftet består av 40 sider med diverse korte serier av til sammen fem serieskapere. Av de fem er det kun to som tidligere har publisert noe nevneverdig med serier; Gro Vik Fiadu og Jens K. Styve. Gro Vik Fiadu er fra tidligere mest kjent for Kaptein Sabeltann og Starlet, men slår her til med en rå og meget bra serie. Jens K. Styve burde være godt kjent for TEGNs lesere og har etterhvert blitt både rutinert og dyktig. Hans «Heime» er også en virkelig godbit.

De tre øvrige tegnerne har det til felles at de studerer media på Universitetet i Bergen. Håvard Holten er den som har tegnet mest serier tidligere, og hans to firesidere har begge gode anslag, men sprekker ved målstreken. To av seriene tar utgangspunkt i historier av Ragnar Hovland, og Hovlands ånd svever også over flere andre av seriene. Det er mulig vi har å gjøre med et spesielt vestlandslynne.

Bladets svakhet ligger vel så mye i holdninga som teknikken. Her er nemlig mye som kan gjøres bedre både når det gjelder tegning og fortelling. Men som sagt, her gløder det av glede over mediet. Dette er undergrunnserier slik de skal være.

Erik Falk

Atle Skorstad formidler sine følelser i Smittsomt Gjesp.

Å STARTE EN DAG
Tommy & Tigern Bok nr. 5:
«Når villdyret våkner...»
av Bill Watterson
175 s., sv/hv og farger, innb.
Bladkompaniet 1995
Pris: Kr. 198,-

Mandag morgen. Det er grått og trist i været og en kald vind gufser rundt tretoppene. Arbeidet kaller og det er ikke akkurat lysten som har drevet deg ut sengen og endelig fått deg plassert ved frokostbordet. Trynet ditt er som en overskåren sitron, som har ligget to måneder for lenge i kjøleskapet, og humøret matcher perfekt til.
Ikke noen fin måte å starte en ny dag, eller en ny uke.
Hva gjør man?
Oppskriften er enkel, når man kjenner den: Man tar siste nye Tommy & Tigern, i dette tilfelle bok nr 5, og så blar man opp og leser stille og rolig ett par sider. Underveis merker man hvordan munnen blir bredere (det

Gro Vik - ikke akkurat Starlet

Er det Lyn Gordon?

Er det Jostein Flo?

Nei det er «Den blonde kjempe!»

Nå kan du kjøpe den eksklusive Knyttede never - T-skjorten, av Steffen Kverneland.

Benytt anledningen til å kjøpe dette symbol på velutviklet smak og det ypperste bevis på tegneseriekjennskap.

Best av alt : Den koster kun kr. 120,- som du betaler inn på postgirokonto: 0814. 43 72108

Send giroen til TEGN A/L, Westye Egebergsgt. 8c, 0172 Oslo

KUN 120,-

DEN BLONDE KJEMPE

FREMDELES TILGJENGELIG

STEFFEN KVERNELAND

DE KNYTTEDE NEVER

ALBUMET SOM REVOLUSJONERTE TEGNESERIE-NORGE I 1993

SPROING-VINNER I 1994

BESTILLES DIREKTE FRA FORLAGET:
TEGN A/L BUM
WESTYE EGEBERGSGT 8c, 0172 OSLO
FOR KUN KR 98,-

Brødrene Bradley
- definitivt ikke Pyton.

blir enklere å få skjeen eller brødskiven lirket inn mellom de sammensnurpne leppene), øyenbrynene slutter å skygge så fælt for øynene og håret flytter seg en snau centimeter lengre tilbake i nakken. Det er som hele ansiktet løsner seg opp og du griper deg plutselig i å smile. Forskrekket kikker du opp. Konen sitter og ser rart på deg over kaffekoppen. Hun har den andre halvdelen av sitronen. Du skjønner det er tid for å gå på jobben. Hun får et kyss på den lille sprekken av pannen som er synlig, et «ha det bra!» og Tommy& Tigern lagt foran seg.

På vei ut av døren er du fornøyd med dagens gode gjerning og humrer da du kommer til å tenke på Tommy som påpeker for frøken på skolen: «Min generasjon lærer ikke på denne måten. Kan du ikke heller bryte alt opp i fragmenter?» Tommy blir ikke bønnhørt og sukker oppgitt: «Fjernsynet forstår oss i det minste.» Seksåringen Tommy og hans tøytiger, som blir stor og uhyre levende, når han er alene med Tommy, kan fravriste selv den seigeste og mest magesure et smil. Dog kan foreldre til unger i seksårsalderen enkelte ganger få et smil, man kan kalle 'lettere anstrengt', når de gjenkjenner enkle episoder fra sitt hjemlige univers.

Der er naturligvis også episoder som ikke er morsomme i det hele tatt. Som den hvor Tommy sender faren avgårde på jobben med ordene: «Skal si disse sommerdagene går bra fort. Synd at det daglige slitet i tredemølla gjør at du ikke kan nytte de enestående øyeblikkene. Nå, best å ikke tenke på det! Hvis helsa holder, kan du jo ta det igjen når du blir pensjonist! Ser deg i kveld!»
Slikt er ikke morsomt. Ikke når man har tatt sin ferie og den stort sett var fylt med bare regn og kalde vindgufser.

Kurt Østergaard

Drømmeserien
Sandman 1 & 2:
«Når villdyret våkner...»
av Gaiman, Keith, Dringenberg og flere.
175 s., farger, heftet.
Bladkompaniet 1995
Pris pr stk: Kr. 29,-

Det må ha vært i 1988 at jeg fikk høre om Sandman første gang. Forventningene var store etter å ha lest «Violent Cases». Sjokket over at «Sandman» ikke var en serie av samme type virket negativt på meg - å, nei, nå har Gaiman solgt seg til kommersialismen, mente jeg.

Det tok imidlertid ikke lang tid før jeg måtte revurdere mine fordommer, og det tok heller ikke lang tid før «Sandman» ble månedens faste seriehøydepunkt.

Når sant skal sies så var Gaimans historier den ene av to årsaker til å kjøpe serien, den andre er McKeans utrolige cover til serien. De forskjellige tegnerene tilfører serien kun en visuell innpakning og alt i alt er det få visuelle høydepunkt i serien. Likevel har serien klart å holde på magien. Selv om Gaiman kanskje ikke er verdens beste når det gjelder plotting, så er han fantastisk når det gjelder å beskrive de medvirkende figurene og forholdet dem i mellom. Serien har en atmosfære som er uimotståelig og fremdeles like vital, etter snart sju år.

Så dukker altså serien opp i de tusen kioskhyllene. Selv om jeg skulle ønske at den kom i mer lukseriøs innpakning, så innser jeg at det er i denne rollen den kanskje hører hjemme. I første omgang er det den første syklusen på åtte hefter som er kommet, fordelt på to «bind».

Serien virker å være greit oversatt, det som trekker ned er innpakningen. Den glorete forsiden kler ikke serien, men er muligens nødvendig for å få oppmerksomhet i bladhyllene. Tross alt er det brukt McKeans forsider og ikke en kvasipornografisk illustrasjon og det velger jeg å tolke positivt.

Verre er det med tekstingen. Maskinskrift burde ha gått av moten for flere år siden. Med dagens datamaskiner skulle det være en smal sak å erstatte den med en etterligning av håndskrift, slik orginalen blir tekstet.

Nå har jeg de fleste av orginalheftene saltet ned, og dessuten en håndfull av samlebinda på orginalspråket, men det er nå ingenting som er mer behaglig enn å lese på sitt eget morsmål. Derfor har jeg ingen problemer med å sende en anbefaling til dem det måtte gjelde om å gripe sjansen til å få med seg en av det siste tiårets mest fascinerende tegneserier på norsk.

Tor Arne Hegna

«Face» anbefalles for alle som har vurdert plastisk kirurgi for å rette på skjønnhetspletter. Du kommer til å tenke deg om et par ganger før du legger deg foran en kirurgs skalpell etterpå.

IMPORT

I SKYTTERGRAVENE

Jacques Tardi: Skyttegravskrigen (Bogfabrikken 1995), 128 s. s/hv. kr. 189,-

«Jeg interesserer mig kun for mennesket og dets lidelser, og min indignation er stor...»
Tardi i sitt forord.

Det er en aldri så liten begivenhet når franskmannen Jacques Tardi kommer med ny tegneserie på et nordisk språk (dansk). Med serier som «Adeles eventyr» og «Isens Dæmon» er han blitt selve kjennemerket på moderne tegneserier, rettet til et voksent publikum. Med «Skyttegravskrigen» har han laget en meget sterk serie.

Tardi blir aldri ferdig med 1. verdenskrig i sine serier, og i «Skyttegravskrigen» lar han krigen være hele historien. Albumet består av to serier. Den første - 20 sider lang og fra 1983 - er veldig typisk for Tardi. Side-uttegningen er oversiktlig, men variert og tegningene utpreget ekspressive. Tardis prosjekt er å skildre krigens grusomhet ved å gå inn i personene, gi dem navn og dermed få dem til å feste seg. Men her har han litt liten plass, og fortellerteknisk blir serien for komprimert.

Plass har han imidlertid i den 100 sider sterke hovedhistorien. Med store bilder i breddeformat bretter Tardi ut et groteskt skue. Han tar seg tid, og den faste formen (tre bilder pr. side) gir et lavmælt preg. Kontrasten mellom den fine - nesten høystemte - fortellerteknikken og krigshandlingene er slående. Serien oppleves som en minnestund over ofrene, og krigens konsekvenser vises bokstavelig talt i nærbilde.

Gripende

«Skyttegravskrigen» består av flere episodiske fortellinger fra krigsfronten. De er ikke ordnet kronologisk, Tardi hopper fra person til person, frem og tilbake i krigens forløp (de enkelte historiene fortelles ferdig før han skifter). Dette understreker det like i soldatenes situasjon, at tid og sted ikke spilte noen rolle - skyttergrav var skyttergrav.

Det er gripende fortellerkunst når Tardis personer - Lafont, Carpentier og Desbois, for å nevne noen - beretter sine historier. Det handler om det groteske i krigshandlingene, om drømmen om å komme hjem, og om da de ble vervet. Tardi lar oss gå rundt i skyttergraven, bli tatt på skulderen av en soldat, og så sitte ned og høre på hans historie. Med den episodiske formen skaper Tardi dramaturgisk mening i en skildring av en tilværelse uten mening.

Tegningene er ekspressive, men aldri abstrakte. Innenfor rammen av sin uttrykksfullt litt forvrengte gjengivelse av virkeligheten er Tardi meget presis og detaljert. Resultatet er en skildring som er langt mer troverdig enn i de fleste serier med en rendyrket realistisk stil. Få kan som Tardi skape den riktige atmosfæren i en tegneserie, uansett om den foregår i Paris' gater eller i skyttergavene.

Gå og kjøp!

For Tardi er 1. verdenskrig Tragedien fremfor noen. I serier som «Historien om den ukendte soldat» og «Geværblomster» har han viet krigen stor plass. «Skyttegravskrigen» fremstår imidlertid som hans hovedverk - både i omfang og kvalitet. Tardi tar oss med på en reise helt til slaktehusets ende. En reise like sterk som den til nattens ende, spør du meg. Tardis harme slår oss i møte med sidene. Mot slutten lar hans også sin egen stemme slippe ufiltrert til: Hvordan kunne det skje, spør han, denne hån mot menneskets sivilisasjon.

Tardis hovedpoeng er at det er vanvittig å dø for «nasjonale interesser». Ved krig etableres det en vilje som er uavhengig av det som er godt for menneskene - krigens logikk er hinsides det menneskelige. Dermed gis verket også en brodd i nåtiden. Tardi skriver i sitt forord: «Kernen i det hele er ikke så meget krigen fra 1914 til 18 som KRIGEN ... Fra forladere til atomsprænghoveder ... Det er den næste, som bekymrer mig.»

La oss håpe at Tardis klare budskap fester seg. Sikkert er det i alle fall at han har laget en tegneserie som ruver. Gå og kjøp!

Morten Harper

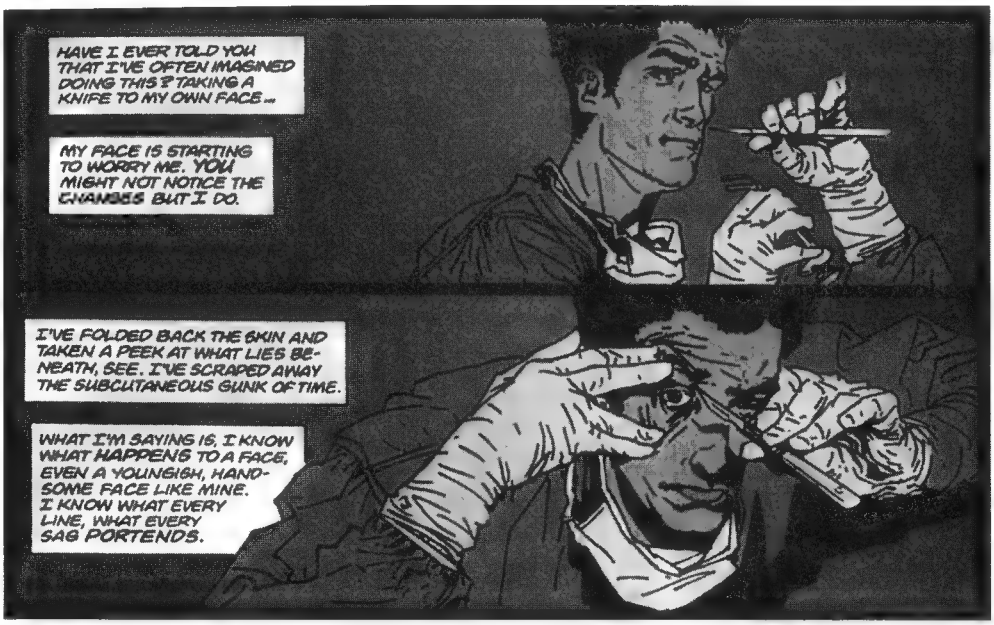
HAVE I EVER TOLD YOU THAT I'VE OFTEN IMAGINED DOING THIS? TAKING A KNIFE TO MY OWN FACE...
MY FACE IS STARTING TO WORRY ME. YOU MIGHT NOT NOTICE THE CHANGES BUT I DO.
I'VE FOLDED BACK THE SKIN AND TAKEN A PEEK AT WHAT LIES BENEATH, SEE. I'VE SCRAPED AWAY THE SUBCUTANEOUS GUNK OF TIME.
WHAT I'M SAYING IS, I KNOW WHAT HAPPENS TO A FACE, EVEN A YOUNGISH, HANDSOME FACE LIKE MINE. I KNOW WHAT EVERY LINE, WHAT EVERY SAG PORTENDS.

Snikende uhygge

Milligan & Duncan Fegredo «Face»
Delano & Al Davison «Tainted»
Morrison & Philip Bond «Kill Your Boyfriend»
DC Comics 1995, 56 sider, $4.95

Seriene som kommer ut under DCs Vertigo-paraply blir regnet som mer sofistikerte og avanserte enn de vanlige superseriene fra USA. Det er dog liten tvil om at Vertigo-seriene svært ofte ikke er mer enn mer sofistikerte og avanserte superheltserier, da ofte krydret med litt magi, mytologi og litterære referanser. Det er stadig vekk fargerike månedlige eventyr med en helt som kjemper mot onde krefter. Vertigo-seriene sitter i stor grad fast i sin egen sjanger, og er i realiteten svært lite grensesprengende.

Tidligere i år lot DC tre av sine mer talentfulle forfattere slippe til med mer personlige og fristilte enkelthistorier, presentert under tittelen «Vertigo Voices». Serieskaperne fikk også lov til å beholde copyright-rettighetene til disse seriene. De tre er «Face», «Tainted» og «Kill Your Boyfriend»

Peter Milligan er en av mange serieforfattere som første gjorde seg bemerket i det britiske seriebladet 2000 AD med serien Bad Company, før han ble oppdaget av DCs talentspeidere som regelmessig støvsuger det britiske seriemiljøet. For DC har han skrevet en rekke serier, hvor «Shade The Changing Man» har vært hans hovedverk. Ellers har han gjort seg bemerket med «Skreemer», «Enigma» og «The Extremist». I «Face» møter vi LA-kirurgen David Scholem, som har gjort karriere i skjønnhetsindustrien, det vil si innen plastisk kirurgi. Scholem blir oppsøkt av en advokat som representerer kunstneren Andrew Sphinx, en av verdens mest respekterte kunstnere, som trakk seg tilbake til sin egen private øy da Pablo Picasso døde. Sphinx ønsker Scholems tjenester, og inviterer legen og hans kone, Rebecca, til et seks måneders opphold på hans private øy. Nå viser det seg snart at kunstneren har litt spesielle ønsker.

Historien utvikler seg til en ganske ubehagelig kombinasjon av kreativitet og plastisk kirurgi, og er nok den mest vellykkede av seriene.

I «Tainted» møter vi den ensomme George Palmer på en svært varm og klam sommerdag. George bor i huset han arvet etter familien sin som døde i en tragisk ulykke, og deler huset med to leieboere, sykepleieren Lisa og junkien Steve. Det er noe som ikke stemmer helt med George og huset hans. George er ikke helt sikker på hva det er selv, men han merker stadig vekk en råtten eim i huset. Han bestemmer seg for å finne ut, og begynner å snoke på rommene til sine leieboere. George finner ting, men det er ikke tingene som er viktig, det er minnene om tidligere spionering og snoking fra Georges ungdom som kommer tilbake til ham, og etterhvert kommer Georges hemmelighet til syne for leserne.Delano har skrevet en rekke serier for DC, og i stil minner han sterkt om en mindre fantasirik og mer klønete utgave av Alan Moore. Delano har skrevet tungtleste og kjedelige serier som «World Without

VERY INTERESTING. QUINN. RHYMES WITH TWIN, DOES IT NOT?
THAT'S RIGHT TWIN
AND SIN, TOO.
HMM. QUINN... QUINTESSENCE. OF QUIDITY. QUICK, FOR EXAMPLE AND QUILL, QUACK, QUIRK. HMM. RHYMES WITH GRIN. NOT TO SPEAK OF KIN. HMM.

En av de mer actionfyllte sekvensene i krimserien «City of Glass»

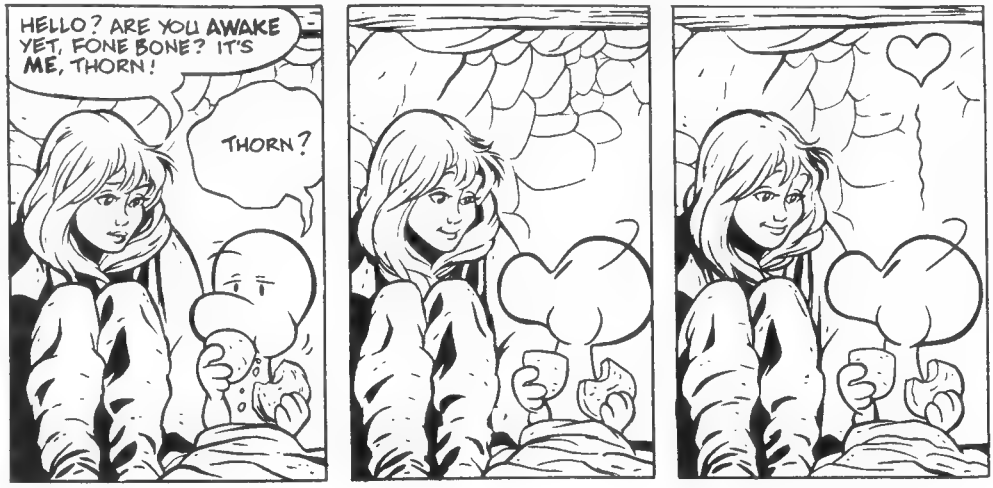

Fone Bone forelsker seg.

End» og «Animal Man», men har også briljert med gode historier i «Hellblazer». Det viser seg at Delano mestrer korte, konsise historier langt bedre enn lange, kompliserte sagaer, og «Tainted» er en av hans absolutt bedre verk. Som Face er dette også en ubehagelig psykologisk thriller, og Delano klarer fint å beskrive den snikende uhyggen, og en følelse av stank, skittenhet og ubehag som tiltar i styrke jo nærmere vi kommer Georges hemmelighet.

Min personlige favoritt blant disse tre forfatterne er nok skotten Grant Morrison, men denne gangen skuffer han. Tidligere serier som «Zenith», «Animal Man», «Doom Patrol», «St Swithin's Day» og «The Mystery Play» har overbevist og imponert, og jeg er alltid spent hva han har å by på. Denne gangen er det intet annet enn en britisk versjon av «Natural Born Killers», dog med langt mer sjarm og vidd enn Oliver Stones kjedelige og uspennende drittfilm. Historien er enkel: Ung, uskyldig skolepike møter svartkledd slask, de forelsker seg, drikker seg fulle og kverker jentas nørdete, fantasy-lesende kjæreste, drar til London, raner mennesker, tar masse dop og møter en gjeng anarkistiske kunststudenter som er på vei for å sprenge tårnet i Blackpool i lufta som en del av et kunstprosjekt. Grei nok historie, men det hele blir litt for hult, flatt og lite engasjerende. Det er ingen dybde i serien, og blir et eksempel på Morrisons mange forsøk på å skrive serier for Storbritannias ny-hedonistiske ungdomsgrupper. Samme Morrison har tidligere skrevet en serie under påvirkning av ecstasy som et eksperiment. For meg funker «Kill Your Boyfriend» ikke helt, men den er i alle fall bedre enn «Natural Born Killers». Det beste med «Vertigo Voices» er at de gir serieskapere en mul ighet til å lage kortere avsluttede serier om videre emner, enn i de mer tradisjonelle uendelige Vertigo-seriene. Vi håper på flere bidrag innen serien, og anbefaler spesielt «Face». Det var også deilig å lese tre historier fra Vertigo kjemisk renset for overnaturlige elementer.

Øyvind Holen

Paul Auster's City of Glass
David Mazzuchelli / Paul Karasik

Jeg er ikke sikker på om dette katalogiserer under Illustrerte Klassikere. Her har man i hvert fall tatt utgangspunkt i første del av Paul Austers «New Yorktrilogi,» «City of glass», og bearbeidet den til tegneserie. Ansvarlig for tegningene er Davic Mazzuchelli som vi først så som en god Batman og Daredevil-tegner, og som nå har utviklet seg til å bli en av de mest spennende og kunstnerisk ambisiøse serieskaperne i USA. Resultatet er en lekker sak på 150 sider i bokformat. «City of glass» er ment å være første bok i en serie med kriminalrelaterte tegneserier hvor blant annet art spiegelmann trekker i trådene i redaksjonen.

Det ville likevel være en overdrivelse å kalle dette en kriminalhistorie i ordets vanlige forstand, selv om mange av genrens elementer finnes med. Det ser mest ut som Chandler har skrevet Kafka, -eller motsatt. Den meget fascinerende historien er vanskelig å rekapitulere i få ord, men dreier seg om kriminalforfatteren Daniel Quinn som blir ringt opp og tatt for å være privatdetektiven Paul Auster. Quinn gir seg ut for å være detektiven og forfølger saken. Quinns klient er Peter Stillman hvis far var en berømt forsker innenfor religion og filosofi. Han sperret Peter inne i et mørkt rom i ni år for å bekrefte sin teori om at mennesker som ikke var i kontakt med utenomverdenen, ville begynne å snakke Guds språk. Etter en brann blir ugjerningen oppdaget, faren kommer retten og erkjennes gal, Peter kommer på institusjon. Når historien begynner har sønnen vært ute i to år. Faren har akkurat sluppet ut fra asyl, og Peter og kona føler at de trenger beskyttelse. Daniel tar på seg å overvåke faren. Historien videre er full av merkelige hendelser, blant annet dukker Paul Auster selv opp og viser seg ikke å være detektiv, men forfatter!

Sammenblandinger og splittelser av personligheter er sentrale temaer i boka. Det er dessuten en meget psykologisk historie. Quinns sterke personlige engasjement i å finne og løse mysteriet fører til slutt til hans egen undergang. Han fører flittig notater (hans første krimbok med seg selv i hovedrollen) og prøver å finne mening i selv de mest trivielle hendelser. Sentralt står også bymotivet. Handlingen utspilles i New York, og den moderne storbyens kompleksitet og irrganger blir sammenstilt med hjernens, samt at også mysteriet i seg selv har sine labyrinter.

Grafisk er dette også meget spennende. Hver side er bygget opp på 3x3 like store ruter, og diverse variasjoner over disse. Mazzuchelli briljerer med sin effektive svart/hvitt-bruk. Ellers er det flittige formeksperimenter her. Billedbruken presses til ytterpunktet blant annet med flittig bruk av assosiasjons-teknikker. Høydepunktet her må være en nisiders monolog av Peter Stillman hvor prateboblene kommer fra en hel mengde objekter som alle har med kommunikasjon å gjøre. Uten tvil spennende, nisiders-monologer er (heldigvis vil noen si) sjeldne i serieverdenen. Av og til tar man seg kanskje i å tenke at dette blir litt for spennende og litt for mye form. Og adapsjonen fra bok har kanskje blitt litt for direkte enkelte ganger. Likevel er dette et godt forsøk på å fornye mediet som langt på vei lykkes på mange punkter.

Erik Falk

MOBY DICKS BESTE VENN
The Complete Bone Adventures, vol. 1 og 2
av Jeff Smith
Hver vol. 144 s., svart-hvit, engelsk tekst, kr.125,-
Cartoon Books, USA 1994

Eventyret lever i beste velgående. Det beviser tegneserien «Bone» av amerikaneren
Jeff Smith. Serien høster endeløse lovord og kan for tiden framvise salgstall som ingen annen
svart-hvit serie i USA.
Tre små karer med store neser har gått seg vill i et øde fjellandskap. De har kommet utenfor kartet de har med seg - ut i ingenmannsland. En stor gresshoppesverm overfaller dem og tvinger dem til å hoppe ut over en skrent og ned i det uvisse. De lander nede i dalen.

DEN GODE, DEN ONDE OG...

Vi kjenner alle denne dalen, det er den hvor eventyret ligger og venter. Den som helten alltid dumper ned i mer eller mindre tilfeldig. Den hvor kampen mellom det gode og det onde utspilles på liv og død. Stedet hvor helten møter ukjente vesener, en ukjent mytologi og ukjente farer. Hvor en vismann hjelper ham på rett vei og hvor det oppstår en kjærlighet som er umulig - eller...?

Vi har vært i dalen så mange ganger før, kjenner slagets gang og dermed slutten, men likevel gripes vi av spenningen og av usikkerheten. Går det bra denne gangen? Eventyret kan være skrevet av Brødrene Grimm, av Tolkien eller av Carl Barks og det er på en måte den samme historien. Men med en god forteller er det uante variasjoner og med en god forteller blir vi lesere aldri lei historien.

«Bone» er en ny variant av denne historien. Vi følger den lille greie helten Fone Bone, hans stupide fetter Smiley Bone og deres tredje fetter Phoney Bone. Phoney Bone er skyld

Indiana Jones på japansk. Hiroi Oji og Ryoichi Ikegamis Samurai

i at de tre har forlatt hjembyen Boneville. Han måtte flykte med byens innbyggere i hælene, etter å ha avslørt seg som den pengegriske egoisten han er. De to andre hjelper ham - man er tross alt i familie.
De tre er fra starten arketyper av enkleste slag. Den gode, den onde og den teite. Jeff Smith gir oss tid til å bli kjent med figurene, plottet og miljøet før han begynner å nyanserer figurtegningene. De viser seg snart å være adskillig mer kompliserte individer enn en slik simpel beskrivelse antyder - selv om basisbetegnelsene stadig står ved makt. Blant annet viser teitingen Smiley Bone seg å være en, i visse sammenhenger, ganske amoralsk person.

KU-VEDDELØP

De tre lander som sagt i dalen og eventyret kan for alvor begynne. Under turen ned i dalen har de kommet fra hverandre og vi følger Fone Bone, helten, mens han mistrøstig begir seg det ukjente i vold. I ryggsekken har han heldigvis yndlingsboka si, Moby Dick, som han trøster seg med og gladelig leser opp fra om noen er interessert - stort sett med det resultat at folk sovner.

Langsomt og i små glimt, i starten uforståelige for både Fone og for leseren, presenteres deler og lag i mysteriet, som eventyret er bygget over. Det er som et puslespill hvor du får samlet flere og flere brikker til et endelig forståelig bilde, for så å oppdage at det bildet bare er en enkel brikke i et enda større bilde. Spørsmålene hoper seg opp: Hvilken rolle spiller den store, røde dragen? Hvem er lederen bak de ekle rotteuhyrene? Hvorfor jakter de spesielt på Phoney Bone? Har de møtt ham før? For hvert svar man får dannes flere nye spørsmål og man drives videre inn i eventyret. Hvem er egentlig Thorn? Denne unge menneskejenta som totalt har fordreiet hodet på vår lille helt og som tydeligvis spiller en nøkkelrolle i forståelsen av hele plottet. Hun bor nå hos Gran'ma, bestemoren som driver kuoppdrett og er kjent viden om som vinneren av de siste årenes store kuveddeløps-konkurranse. Men er det hennes riktige bestemor? Og hvorfor benekter Gran'ma hårdnakket dragens eksistens?

Et av de mange bihandlingene i eventyret er årets store ku-veddeløp. Befolkningen i dalen er opptatt av et viktig spørsmål: Har Gran'ma noen som helst sjanse i å vinne mot den ukjente Mystery Cow, som plutselig har dukket opp som bookmakernes klare favoritt? At det er intrigemakeren og den nyselvutnevnte bookmakeren Phoney Bone som har fått Smiley med på å forkle seg som Mystery Cow, vet bare leseren - og hvem som vinner veddeløpet? - ja, det vet bare den som har leser «Bone»...

EGET FORLAG

Jeff Smith ønsket egentlig å lage tegneseriestriper for aviser, men hadde problemer med å få avsatt historien sin. I 1982 søkte han inn på Ohio State University utelukkende for å få sine striper i The Lantern, universitets dagsavis. Det var tross alt bedre en ingenting. Han meldte seg på kunst- og journalistklassene og fikk i gjennom sitt ønske. Det ga ham en masse erfaringer i å lage tegneserier, men ingen øvrige kunder.

Mitt på åttitallet startet han et tegnefilmstudio sammen med to kamerater, hvor de laget reklamefilm og også mindre deler av større Hollywood-prosjekter. Det var hardt arbeid, men bisnissen gikk bra. Likevel ble tegneseriespøkelset ved med å ri ham. Det var her drømmen lå. Å få mulighet til å lage sine egne saker i sitt eget tempo. Gjerne som sin egen herre. Det siste hadde egentlig aldri falt Jeff Smith inn som en mulighet, før han rent tilfeldig, på slutten av åttitallet, plutselig fikk øynene opp for det store markedet som eksisterer i form av spesialiserte tegneserie-butikker. Hver større by med respekt for seg selv har et par slike butikker i USA. De utgjør et marked som skapt for serieskapere som ønsker å gi ut på eget forlag. En publiseringsform som et stadig økende antall serieskapere benytter seg av. Jeff Smith hoppet ut i det. Han solgte og satset sin del av filmstudioet og satte seg for å tegne serier på heltid. «Bone» begynte å ta form. Et langt eventyr, delt opp i mindre deler. Hver del gitt ut i hefter på cirka 20 sider, i svart-hvit og i en snill, litt barnslig strek - men beregnet på voksne.

Ingen kjøpte Bone da den debuterte på markedet i 1991. I nesten to år synes verken distributører, forhandlere eller kjøpere å bemerke seriens eksistens. Men plutselig tok ting og saker fart. Fra et opplag godt under 3.000 eksemplarer, steg salget raskt, fordoblet seg for hver utgivelse til det nådde de imponerende 60.000 som «Bone» synes å ha stabilisert seg på nå. Et tall som tangerer eller kanskje slår tidligere storselgere som «Elfquest» og «Ninja Turtles». Enda disse var i farger.

HØSTE TRIUMFEN

De første tolv heftene om fetterne Bone er nå samlet i to bøker. Bra, fordi historien er vanskelig å legge fra seg, når man først har blitt grepet av den. Heftene har kommet til rundt # 18, så en ny bok kan tenkes i salg innenfor neste halvår. Selv om det stadig er en god stund til eventyret skal rundes av, har Jeff Smith hele historien skrevet ned og avsluttet. Det merker man på helheten i tegneserien, den føles gjennomtenkt og ferdigtenkt. Intet av betydning er overlatt til tilfeldigheter. Og, som sagt, det er i svart-hvit. Trenden med at alt som skal selge må være i farger, uansett kvaliteten på denne, synes å ha snudd. I det minste i USA.
For Bone's del er en klar og sikker strek så mye kvalitet i seg sjøl, at farger kun ville trekke ned. En polert strek som ved en overfladisk kikk kanskje kan virke litt for søt, men det er et inntrykk som jeg synes forsvinner ved nærlesning. Jevnlig jobber Jeff Smith med en minimalisert fortellerteknikk, som man finner det i Trudeaus «Doonesbury». Her kan flere ruter etter hver andre være tilnærmet like med kun små variasjoner - som en liten bevegelse i et ansikt eller et blad som faller.

En overfladisk likhet mellom Fone Bone og Walt Kellys «Pogo» er helt tydelig, men også den dypere, ærgjerrige bearbeiding av personer, relasjoner og struktur har de til felles. Heldigvis, får man si, forsøker Jeff Smith ikke å gå i Kellys fotspor. Han har rendyrket eventyr og har ikke som Walt Kelly inkorporert politiske og samfunnsaktuelle temaer. Han har lest og lært av Kelly, men blitt sin egen herre. En stillferdig og lun humor ligger og bobler bak hele eventyret og stikker hodet fram i de mest overraskende situasjoner. Intet er så alvorlig, uhyggelig eller frustrerende, at det ikke kan etterfølges av eller kombineres med et småkomisk innfall.

Eventyr er å hoppe ut i det ukjente, ta en sjanse, ta et valg og se hva det fører til. Og det er, etter store prøvelser, å nå et mål og høste triumfen. Det er dit Jeff Smith endelig har kommet nå. Fortjent.

Kurt Østergaard

Japanske sverdsvingere og jenteserier

Annette Roman (red.)
Manga Vizion #1-
3Communications 1995, 100 sider, $4.95

Det amerikanske serieforlaget Viz har spesialisert seg på oversettelser av japanske tegneserier; manga. Forlagets siste satsing, det 100-siders månedsheftet «Manga Vizion» er Viz' første manga-antologi som inneholder fire pågående serier, og et fint tverrsnitt av tradisjonelle og populære japanske serier. Den hyper-produktive tegneren Ryoichi Ikegami er det mest kjente navnet her, Ikegami har tidligere tegnet serier som «Mai, the Psychic Girl», «Crying Freeman» og «Sanctuary» og hans realistiske tegninger, idealiserte persontegninger og actionfylte sider passer bra til serien «Samurai Crusader», en skikkelig actionserie. Historien følger mesterfekteren Kumomaru som i mellomkrigstidens Paris prøver å hindre en plan om å stjele Japans hellige Kusanagisverd. Onde nazister, Ernest Hemningway, roboter, Pablo Picasso og sverdsvingende eskapader er ingrediensene i noe som best beskrives som Indiana Jones på japansk. I tillegg får vi en innføring i undersjangeren shojo, som er japanske jentetegneserier, eksemplifisert med historien «A, A'» (A, A Prime) av Moto Hagio.Shojo-

serier har eksistert siden 1950-tallet i Japan da kvinnelige tegnere nådde helt nye lesere ved å skape serier som appellerte til kvinner. Typiske kjennetegn for de tidlige shojo-seriene er tvetydig seksualitet og sterke heltinner som lengter etter de enkle ting i livet som kjærlighet, sex og fantastiske klær, skriver Viz' Kaya Oakes i en innledning i bladet.

Japanske kvinner leste shojo skapt av menn og fant ut at de kunne gjøre det bedre selv, og snart dukket kvinnelige serieskapere som fortalte historier fra sine egne synspunkt. Shojo-skapere er også mer villige til å behandle temaer som sex, ekteskap, homoseksualitet og kjønns-diskriminering, og dette hjelper til at shojo får stadig bredere appell i dagens Japan.

Hagios «A, A'» er en kjærlighetshistorie med nye komplikasjoner fordi den er fortalt i science fiction-sjangeren. Den unge jenta Adelade jobber med et forskerteam på en fjern planet og blir forelsket i Regg. I en tragisk ulykke dør Adelade, men heldigvis er alle medlemmene i forskerteamet blitt klonet for en del år tilbake. Adelade kan dermed komme tilbake til planeten, problemet er at de siste års minner ikke er plantet inn i den nye klonen, så Regg og Adelade må igjennom en vanskelig bli-kjent-prosess igjen. Og dette er bare begynnelsen...

Manga Vizion presenterer også den kvinnelige serieskaperen Rumiko Takahashis novelleserier hentet fra hverdagslivet i Japan, historier som både er sjarmerende og informerende.

«Manga Vizion» er en fin pakkepresentasjon av ulike japanske serier, og selv om ingen av seriene så langt er spesielt oppsiktsvekkende, så fascinerer japanske serier med sin spesielle form. Det eneste jeg lurer på er lengden på seriene som presenteres, de er fortsettelses-historier. Hvis de har samme lengde som japanske serier jeg kjenner til fra før av vil det jo ta hundre år å presentere dem i antologiform. Den som kjøper får se.

Øyvind Holen

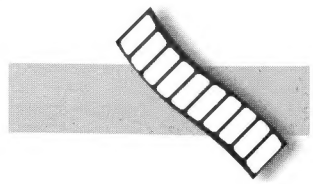

PLUTO-VIDEO

I anledningen av Plutos 65 års dag har Disney sendt ut en video «Pluto's Party», med 6 kortfilmer hvor Pluto spiller hovedrollen. Alle filmene er produsert i 1937, det året hvor Pluto slo igjennom som filmstjerne og fikk sin egen Pluto-serie.

Men det var allerede i 1930 at Pluto var med på film for første gang. I filmen «The Chain Gang» opptrer Pluto som to identiske ikke navngitte hunder, som verken er spesielt søte eller vennlige. Tvert om er de noen ganske hensynsløse og blodtørstige beist. I denne filmen er Mikke Mus også med. Han som etterhvert skulle bli Plutos faste følgesvenn (eller omvendt?!). I Plutos andre film, «The Picnic» også fra 1930, har han blitt Minnies hund og heter Rover. Her begynner vi å se de første trekkene av den trofaste, klossete og godmodige hunden som han skulle bli kjent som.

I filmen «The Moose Hunt» fikk Pluto sitt endelige navn og konsoliderte sitt vennskap med Mikke. Det er også i denne filmen at Pluto sa de to eneste ordene som noengang har kommet fra hans hundemunn: «Kiss me». For uansett at han spiller med i film hvor mus, kuer, gjess og ender har menneskelige trekk og snakker og tenker som mennesker, så er Pluto hund og kun hund. Det som er litt synd med denne videoen som skal hylle Pluto, er at ingen av disse før nevnte og første filmene er med på den.

På videoen finner vi «Plutos bursdag», som etter min mening er en av samlingens svakeste, med en stresset og ikke så veldig morsom handling, samt «Pluto sitter barnevakt» og «Plutos lillebror» som er mine klare favoritter. Det er utrolig som Disneys animatorer klarte å få

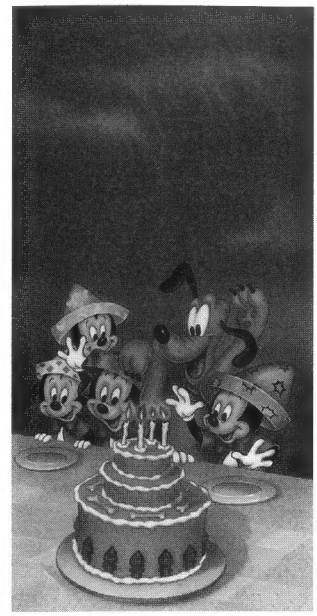

småhunder til å bli sjarmerende, små, klumsete og elskelige vesener man bare har lyst å ta opp og gi en klem. Ellers er «Pluto synger falsk», «Pluto på jakt» og «Pluto blir forelsket» mer på det jevne. Men bra. Jeg kan ikke la være å sammenlikne med Tintin, som for tiden er tegnefilm-aktuell på NRK. Håndverksmessig synes det å være lysår mellom Tintins stive stakkatobein og Plutos elegante bevegelser. Pluto vant en Oscar for sin opptreden i «Lend a Paw» i 1941 og hadde sin blomstringstid på slutten av trettitallet og på førtitallet. Men så minsket interessen og Pluto hadde sin siste soloopptreden i «Pluto's Christmas Tree» fra 1952 og sammen med Mikke i «The Simple Things» året etter.

Videoen er i salg fram til høsten og koster en hundrings minus en krone til godteri.

På videoen står det aldersgrense sju år. Ikke forstår jeg hvorfor. Vold er det lite av og i en ganske uskyldig utgave. Kan det være fordi Pluto ved et uhell blir lettere animert, mens han sitter barnevakt?

Knut Østergaard

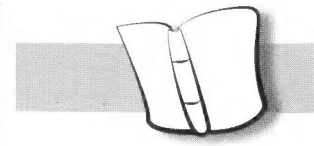

FRANSK OPPSLAGSVERK

Dictionaire Mondial de la Bande Dessin»e,
Forlag: Larousse
redigert av Patrick Gaumer og Claude Moliterni
ISBN 2-03-523510-3

Oppslagsverk om tegneserier finnes det ikke for mange av. I fjor kom det franske leksikonforlaget Larousse ut med sitt verk. Boken har tittelen «Dictionaire mondial de la bande dessiné», og er redigert av Patrick Gaumer og Claude Moliterni. Dette er en av de største i sitt slag siden Maurice Horn kom med «The World Encyclopedia of Comics» i 1977.

Dersom man oversetter titlene på de to ovennevnte bøkene til norsk så vil de begge hete «Tegneseriens verdensleksikon». Men ingen av dem er fullstendige. Det amerikanske leksikonet er for gammelt, og idag er omfanget av tegneserier for stort til at det kan få plass i et ett-binds leksikon. «Dictionaire mondial de la bande dessiné» er på 690 sider, har 1800 oppslagsord, omhandler serier fra 22 land, veier 2,5 kg, og koster nesten 500 kr. Fra Danmark har de omtalt «Ferd'nand» og «Rasmus Klump». Ifra Sverige har de tatt med «Adamson» samt dennes tegner Oscar Jacobsson, og tegneren Oskar Andersson («Mannen som gjør hva som faller ham inn»). Norge hadde ingen som ble med denne gang. Hovedvekten er lagt på serier ifra Frankrike, Spania, USA, Belgia, og Italia. Men også noen serier ifra bl.a. Japan, Sveits, og Argentina har det blitt plass til.

Nøyaktigheten til boken er vanskelig å bedømme for en som ikke er så stiv i fransk. Men i bilde-eksemplene er det ihvertfall noen feil. Til Batman står det at eksemplet er tegnet av Frank Miller, men det ligner mest på Neal Adams. Til Conan står det at tegningen er av Barry Smith, men også denne er av Neal Adams. Et annet stort minus ved boken er at den ikke har et kryssindex over serier og tegnere. Riktignok er oppslagsordene ordnet alfabetisk, og det er et index over tegnerne ordnet etter hvilke land de er ifra.

Noen av mine favoritt-tegnere har ikke kommet med, f.eks. Barry Windsor Smith og Mark Schultz, men boken er ganske omfattende og sannsynligvis den beste av sitt slag foreløpig.

Øyvin Bråthen

Japanske jenteserier, shojo, kan man lese på engelsk i Manga Vizion. Her representert med shojopioneren Moto Hagios «A, A'.»

Her finner du det du leter etter...

TEGN 1/87 (29,-)
Will Eisner (intervju & omtale), Indian Summer-debatten, John Kåre Raake, Donald-analyse.

TEGN 2/87 (29,-)
Don Martin, Hugo Pratt, Julius Svensen, Ivan Andreassen, Kent Aske Jensen, Cosey & Jonathan, Freddy Milton.

TEGN 3/87 (35,-)
Tema: Franske serier. Minoritetsserier, Jean «Moebius» Giraud, Jon Sveinbjørn Jonson, Vindens passasjerer, Tor Bomann-Larsen, Edgar P. Jacobs.

TEGN 4/87 (35,-)
Utstilling i Oslo, F'Murr, art spiegelman & MAUS, Jødenes polske lideleshistorie, Bomann-Larsen-intervju, Pusur/Garfield.

TEGN 1/88 (35,-)
Fantomet: Myte/virkelighet. Eirik Ildahl, Peter Haars & Kåmiks, Espen Schei, Mezieres & Christin, Japanske serier, Jerry Dumas.

TEGN 2-3/88 (64,-)
Jon Gisle, Serie-teori, Rock & tegneserier, Pesta: Ousland & Ildahl, Den mystiske mannen - serieklassiker (26 sider), Milton Carniff, Meningen med livet, Tyske motorsykler.

TEGN 4/88 (35,-)
Donald Duck: Carl Barks, tegnefilm, Walt Disney, Chr. Nielsen, Jodorowsky, Serier i Kenya.

TEGN 1/89 (35,-)
Knut Westad, Morten Myklebust, Ola A. Hegdal, Serieteori, Tintin-slakt, Sensur.

TEGN 2/89 (39,-)
Kunst & serier, Tardi & krigen, Bomann-Larsen, Krazy Kat, Skurker i tegneserier.

TEGN 3/89 (39,-)
Verdens dårligste serier, Robert Crumb, Svenske serier, Dialektikk i Donald. Serier & reklame.

TEGN 4/89 (39,-)
Batman: film & historie, Serieutdannelse, Finske serier, Humor, Damlog, MAD, Hits & Tits.

TEGN 1/90 (39,-)
Enki Bilal, 80-tallets beste serier, Katolsk bakholds-angrep, Gutta på skauen, Auclair, Klær i serier, Å snekre serier, utstilling, julebord & priser.

TEGN 2/90 (39,-)
Annie Goetzinger, Sergio Aragones, J. Lob, Midtsideplakat, Olaf Gulbrandsen-serie, Jersey.

TEGN 3/90 (39,-)
Dick Tracy: film & historikk, Knøttene 40 år, Knut Nærum, Serier i avis og i data, Chr. Nielsen, Propaganda-serier.

TEGN 4/90 (39,-)
Intervju med redaktører i Pyton og MAD, Verdens tøffeste melkemann, Tore Knutsen, Kunst & Håndverksskolen, Serier.

TEGN 1/91 (39,-)
Steffen Kverneland & De Knyttede never (!!!), Avistegneren Herb, Don Rosa, Carl Barks, Warner Brothers

TEGN 2-3/91 (64,-)
Arild Midthun, Terje Nordberg, Brian Bolland, Lena Ackebo, serier & data (innføring), Hal Foster & Alex Raymond, TEGN-index.

TEGN 4/91 (39,-)
Sussi Bech, Rocketeer, Amerikansk vold: nyere serier fra USA, Frank Miller, Dave Gibbons, TEGN i Tiden: kaniner, Satan, Sverige, Svineri på boks.

TEGN 1/92 (39,-)
Torpedo, Mandryka, Thore Hansen, Lord Horror, Sandman, Walt Kellys Pogo, Tegnefilm, Claus Deleuran.

TEGN 2/92 (39,-)
Tommy og Tigern, Gamle sex-serier, Serie-Seminaret i Oslo, Morten Myklebust, A. Moore: «Å skrive serier...»

TEGN 3/92 (39,-)
Canadiske serietegnere, Jonsson & Goetzinger, Hunt Emerson, Carsten Graabæk. Tyskland.

TEGN 4/92 (42,-)
Steffen Kverneland, Inkalill, Trygve Høiseth, Kontrakt med Gud, A. Moore: «Kunsten...», siste del.

TEGN 1-2/93 (64,-)
23 sider Kraftig Kost! Tegneserie-festivalen, Historiske serier, Mad, Holmberg, Journalister. 80 sider!

TEGN 3/93 (45,-)
12 sider Kraftig Kost, Historiske serier 2. del, Waldemar Hepstein, Lars Elling, Japanske serier.

TEGN 4/93 (42,-)
13 sider Kraftig Kost, Historiske serier 3. del, Håkon Aasnes, Charlie Christensen, Disneys mørke fortid.

TEGN 1-2/94 (72,-)
Intervjuer med Bård Enoksen og Peter Haars. Jasons ufullendte, spiegelman, Bagge og Clowes, svenske serier, Historiske serier 4. del, Serienorges mest elskede og hatede serier.

TEGN 3/94 (45,-)
Intervju med Barks, Emerson, Mykle, Dokken, Tefre, Plympton, No Comprendo-gutta, Borvik, russere og Andreassen. Samt artikler om Hårek, siste del historiske serier ..

TEGN 4/94 (45,-)
Asterix 35 år, Lars Opsahl med serie og artikkel, Solveig Muren Sanden .

TEGN 1/95 (45,-)
1. del av Bilal-artikkel, Nordiske seriemuseer, Comics 94, The Shadow, Canardo, Tank Girl, Maus CD-ROM, Lyd i serier, Kraftig Kost.

TEGN 2/95 (45,-)
Den store TEGNeseriekatalogen, Dave McKean, Norges første seriehefte.

Send din bestilling til:
TEGN, Westye Egebergsgt. 8c, 0172 OSLO.

Vervekampanjen 1995

Er du på utkikk etter noe å ha på veggene? I så fall er dette noe for deg. Nå setter nemlig TEGN i gang sin fantastiske vervekampanje, der topp-premien til den som verver flest er fire signerte trykk av Will Eisner til en verdi av 1000 kr!

Verver du *en* får du vår fantastiske T-skjorte, signert av Steffen Kverneland (se bilde på side 43). Verver du *enda en* får du i tillegg en pakke med album. Den som har vervet *flest* innen 31. desember får altså flott Eisnerkunst! Hvis flere har samme antall vervinger, så blir det trekning.

Premiene blir tilsendt ververen når abonnementene er betalt.

Klipp ut eller kopier og send , eventuelt fax inn (på nr. 22 36 07 70)

Jeg har vervet:

Navn: . . . . . .
Adresse: . . . . . .
Postnr: . . . . . .

Navn: . . . . . .
Adresse: . . . . . .
Postnr: . . . . . .

Jeg heter: . . . . . .

BREV

Kan sendes ufrankert i Norge. Adressaten betaler porto!

Svarsendingsavtale nr. 150260/19

Foreningsservice, Fellesinvest
St. Hanshaugen Postkontor
0131 Oslo

BLAD

Retur:
TEGNA/L
Westye Egebergsgt 8c
0172OSLO

26.

NY KLASSIKER FRA

SEPTEMBER

TEGN A/L BUM

1995

SOSIALSURREALISMEN

JASON:

ANKOMMER NORSKE

"LOMMA FULL AV REGN"

KIOSKER OG BOKHANDLERE

- EN SOSIALSURREALISTISK HISTORIE

93 KR